ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 14 ވަނަ ޖަލްސާ

١٠ ذُوالقَعِدَة ١٤٤١

1 ޖުލައި 2020

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:04

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 14:00

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުހައްމަދު ނަޝީދު)

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ ސާދަވަނަ ޖަލްސާ

1 ޖުލައި 2020 (ބުދަ ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޖަލްސާގެ ޢާޖިލު އިޢުލާން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު މަޖިލީހަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި 23 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި ތިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ޒޫމްގައިން ނުވަތަ އޮންލައިން ތިއްބެވި ތިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ދެން ދަންނަވާ އަރުވަނީ ތޯވީރާ ދެންނެވި ފަހުން ތިންހަމަކު މެންބަރަކާ ވަޑައިގެންފި. ދުރުން އާދައި ދުރުންނުވާނީ، މިއީ ހަލުވާގެ. ޖަނަވީން ހަލުވާގައިން ވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގެ މިސާލެއް ދިވެހި ބަހުގައި ބުނީ. މިއަދަކީ 1 ޖުލައި 2020 ވީ ބުދަ ދުވަސް. 1441 ވަނަ އަހަރުގެ ޛުލްޤަޢިދާ މަހުން 10 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ފުރުސަތު ނަގާތީން 1 ވަނަ ދުވަސް. އެދިވަޑައިގަންނަވާން ފުރުސަތު ދޫނި. އެއީ ދޮންމުހައްމަދު ނޫން. އެއަށްފަހު އަދި މާ ޚާއްޞަ ގޮތަކަށް އިންނަ ކުރެވުނު ދޮންމުހައްމަދު ޖަހަ ދޫނުދޫނުން އެއީ ފުރުސަތު ދޫނި. މިއީ 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ ސާދަވަނަ ޖަލްސާ.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަކީ، އޖ/14/2/2020.

4. ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4- ތައުޒިއްޔާ އިއްވުން. ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން. ތައުޒިއްޔާ ނަންބަރު 7/2/2020 އިން ފެށިގެން 9/2/2020، ތިން ޖަލްސާގެ ތައުޒިއްޔާ. އެއީ މި އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާއިން 9 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ތައުޒިއްޔާތަކެވެ. މި ތައުޒިއްޔާތަކަށް ވޯޓަށްއެހުމުގައި ޝާއިއުކުރުމަށްފަހު، އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޒު ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 218 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، މި ތައުޒިއްޔާތަކަކީ ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރި ތައުޒިއްޔާގެ ގޮތުގައި ނިންމައިފި.

5. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން. އަޅުގަނޑު ދެ ވާހަކައެއް ދަންނަވަން އެބައޮތް. ފުރަތަމަ ވާހަކައަކީ، މި މަޖިލީހުގެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ސޯޝަލް ކުލަބު، މި ކުލަބުގެ ރައީސާ، ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް އުޒްމާ އަޙްމަދު ނާޒިމާ. ކަބަޑުން މި ވަނީ މިހާރު މި ތަނުގެ ރިސެޕްޝަނުން ބަޔަކު، އެއީ އާ އިމާރާތުގެ ޓެރަސްގައި އަލަށް ގާއިމުކުރެވޭ ރެސްޓޯރަންޓެއް. އެތަނާއި އަދި ކުލަބުގެ ޖިމް، އެ ވެސް އާ އިމާރާތުގެ ގާއިމުކުރެވޭ ތަނެއް. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި ހުންނަސަރުޖެ މިތަންތަނާ؛ ފިހާރައާ ތައުލީމާއި އެކިއެކި މަޖިލީހުގެ ރިޔާޟަތު ބައްލަވައިގަންނަން ދިއުމަށް މިކަންކަމަށް ބޭނުންވާ ތަނެއް. އަދި އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ހުށަހެޅުއްވި ބޮޑު ބަޔާ، މިހުރިހާވެސް އެ ބާވަތުގެ ތަކެއް ބަހައްޓަންޖެހޭ ތަކެތިވެސް މި ވިޔަފާރިއެއްގައި އެ ކުލަބުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ ތަނެއް. މި ވަގުތު މަޖިލިސް ކުލަބުގެ ގަވާއިދުގައި އެ ކުލަބުގެ މެންބަރުންގެ ޒަރޫރީ ތަކެތި، މަޖިލީހުގެ ސްޓާފުން. އެހެންނަމަވެސް އެހީވެދެއްވާނެ މެންބަރުންނާއި އަދި މަޖިލީހުގެ ޝިފްޓުގައި ތިބޭ އިތުރު ހުރިހާ ދިރިއުޅުމަށް މި ދުއްވާލެވޭ ތަކެތި ވަނީ މެންބަރުންނާއި އަދި ކުރީގެ ރިޔާސަތުން ވަނީ މަޖިލީހުގެ ސްޓާފުންނަށް ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުސަތު ހުޅުވާލައިދީފައެވެ. މި ކުލަބާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި މުވައްޒަފުން ދެވަނަ ދަރަޖައިގެ އިންތިޒާމާއި އެކު، އަދި ސަރުކާރުން ވެސް ދެވަނަ ގުރޭޑަށް ސަމާލުކަން ދެއްވައިގެން އިސްކަން، ހަމަ އެއާއެކުގައި މިހާރު ވަނީ މެންބަރުން ފެށުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ މި ގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި.

ކުއްލިކަމަކަށް، ޤާނޫނުތަކަށް، އޮފީސް މަސައްކަތްތަކުގައިވެސް ތަންތަން އާ އިމާރާތްގައި ގާއިމުކުރެވިފަ. އިއްޔެތޮތިރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު އެބައޮތް ދިޔަވުޒުންގެ މުވައްޒަފުން މި ތަނަށް ޢާންމުވެވަޑައި، އެ ކުއްލިކަމެއްގައި މަސައްކަތްކުރައްވާން އިންސާފުވެރި ހަމަޖެއްސުމުގެ. އަދި އެއްވެސް ފުރުޞަތު އެ އިންތިޒާމު ހަމައެއް ނުޖެއްސޭތޯ. ހަމަ އެހާއިރަކު މުޤައްރިރުންގެ ކޮމިޓީތަކުގައި ވެސް މިހާރު ހުރި ތަޢާރަފްކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމާޒަކީ، އުއްމީދަކީ، މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާތަކެއް ފޯރުކުރާ ކުރީގައި މުޤައްރިރުންނަކީ މަޖިލީހުގެ ސަބްޖެކްޓާ އުދުގައި ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތަކާއި ހުރި މިންވަރާއި، ގެންދިއުމާއި، މިސްރާބާއި، އަދި އެހެން ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކަވައި ދެއްވުމުގެ މަސައްކަތަށް ތަޢާރަފުކޮށްދެއްވުން. އަޅުގަނޑު ދެން ގޮތުގައި އިޖްތިމާޢީ ފުރުޞަތު ލިބޭ ގެންދަވަނީ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތްކުރަމުންނެވެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ތަޢާރުފް، ރައީސްގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ވެސް، މި އިޖްތިމާޢީ ފުރުޞަތުގެ ހުރިހާ ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ވެސް ޝަރުޢީކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން އިނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އިޖުރާތު އަޅުގަނޑު މި އެދުނީ މި ކަމުގެ މަސައްކަތް އިޖުރާއާތުކުރެއްވުމަށް. އަދި މިބާރުގެ މިހާރުވެސް ވެސް ބޮޑަށް މިކަމުގައި ބައިވެރިވެވޭ ގޮތަކަށް. ވާދަވެރިންގެ ކިބައިން އަންނަނިވި އަޅުގަނޑު އެދުން ބޭނުން، މި މަޖިލީހަށް ވަޑައިގަންނަވާނޭ. މި މަޖިލީހުގައި ހާޒިރުވުން ބައްދަލުވުމުގައި ސިޔާސީ ހަރަކާތް ނުހިނގާނެ. މި ބާރުތަކުން ސިޔާސީ؛ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ސިޔާސީ ހަރަކާތްތަކުގައި ބައިވެރިވެވޭއިރު ގަދަ ފަރާތްތަކާއި ފުރުޞަތުތަކާ އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި ޝަރުޢީ ހިނގާނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ސިޔާސީ ޖަމާޢަތްތަކަށް ވެސް ބަލައިގަތުން ހިނގަމުން މި ދައުރު ސިޔާސީ ސިޔާސީ ހަރަކާތް ހިންގުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ކަހަލަ، މަޝްވަރާއާއި، ބަހުސާއި، އަދި ބާރުގެ ފަރަގު ހުރި ޖަމާޢަތް އެކުގައި މި ރާއްޖޭގެ ކޮންކޮންކަން، މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ގެއްލި ފާޑުވެރި މަސްލަހަތު ގޮތް މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ދެވަނައަށް ދަންނަވާން އޮތީ، ޖުޑިޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން މި ތަނަށް ތިރީސްވަނަ ސިޓީއެއް. މި ސިޓީ އެ ސަރވިސަސްއިން، އެ ކޮމިޝަނުން ޝާއިޢުކޮށްފައިވޭ، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ޖުޑިޝަލް ސަރވިސަސް ކޮމިޝަން ގައި މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރީޢަތުގައި ކޮންކޮން ގޮތް ބޮޑުން، އަދި އިންސާފު ގާއިމުކުރާ ގޮތް ބޮޑުން ކުރެއްވި ބައެއް ކަންތައްތަކުގެ މުޢާމަލާތް ފާހަގަވާ މުހިންމު ކަމަކާ ގޮތް ބޮޑުން އެ ބާރުލުން މިހާރު ފާހަގަކުރައްވާ ސިޓީއެއް. އަޅުގަނޑު އަރިހުން ދަންނަވާލަން އެދުން އެ ސިޓީ މި މަޖިލީހަށް އިއްވައިދެއްވުން.

އިދާރީ މާޒީން އިއްވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދަށް، ފުދުން ސަލާމަތް ފަހު ދަންނަވަމެވެ. ޖުޑިޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަންގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮޅުމަތިން ހުރިކޮށް މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ނުހިމެ ދޫކޮށްލެވިގެންނާ

މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ފަނޑިޔާރުންގެ ސުލޫކަށް އަސަރުކުރާ ފަދަ ކަމެއް، އެ މައްސަލަތަކެއް ދިގުލައިގެންދިއުމުގައި ހުރިތޯ ބެލުމަށް މި ކޮމިޝަނުން ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން މި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަވި އެއް މައްސަލައަކީ، ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގައި ހުރި މައްސަލަތަކުގައި ހުކުމް ހާޒިރުކުރުމުގައްޔާއި ހުއްޓަސް ނިމުމުގައި ކޯޓުތަކުން އަމަލުކުރަމުން އަންނަ އުސޫލުގެ ސަބަބުން، މައްސަލަތައް ނުނިމި ލަސްވެ، އަދި އިންސާފު ލިބުމަށް ހުރަސްތަކެއް އެޅިގެންދާކަމެވެ. މި ކޮމިޝަނުން ބެލިބެލުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ނިޒާމުގައި ޢާންމުކޮށް އަމަލުކުރަމުން އައި އުސޫލަކީ، ކޯޓަށް ހާޒިރުވާ ހުއްޓަސް ކޯޓުތަކުން އަންގައިދީ ނަމަވެސް، އެ މީހަކު ކޯޓަށް ހާޒިރުނުވެ، އެ މައްސަލައެއްގައި ހުއްޓަސް ދިނުމެވެ. އަދި ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ގާނޫނުތަކުގައި ވެސް މިދެންނެވި މަޤްޞަދުތަކެވެ. އެގޮތުން، ގާނޫނު ނަންބަރު 22/2020 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން ކޯޓުތަކަށް އާދޭ ޖަލުގައި ލިބޭ އެއް ބާރަކީ، ކޯޓަށް ހާޒިރުވާ ގޮތުގައި ހުކުމްކުރަން ބަންދުކުރަން މިހާރު ހުކުމްކުރުމުގެ ބާރެވެ. މިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ގާނޫނުގެ 22ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާއި، 72 ވަނަ މާއްދާގައި ސަރީޙަ އިސްތިސްނާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވާނެ ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ގާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގާނޫނު)ގެ 25 ވަނަ ބާބުގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އިޖުރާއާތުތަކާއި، ކޯޓުގެ އަމުރަށް ތަބާނުވުމުގެ ނަތީޖާ ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ހާޒިރުނުވާ ހާލަތުގައި ހުކުމް ހިފެހެއްޓުމުގެ، ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާރުތަކާ ޢާންމު ބަދަލުތައް ކުރުކުރެވެ. އަދި އެފަދަ އަމަލުތަކަކީ ގާއިމުކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭ އަމަލުތަކުގެ އަމަލެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ގާނޫނުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 530 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަދަބު ކަނޑައެޅޭ ޖުމުލަ އަމަލުތަކެވެ. ނަމަވެސް، ކުރިމަތިވާ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކަށް ބަލައިލުމުން، ހުކުމްކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުވާން އަންގައިދިނުން، ހުކުމްކުރާ ހުކުމަށް ބާރުއަރުވާ ކަމަށް ބެލުން، ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގައި ސަލާމަތް ޒަމާނީ، ނުވަތަ ކޯޓަށް ހާޒިރުވާ ހުކުމް ބާރުއަރުވާ ކަމަށް ބެލުން، ހުކުމް ހުއްޓުވާލާ ކަމަށް ކޯޓަށް އަންގައިދީ ނަމަ، އެކަން ކޯޓުން ބަލައިގަތުން، އެ ގޮތަށްވެސް ހުކުމް ނުނިމޭތަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން ކުރިމަތިވާ ކޯޓުން އަމަލުކުރަން ފެށުމުން، ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ އަހަރެން ކޯޓުތަކުން ވެސް އަހަރެ ޝަރީޢަތުތަކުގައި ބާރުނުކުރަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އިސްވެ ދެންނެވުނު މައްސަލައިގެ ދިރާސާ، ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގައި އެކި ކޯޓުތައް އެކި ގޮތްގޮތަށް އަމަލުކުރާކަމާއި، އެއް ކޯޓެއްގައި އެކި ފަނޑިޔާރުން އަމަލުކުރާ ގޮތުގައި ވެސް ތަފާތުތައް ހުރިކަން މި ކޮމިޝަނަށް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. އެގޮތުން، ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ހުކުމް ހިފެހެއްޓޭ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަށް އަންގައި، ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އަމުރު ޖަހާފައި، އަނެއްބައި މައްސަލަތަކުގައި ހުކުމްކުރާ ހާލަތުގައި ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ ކުރީކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޖޭއެސްސީއެއް ކަމަށް ބަލައި، ކޯޓުން އަމަލުކުރަމުންދާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އަދި ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތުން ކުރިޔަށް ހުކުމް ހާޒިރުކުރުމަށް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އަމުރު ނެރެއިރު، ހަމަ އެ މައްސަލައިގައި ދައުލަތާ ކުރިޔަށް ހުކުމް ހާޒިރުކުރުމަށް ކޯޓުން ގޮތާއި

ޖިންސާއެއް ކަމަށް ބަލައި، ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ހާލަތު ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އަމުރު ނެރުމުންދާކަން މި ކޮމިޓީން ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައްގައި އިންސާފު ގާއިމުކުރުން ނިޒާމު ކަށަވަރުކޮށްދިނުން، އެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާ ހުކުމް ހުކުމުގެ މައްޗަށް ކަމަށް ފިޔަވަޅު، ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހިނގާ ގިނަ މައްސަލަތަކެއް ހުކުމް ހުށަހެޅުނު، ހުކުމުގެ ހުކުމްބަސް ނިސްބަތުން މައްސަލަތަކެއް ކަމަށް ވާތީ، އިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ހުކުމް ކޯޓުން ހުށަހަޅާ ހާލަތުގެ މައްސަލަތައް ނިޔާކުރެވޭ ހުކުމް ހުށަހެޅުމާ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ހުކުމް ދެވޭ ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގެ ނިޔާ ހުށަހަޅާ ކަމަށް މި ކޮމިޓީން ފާހަގަކޮށްފައެވެ. ހުކުމް ކޯޓުތަކުގައި ހިނގާ ހުކުމް ހުށަހެޅުމުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ފާސްކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ކަމަށް މި ކޮމިޓީއަށް ފެންނާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 159 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ މަޤްޞަދު، މި ކަންކަން މަސްއޫލިއްޔަތު ތިބި އިޖުތިމާޢީ މަސްލަހަތުގެ ސަލާމަތުގެ ދަށުން ގެންދެވޭ ގޮތުގެ ފަރާތުން އިޖުރާއަތު ފެންނާތީވެ. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދަށް އިސްލާހުގެނައުމަށް ގެނެސް ހުށަހަޅާ ބިލު ޝަރީޢަތުގެ ކޮމިޓީން އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން މި ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓާއެކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޤަވާޢިދުގެ 211 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ޝަރީޢަތުގެ ދެވަނަ ކިޔުމުގެ ފަރާތްތަކުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަމަށް ވާތީ، އެކަން ދިރާސާކުރުމުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ވާނީ ފާސްކޮށްފައެވެ. އިސްލާހާއި ގެންނަ ގަވާއިދަށް އެދެނީ. 9 ޛުލްޤަޢިދާ 1441. 30 ޖޫން 2020. ގުރައިދޫ ދާއިރާ، ހިސާން ހުސައިން، ކޮމިޓީގެ ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވަކާލާތުކުރުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އަލިފައްޔާ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ފުރުޞަތުގައި އިސްތިޢުމާލުވެވޭނެ މި ސިޓީ ހިމަނާލާދޭނަން. ސިޓީގެ އެއްގަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ މި ދުވަހު، އަސްލެއްގައިވެސް އެއަށް ބައިވަރު މައްސަލަތަކެއް ހުށަހަޅަން ހުށަހަޅާ ނުވަތަ ހުށަހެޅިފައިވާ، ހުށަހަޅާ ނަމަވެސް، ނަޒަރު ހުށަހަޅާ ކަންކަން ދިރާސާކުރެވޭ ހުށަހަޅައިދީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެވިފައިވާ ކޮމިޓީތަކުގައި ފާހަގަ ވީ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި މަޖިލީހުގެ ޤަވާޢިދުގެ ކަންކަން. އެކަމަކު ބިލުތަކާއި އެހެން ހުށަހެޅުންތައް، 4 ސިޓީއެއް ހުށަހެޅި މި ފަހަރު މަޖިލީހަށް ދެ ބިލު ގެންގުޅުމަށް ބާރުއަޅާ، ކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތުގެ ކޮމިޓީ ސުޕްރީމްކޯޓަށް. ކޮމިޓީ 4 ބާރުވަގުތު؛ ސިޓީއެއް ހުށަހަޅައި ފާހަގަކުރެވުނު. އެ ބައްޔާން ދިރާސާ އުނގެނި އެ ރައްދުވާ ނަޒަރު ފެނިގެންވާ ފަރާތްތަކުން ގޮސް ބެލުމުގައި ޖާގައެ، ސިޓީތައް ފެނަސް، ފޯރާގައި ފެނަސް، ބައެއް ފާހަގަކުރެވޭ ހުށަހެޅިފަތް އެބަ ޖެހިގެންވޭ. ދެން އެހެންނަމަވެސް މިހާރު މި ފާހަގަވާ ނުފޮނުވާލީ، ހުށަހެޅިގެން ދިރާސާކުރެ،

ޤާނޫނުއަސާސީގައި ރައްޔިތުންގެ ވާޖިބުތައް. އެއީ ރައްޔިތުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ރައްޔިތުންނަށް ޙައްޤުތަކާ އެކަމަކު ވާޖިބުތަކެއް ވެސް ހަވާލުކޮށްފައި ހުރޭ. ޝަރީޢަތަށް ހޯދާ ޝަރީޢަތަށް ތަބާވާންޖެހޭ. ޝަރީޢަތުން ތެދުބަހުން ވާހަކަދައްކާން ބުނިމާ، ޝަރީޢަތުގައި ތެދުބަހުން ވާހަކަދައްކާންޖެހޭ. އަޑުގަނޑަށް ފެންނަފެނުމުގައި އަނެއްކާވެސް މި ސަރުކާރަށް، ދެއްކުވައިލާފައިވާ މިންނާއި އަދި މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާގައި ކުރަންޖެހޭ ދައުރުވެސް މި ވަޒީރުން ވަޒީރަށް ވެސް ނުކުރެވުނު ސަބަބު އަޑުއަހަމުންނަން؛ ހަމަގައިމު ވެސް އަޑުއަހަން މިއަދު ވިސްނަން، ދެންގަސްނަން، ގަބޫލުކުރަން ދަނީ.

6. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6، އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

6.1- ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުން ޓޫރިސްޓުން މިނިވަންކަން ބަލައިގަނެ، އެކަން ރަސްމީކޮށް އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީއަށް މަގުފަރާތާ ފަދަ އަދަދުތަކެއް ހިނގާފައިވާ ކަމަށް ތުހުމަތުކަމާ މަސައްކަތާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން މިކަން ހިނގާދިޔަފަދަ ގޮތް ބަލައި، ކަނޑައަޅުއްވާ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނެ ހުރި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް، ހުރަހަތް ގަބޫލު. މި ޤާނޫނުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާފައިވަނީ، 16 ޖޫން 2020ގައި ބޭއްވުނު، ދެވަނަ ދައުރުގެ 7 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ގާނޫނު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފާރުމްސް،ކޯސްޓްގާޑްގެ މިނިވަންކަން ބަލަހައްޓަން، އެކަން ރަސްމީޓޫން އިއުލާންކުރުމުގައި ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ފަދަ އަމަލުތަކެއް ރިސްކުފެއިލްވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މަސައްކަތާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަހަތުގެ ފާރުމުން މިކަން ހިނގައި ގޮސްފައިވާ ގޮތް ބަލައި ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި، މަޖިލީހުގެ ތަހުގީގުން ކުރެވެންހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ކުރުމަށްޖެހޭ ހުރަހަށް ގަވާއިދު. ދީލާތި؛ މި ގަރާރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީން މި ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެންމެ ހިމާޔަތް އެއް ސިފައިން، މި ދައުލަތުގެ މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ސިޔާދަތުގެ މައްޗަށް އެކުލެވިގެންވާ، އަދި އެކަން އެއްވެސް ބާރު ޤައުމެއްގެ ނުވަތަ ޖަމާޢަތަކަށް ނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދާއިރާ އަދި ހުރިހާ ސިޔާސީ ކަންތައްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އެއްވެސް ފުރުސަތެއް ނުދެވޭ، އަދި ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި އަމިއްލަ ބަސްބުނުމާ ފަދަ މުސްތަޤިއްލު ދައުލަތް ކަމުގައި ސިޔާދަތުވެރިކަމުގައިވާތީ، އަދި ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި މި ދައުލަތުގެ ޤައުމީ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ބަލަހައްޓާނެ އެކަން ދައުލަތުގެ ނުވަތަ ޖަމާޢަތެއްގެ ސިޔާސަތުތަކާ ނުޖެހޭ ބޮޑެތި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހިނގާ ބާރަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީން ދިފާޢުވާ ހަރީމް މަސައްކަތްކުރާ ކުރުމުގެ އިންތިޒާމްތަކާއި ބާރުވެރިކަން ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ސިޔާސަތުތަކުގެ ގޮތުގައިވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަރީމަށް ކަންތައް ކުރެވުނު ޢަމަލުތަކަށް ނަމަ، އެ ކަމަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްތިޤްލާލަށް ހަމަ ކުރިމަތިވާ، އެކަމުގެ ނަތީޖާ އަސަރު މި ރާއްޖޭގެ ސިޔާދަތަށް ކޮންޓްރޯލް ފަދަ ނުރައްކާތެރި ކަމެއް ކަމަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ހިނދު، އަދި ކޯސްޓްގާޑަށް ވަކި ދައުލަތެއްގެ ގޮތުގައި، 2008 ވަނަ އަހަރުގެ ފެބުރުއަރީ މަހުގެ 17 ވަނަ ދުވަހު އެ ދައުލަތުން އަލްއިސްލާމަށް އެކަން އިއުލާންކުރި ރިޔާސަތުން ފޮނުވައިގެން މިއަދު ހަމައަށް އަރައިދެ، އެ ކަމަކީ ޗައިނާގެ ފޯރުކޮށް ބަދަލުކުރާ ދެތަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޖުތަމަޢުގައި ބަރުސާތުކުރުމަން ތަސްރޫފް ސިޔާސަތު މަސައްކަތެއް ކަމަށް ވެފައި، އަދި ދިވެހިރާއްޖެ އެކަމުގެ އަމަލުތަކީ ދު ދައުލަތު ކަމުގައިވާ، އިންޑިއާއި ސްރީލަންކާގެ ފަރާތުން ކޯސްޓްގާޑު މިނިވަންކަން ބަލަހައްޓަންފެއިލްވުން، އިމްތިޔާޒާތު ގޮތުން މި ރާއްޖޭގެ އެންމެ ޖަވާބުދާރީ އެއް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ކަމުގައިވާ، ޝަރީޢަތް ފަދަ ކޯސްޓްގާޑު ވަކި ދައުލަތެއްގެ ދޮރުގައި ބަލަހައްޓަންފެއިލްވުން، އަދި މި މަސައްކަތަކީ އެއް. ގަޑި ފަސް ބައިނަލްއަޤުވާމީ؛ އެކަންކަމަށްފަސް، ވަކި ދައުލަތް ނިމިވެފައިވާ މަސައްކަތަކަށް ނުލެވި، ދިރާސާކުރި ސަފާރަތެއް ކަންތައްތަކުގައި ކޯސްޓްގާޑުގެ ސަރަހައްދުން ހިމެނުމާ ރަސްމީކަން މި ވަގުތުގައި ހަމަޖެހޭ ހުރި ޤައުމީ.ކަމުން، ފާރުގެ އިއްތިހާދުގައި، ސަފާރަތް ކަމަށް ވަކިވާ، ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޖުތަމަޢުގައި މިހާ ސިޔާސަތު މަސައްކަތްތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފާރުމުން ކޮށްދީ ދައުލަތް ނިޔަމިނިވަން ޤައުމު ޢާއިލީ މަސްއޫލިއްޔަތުކުރުމުގައި ހުށަހެޅި ފާރުތަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ޖަވާބުދާރީ ނިޔަތްތެރި ނިންމުންތައް ކުރުމުގައި ތަހުގީގުކުރުމަށް ސިޔާސަތު ތަހުގީގުތަކުގައި ގަވާއިދުތަކާއި ބެހޭ، އަދި މި ތަހުގީގަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ވެރިކަމުގެ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޮކްޓޫބަރު 3 ވަނަ ދުވަހު ކޯސްޓްގާޑުގެ ނަމުގައި ކޯސްޓްގާޑު އެފަރާތްތަކުން ޖ.ކ.އަލީ ޖާބިރުގެ ލިޔުމެއް، އަދި

މިހާރުގެ ފޮރިން މިނިސްޓަރު ދައުލަތުވެރިޔާކަން އެނގޭން އޮތީއިރު، މި ވާހަކަތަކުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޖުތަމަޢުގެ ފަރާތުން ކޮމިޓީގެ މިނިވަންކަން ބަޖެޓުގަމުވަން ބަލައި އެ ފަރާތްތަކުގެ އަމިއްލަ ޖީބުން ހަރަދުކޮށްފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްދީ އޮތުމުންނާއި، ކޮމިޓީގެ މިނިވަންކަން ދިވެހިރާއްޖެއިން ބަޖެޓުގަމުވަރުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގަނޑު މިންގަނޑުތައް ކަމުގައިވާ، ސާކާގެ ސަރަޙައްދީ ސިޔާދަތު ނުވަތަ ޓެރިޓޯރިއަލް އިންޓެގްރިޓީއާއި، ސާކާގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އަދި ސާކާގެ ޗާޓަރ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ނުވަތުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ އުސޫލުތަކާއި، މިފަދަ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަން އެނގޭން ނޫޅެއިރު، އަދި ކޮމިޓީގެ މިނިވަންކަން ބަޖެޓުގަމުވަރުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ސާކާގެ އިސްފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކުރުން މަޝްވަރާކޮށްފައިވާކަން އެނގޭން ނޫޅެއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ފޮރިން މިނިސްޓަރު އަދި އިސް އޮފިޝަލުންނަށް ކޮމިޝަން ފަހަރު އަދަދުތަކެއް ހިންގާފައިވާ ނަމަ، އެކަމުގެ ބޮޑު ބަޔަކަށް ކަންތައްތައް އެނގެމުން މި މަޤާމުގެ އެންމެހައި ފުރުސަތުތަކުގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަންޖެހޭ، އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ބަރާބަރު ޖަވާބުދާރީ ކަކުރުމަށް ކޮމިޝަން ފެނުނު ހިނދު، އަދި މަޖިލީހަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކަމަށް ވެދާނެ، ބަދަލުވުމަށް ފަދަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިނިވަންކަމާއި ސިޔާދަތާ ގުޅުންހުރި ބޮޑު ކަމަކާ ގުޅިގެން މި މަޖިލީހުން އެކަން ބަޔާންކުރެވިގެން، އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ފާހަގަކޮށްލަން ކަންކަން މި މަޖިލީހުގެ ބަސްބަހުން ބަލަހައްޓާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކުލަވައިލެވިފައިވާ މި މަޖިލީހުގެ އަސާސީ ވާޖިބުކަމުގެ ދަށުން ހިނދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 167 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ގަރާރެކެވެ. ގަރާރު: ކޮމިޓީގެ މިނިވަންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ގަބޫލުކުރާކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރީގެ ފޮރިން މިނިސްޓަރު ޑރ. އަހްމަދު ޝަހީދު ބޭރުގެ ފަރާތްތަކުގެ އަތުން ރިޝްވަތު ނަގައިގެން ކަމުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ، 2009 ވަނަ އަހަރުގެ މާރިޗު މަހުގެ 5 ވަނަ ދުވަހު އޭރުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށްދެއްވުމަށް އަދި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއަށް އަންގަވައިފާ ނަމަވެސް، އެ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު މުޅިން ފުރިހަމަކޮށް ސާފުސީދާ ނިންމުމެއް ނުވަތަ ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާކަން މިހާތަނަށް އަދިއިރު ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެނގިފައިނުވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރާއި އަދި ދިވެހި އެންމެހައި ރައްޔިތުންގެ ސަމާލުކަމަށް ގެންނަމެވެ. އަދި މި ކަމާ ގުޅިގެން މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން 2009 މޭ 9 ވަނަ ދުވަހު ނެރުނު ނޫސްބަޔާނުގައި ބާރުސްބަނޑާސްވަޅީ، އިންޓަޕޯލް މެދުވެރިކޮށް އެކަން އިތުރަށް ތަޙުޤީޤުކުރަމުންދާ ކަމުގައިވެސް ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ފަހުން މިއަދާ ހަމައަށް 10 އަހަރު ފާއިތުވެއްޖެ، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ރަސްމީ ސިފައިއްޔަތުގައި އެ މުއައްސަސާ ހިންގާ ދު ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން މި ތަޙުޤީޤާ ގުޅިގެން އިތުރުކަންކަމެއް ފާހަގަކުރެވޭ. ކަން މިހެން ހުރިއިރު، މި މައްސަލައަކީ އެކަމުގެ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަޤާމަށް އަދި ދިވެހި އެންމެހައި ރައްޔިތުންނަށް

އޮޅުންފިލައި އެއް މައްސަލައަކަށް ވެފައި، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ތަރުޖަމާ އިދާރާތަކުން އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ބަދަލުކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައި، އަދި އެ މުއައްސަސާގެ އިޖުރާއަތްތަކުގެ ތެރެއިން މިކަން ބަލަހައްޓާނަން ނިންމިކަމުގައި ވިޔަސް، އެކަމުގައި ސާބިތުވާ ފަރާތްތަކާ ގުޅޭ ޖިނާއީ ދައުވާއެއް އުފުލުމުގެ މުއްދަތު ހިނގާ ފަހަނައަޅައިގަސްފަހުމަށް، އެ މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ތަޙުޤީޤު ގެންދިއުމުގެ ބާރުލުން ވެސް މިހާރު ކަނޑައަޅާފައިވާކަމީ ބަޔަކު ކަމަށްވެސް. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލަ ގެނެސް މިހާރު ކުރަމުން އެއް މަސްއޫލިއްޔަތު، ހަމައެކަނި މި މަޖިލީހުގެ ފުރުޞަތު މި މަސައްކަތް ހިނގައި ގޮސްފައިވާ ގޮތް ބަލައި އެކަމާ ގުޅޭ ޖިނާއީ ޖަވާބުދާރީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް އިޖުރާއަތް ފަސޭހަކޮށް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާލަން ކަމަށް. އެ ކަމާ ގުޅިގެން ސިޔާސީ ޒިންމާ ވެސް ކަނޑައަޅާ ގައުމެއް ގެ ގައުމީ ފުރުޞަތު ބަލާ ދެއްވުމަށް ދެކެނީ، އެކަމަކު ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް ދަށުން އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ބަހުސްކުރުމުގެ ކަމެއް ކަމަށް. ކޮމިޓީ މިހާރު ދިރާސާކުރަމުން ދާއިރު ގުޅިގެން ބަހުސްކުރައްވާ ޑިޕާޓްމަންޓް ކޮމިޝަނުން އެކަމާ ބެހޭގޮތުން މަޖިލީހުގެ ދާއިމީ ކޮމިޓީއެއް ކަމުގައިވާ ކަރަޕްޝަން އެގްރިމަންޓުތަކާ ގުޅޭ، ބަހުސްގެ ދެކޮޅުގައި ދެމުން ދާ ޖަވާބުދާރީ ކަމެއްގެ ރިޕޯޓް، އަދި މިހާރު އެގްޒެކެޓިވް އެކަމަށް މަޖިލީހުގެ އެޖެންޑާއަށް ގެނައުން. 4 ނޮވެންބަރު 2019.

ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގެ ބަރާސްގެ ވަގުތު މި ހުށަހަޅައިލަނީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފާހަގަކޮށްދޭން އަޅުގަނޑު ބޭނުން؛ ކޮމިޝަނާ ޖުޑިޝަލްސަރވިސް 1990 ވަނަ އަހަރު ރިޕޯޓުތަކުގައި، ސަރުކާރުގެ ތަޙުޤީޤު ހިންގައިފައި އެއް ސަރަހައްދު. އެ ސަރަހައްދަކީ އިސްލާމީ ދީނާ ސަރަހައްދު ކޮށްފައިވޭ. މި ބަހުސްގެ ތެރެއިން އިސްލާމީ ވަކި ދައުލަތުގެ ޤާނޫނީ ގަވާއިދުގައި އެކުލެވޭ ވިސްނުމުގެ ބައެއް ބާރުގެ ގެންގުޅުމި، ދިނުމުގެ އެކިއެކި ކަންކަން ބެލުމުގެ ދަށުގައި. އެއީ ހަމައެކަނި ގޮތުން ބަހުސްކުރުމަކީ! ޤާނޫނު؛ ޝަރީޢަތް ޤާނޫނު ހުރި، އަދި ހާއްސަކޮށް ބަޔާންކޮށްދެވިފައި، ހާއްސަކޮށް ދުވަސް ޤާނޫނުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅައި އެކި ގޮތްގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ. ދީން ދުވަސް ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން، ހިސާބުގައި ސަލާމަތް، ބަހުސްކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތުގައި އެއް ސަރަހައްދެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝަރީޢަތް ވިސްނުމުގެ ދުވަސްވަރުގައި މިކަން ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި، ކަންތައްތައް ގޮތުން މި ޤާނޫނީ ބަހުސްތަކުގެ ގޮތުގައި ވާހަކަ. ޤާނޫނުގެ ބާރު ޤާނޫނު. ސިޔާސީ ހިސާބުގެ ބައެއް ގޮތްތައް ނިމުން؛ އެހެންކަމުގައިވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަހުސްކުރުން ބާރުގަދަ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ބަހުސްކުރެވުނު. ޤާނޫނީ ފުރުޞަތު މިނިސްޓަރ އަދި ޕާލަމެންޓަރީ ނަތީޖާ ދިނުމުގެ ވާހަކަ. އެ ބާރުތަކެއް؛ ބަހުސް ޤާނޫނީ ބަހުސްކުރުން ކޮމިޓީ ގަވާއިދު؟ ޖިނާއީ ދައުވާ ކޮމިޓީ ހާލަތުގައި ބަހުސްގެ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ!

ޤާނޫނަށްގެ ގެއްލުމަކާއި، އެމެރިކާއި އަދި ބައެއް އިސްލާމީ ޤައުމު. ދީން ބަދަލުވެއްޖެ؛ ޗައިނާގެ މިނިވަންކަމުގެ ވަރަށް
ކުރިމަތި ދިވެހިރާއްޖޭ އާދޭ. އެއީ ދިވެހިން އަޅުގަނޑު ދީން ގޯތިގައި ދީނާ، ގޮތް އިސްލާމްކަލަކާރުގެ ދަރިކަލުން ތިޔައްވާލައި
އެންނާން، ހަނގުރާމައިގެ ރަނގަޅު. އެއީ އަޅުގަނޑަށް އިސްލާމީ ހަމަގައިމު ތާރީހު ވެސް އޭގެ ނުކުރުވައިދޭ އެންމެ
މައިގަނޑު ތަރަހައާ. ދީ ބާޒާރު ހަނގުރާމައިގެ ރަނގަޅު ކުޑައްޑަވައިލީއާ، އަޅުގަނޑަށް ފަރީނާ ކަނަވަރު
ޝަރަފުވެރިއްވާން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްސަލާން އިންނަ މިނަލު، ޤައުމުގެ ސަރަޙައްދު އިސްލާމް ފުރިހަމަ ފުމަށް
ފުރުސަތެއް އަޅާ ނަމަ، އެއީ އެ މީހުން ކުރާ ބަޔަކުގެ ކަމެއްކަން. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން އެއްބަސްގައި
ކުރުވެގެން ދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް އެނގިވަޑައިގެންނެވި ސަރުކާރާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޖަމާޢަތުގެ ޙަޤީޤީ
ވަރަށް ގާތް ބަދަލެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ފުރުޞަތު ހަރަކާތް ބަޔަކަށް ސަރުކާރުން. އެހެންމީހާ، އެމް.ޑީ.ޕީ ވަރަށް ބޮޑަށް ގޮވާލައި އެއީ
ސަރުކާރާ. އަޅަން އުފުލިގެން އެއިރުގައި އަދި ސަރުކާރާ ސަރުކާރުގެ ފުރިން މިނިސްޓަރު، އެއީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެކަމު
ޑިމޮކްރަސީގެ އެކިގައި ވަރަށް ގާތުން މަސައްކަތްކުރައްވާ ބޭފުޅުން. އެހެންނަމަވެސް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފެށުމަކުރެއްވި ބަދަލު
ވިދާޅުވިން ގޮސް ގޮސްފަ ގަބޫލުކުރި. އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކު މި ވަނީ ހުރުމަތް. (ވެގެންދާގަނޑުވަރު) އިޖްތިމާޢީ
ޑިމޮކްރަސީ ކުރިމަތި ފެށު ދުނިޔޭގެ އެންމެން ފާ، މި މަސައްކަތާއި ހަރަކާތްތަކާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހިތްވަރުދިނުމާ،
ނަފްސު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ހައްޤުގެ ބާރުވެރިކަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޚާއްޞަ ވީހިނދުން ހައްޤުތަކުގެ ތަރައްޤީ
ހިމާޔަތް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. އެއީ ގެއްލޭ ކަމަކަށް ވެއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަދިވެސް
ހަޤީޤީ ސަރުކާރާ ގެން ގުޅުމުގެ ގައުމުތަކުގެ ބާރުސްކަތްތަކުގެ. އެކަމަކު އެއްލިގެން ސިޔާސަތު ނަތީ. އަދި
ސަރުކާރުގެ؛ ދެމެދު ފުރުސަ ސަރުކާރުގެ ހަމަ މިނިސްޓަރު މި ވަޒީފާއަށް ބަޔައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނާ ބަޔަކުފުރުސަތުވައި
ހަމަރަށްފައި ވެއްޖެއިން. އަދި އަޅުގަނޑާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ؛ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއި އަޅުގަނޑު،
އަޅުގަނޑުމެން ދީ މިހާރު އެ ބާރުވެރިން ވަޢުދުވެސް، އެ ބާރުވެރިއާ އިޖުލާހު މަރުކަޒުން 10 ކިލޯމީޓަރު ދުރުމަތަން. އަދި
އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭސް ދުވަސްވެފަ ކަންކަން ހަމަޖެހިފައިވީނަމަ ކުރީގެ މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވީ.
އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ އިޖްތިމާޢީ ފުނޑުފުނޑު ވެ ފާހަގަކުރައްވައި، ސަރުކާރާއި ދިވެހިރާއްޖެއާ
މިޒާޖަށްވުރެ ގާތް ދުވަހަށް ގައިމުކުރުމުގެ ބާރުންތެރި ކަމުގެ ބޭނުންގައި ކަމަކު ވަނީ ނަމަ، އަޅުގަނޑު ހިތުން މާ ގިނަ
ދިވެހިންނަށް އެކަމަކާ އިންސާފު ނުކުރެވޭ. އިޤްތިޞާދީ ބަދަލު މި ވަނީ ހުރުމަތްކަމަށް އިސްކޮޅު. އިޤްތިޞާދީ ބަދަލުގައި ވާ
ގޮތުން ބައިވެރިވެއްޖެކަމަށް ބާރުވެފަ އަދި އަޅުގަނޑުކަމެއް ނުލިބޭ. ބަދަލުގައި ބައިވެރިވުމަކީ، ފުރުސަތަކުން
އުތުރުގައި، ރިޔާސަތުން ފުރުސަތުދިނީމާ ވެވޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުކަން ބަދަލުގައި ބައިވެރިވުން ހަމަ
އެއްގޮތެއް ވެސް ނުވޭ. (ވެގެންދާގަނޑުވަރު) ސުލްހުވެރިކަމާ އިޖްތިމާޢީ ޑިމޮކްރަސީ. އަޅުގަނޑު އިންޑަސްޓްރިއަލް މި
މަސައްކަތް، މި ގޮތުގެ ބަދަލުގައިވާ ދެކޭ ގޮތެއް ފެނިގެން ގޮތުގައި، އަޅުގަނޑު ފެނޭ ގޮތުގައި ފުރުސަތު؛ ވިސްނުން

އަޑުގަނޑު ދިނުމުގެ ކުރިމަގައި ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ކަމުގައި ޚުޠުބާސް ވިދާޅުވުމުގެ ފުރުޞަތު އަރުވަން. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިގައި އަޑުގަނޑު ފަހު ބަހެއް ވެސް، ކުރީ ބަހެއް ވެސް ދެން ބުނުމުގެ ފުރުޞަތެއް ނެތްތޯ. މިހާރު މަޖިލީހުގައި މުޅި ރިޕޯޓު އޭރު ބަހަކާ ބޭނުމެއް ނުވާނެ، މަނިކުފާނުގެ އަޑުވެއްޖެ ގޮތް އެއްވެސް ކަމެއް ކުރާކަށް. އެހެންވީމާ، އެކަން މި ފުރުޞަތުގައި. އެހެންވީމާ، އަޑުގަނޑު ދެން މި ގޮތުގަ މި ހިސާބުން ޖެހޭނީ ދޫކޮށްލަން. ކޮންމެގޮތެއްވިޔަސް، ވޯޓަށް ވެސް މި ގޮތުގަ ގެންދާނެ ކަމެއް ނެތީ ދެން. ނުޖެހޭތީ ބާރުން މިކަން ކުރިއަށްގެންދިއުން އަޑުގަނޑަށް ފެނޭ. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދެވޭ މިކަން! ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި؛ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢީސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަކި އެއްބަސްވުމެއް ހަމަޖެހިގެން އަޑުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން އައިސް މަޖިލީހުގެ ޤަވާޢިދާ އެއްގޮތަށް މި މަޖިލީހުގައި ޤާނޫނީ ކަމެއް އަޑުގަނޑުގެ އެދިފައެއް ނެތް. އަޑުގަނޑު ބޭނުން މައްސަލައަކީ އަޑުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ޙާލަތު ވިސްނުން އަޑުގަނޑު މި ބޭނުމަކީ ހަމަހަމަ. ވަކި މެންބަރަކު ހަމަހަމަ އަޑުގަނޑަށް ޕާޓީގެ ނެތީ އެކަން ބަހުސްކުރަން މަޖިލީހުގެ ޤަވާއިދުގައި އަދި އަޑުގަނޑު ކޮންފިރިއާނިއްޔަތުގެ އިސްކޮށް؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ ބަހުސްކުރުމުގެ އިސްކޮށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ތިޔަހެން ވިދާޅުވާ އެއް ރަނގަޅު ނޫން. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މައްސަލައަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ވެސް ހިލާފު މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑު އެޖެންޑާކުރެވިގެން ގެންދެވުނު މައްސަލައެއް ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. ކުރީ އެންމެ ފުރަތަމަ ދުވަހު މި ތާވަލުކުރި ދުވަހު ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލީން، މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު މައްސަލައެކޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެ ފުރުސަތު އަދި ލިބިގެންދިޔައީވެ، އެ މެންބަރު އެ ދެއްކެވި ވާހަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ؛ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅައިގެން އުސޫލުތަކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅައި، ހިންގައި، އެ ސިޔާސަތު ހިނގާނުހިނގާ ގޮތް ބަލައި، ބޭރު ޤައުމުތަކާއި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ޖަމުޢިއްޔާތަކާއެކު ގުޅުން ގާއިމުކުރުން ދެމެހެއްޓުމަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރެއް ކަމަށް. އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުތަކުގެ ވާހަކަ ނޫނޭ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ލިޔެވިފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމައެކަނި ގުޅުންތަކުގެ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން، މި މަޖިލީހުން ވަޒަންކުރުމުގައި ދަރާޖީވެ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި އެ ބާރުގެ ތެރެއިން ނުވަތަ ވިސްނުމުގެ މި ބަހުސްގައި ބައިވެރިނުވާ މި ރިބީ ވެސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަނީ ފުރުޞަތު ވެސް، ފުރަތަމަ ބަސް ވެސް ވިދާޅުވެފައި މި ކަމާ ގުޅޭގޮތުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތަން ތެދުވެގެން މި ދިމާއަށް، ފުރުޞަތުގައި ވިދާޅުވީ؛ ނުފޫޒާއި ބާރު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރީ ކަމަށް. އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެ ބާވަތުގެ އެއްވެސް ކަމެއް މި މަޖިލީހުގައި މިއަދު ހިނގަމުންދާ ކަމަކަށް ވިދާޅުވެފައި ނުވޭ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ކުރީ ގޮތެއް ނޫން. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޟާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތިޔަ ބުނާ ކަމެއްގައި ތިޔަ ބުނާތަކުގެ ގޮތުން އެއް ނަމަ، އެ ގަވާއިދު އެ ބާރުގަދަކަމުން ޖެހޭ ގޮތަކުން ފިޔަވަޅުގައި އެ ބާރުގަދަކަމުގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ އެއް، 5 އަހަރު ދިޔައިރުގައި އެކަން ނުބަލައި ދުވަސްތަކުގައި އޯލީ އަޅުގަނޑު މިހިރީ އަޖައިބުވެފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން މިއަދަކީ މި މަޖިލީހުގައި ވަގުތު ނަގައިލާކަށް ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެން ޖެއްސަވައި ބާކީ މަސައްކަތެއް މިއާ ކުރައްވާން؛ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، މި ބިލު ހުށަހެޅި،

ގަރާރު ހުށަހެޅި މެންބަރަކީ، ދެއްކިއްޔާ ޖުމްހޫރީ ހިނގައިގެންދާ ވާހަކަ، މިހަސް، ހަމަގައިމުވެސް ސިޔާސީގައި ކުޅޭ ތަޢާރަފުވެއް ތަޢާރުފު ވިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި؛ އާދެ! މިހާރު އިޙްތިރާމްހުރި؛ އާދެ! ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝިޒް ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަނިކުފާނު އެއްކޮށް ރާޖޭ ހިއްޕަވައިގެން އިންސާފާ ޚިލާފަށް ބޭނުންކުރައްވަމުންދާތީ ވާހަކަދައްކަން، ދެކޭތީ ދީ ދަރަޖައަށް ހަމައިން ނުއްޖެހުނީ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވާ ބޭފުޅުން ހުރިހާ ޚިޔާލެއްގެ މިހާރު އެހެން ބަލާފައި، އަޑުގަނޑުން ހައިރާންވާންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން. މި ޖުމްހޫރިއްޔާ ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު އަހްމަދު ޢީސާ ތައްޔާރުކުރެވުނު ގޮތެއް އަޑުއަހަން. މަނިކުފާނު ދެކޭގޮތުގައި މި ގޮތުގައި ހުރަސްއެޅުން އަޑުގަނޑުން މި ތަޢާރުފުކުރެއްވި އަހްމަދު ޢީސާ ރަށު މިހާރު، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު ތިޔަ ހުއްޓުވީ، ކަނޑައެޅިގެން ދޭތެރެ އިނގޭތޯ. މި މަޖިލީހުގައި، މި މަޖިލީހުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ މަނާ ކަމެއް. މި މަޖިލީހުގައި ދެކެވޭ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ މަނާ ކަމެއް. އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު؛ މި މަޖިލީހުގައި، އިޙްތިރާމްހުރި، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު، މިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްހުރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މިލަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޙްތިރާމްހުރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލައެއް މި ފާހަގަކުރީ، މަޖިލީހުގައި ބޭރުން ވާހަކައެއް އިސްލާމްދީނާ ޚިލާފަށް ގޮތެއް ދެއްކުން އޮންނަނީ. ކަނޑައެޅިގެން އިސްލާމްދީނާމެދު އެކަމާ ބޭރު ގޮތަކަށް،

މެންބަރަކު އިތުރުފުރުޞަތަށްއެދިވަޑައިގަތުމުން ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވުނުތީވެ ހުށަހެޅި އަމިއްލަބިލާއި ބަހަސް އުކަން ރިޔާސަތުން ބަލައިދިނުމަށް އެދެން.

ރިޔާސަތުން ފާޅުކުރެއްވުން:

ދޫގެ ކަސްޓަމްގައި އޮންނަނީ މާލެރަސްމީކަމުގެ ގަނޑު ހުވައިކުރުން. ނޫކުރެވިގެން ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އިތުރު ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މިއަދު ނުކުތް. އަދި ތަކުރާރުކޮށް ވިދާޅުވެއްޖެ، ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވެދޭތި ގޮތުގައެވެ ކަމަކަށް. ދެން އަޑުގަނޑު މި ދަރަނިވަނީ، ދޫކުރަސް؛ ކަނޑައެޅިގެން ދޫގެ ވާހަކަ މި ތަރުގައި ނުހުރޭ. ގާނޫނުއަސާސީގައި މަނާ ކަމެކޭ. އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް މި އިންނަނީ މާލިޔަތުކަރުދާހުގެ ގަނޑު ހުވައިކުރުން. ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެންދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ޢީސާ ފާޅުކުރެއްވުން:

އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، އަޑުގަނޑު ދެންމެ ވެސް ދަންނަވައިލީން، ސިޔާސީގައި ތަޢުލީމީ ނަތީޖާ ބޮޑުވުން އެއީ ދަރުމަވަންތަ ފަރާތްތަކުން އަޑުގަނޑު ބަޔަކަށް ނޫސްރަސް. މި މަޖިލީހުގެ ކަމެއްކުރުމަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑެތި މަސައްކަތްތަކުގެ ކަމުގައި ވާތީ ތިއްބެވި ފުރާމާލެ އަށް، އެ ވިދާޅުވާ ދާއިރާގެ އަޑުގަނޑު ކަމިނޭޖަރު ވިދާޅުވި، 12 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ހަރުދު މި މާލީއަހަރު ތެރޭގައި ފޮނުވިއާ. އެގޮތުގެ ދަތިކަމެއް، އަޑުގަނޑު ހިއްސާކުރަނީ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، އަޑުގަނޑާ އެ ވިދާޅުވާ ކަންކަން އެ ވިދާޅުވާ ގޮތަށް އެއްގޮތް ކުރިއަށް ކަމަށް ދެކެން ރަށްތަކުން ގޮތުގެ ކަންތައްތަކެއް. ދެން އެ ބޮޑުބަޔަކު؛ އަޑުގަނޑުގެ މިހާރު އެ ބޮޑުބަޔަކީ އެ ހުރިހާ ގޮތަކަށް އެ ބޮޑުބަޔަކީ އެ ބޭނުންވުން ގޮތަށް އަޑުގަނޑު ބަރުސަތެއް ބަޔަކުޅެނީ، އަޑުގަނޑު ބޮޑުތަކީ އިންތިޒާމްއް އެނގުމަށް ދެން އެއީ އަޑުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޑުގަނޑު ކަންތައްތަކެއް އަދި ނުކުތުގެ އަށް ބޮޑެތި އެކަން ވިދާޅުވާ ގޮތަށް ކުރަން ވާހަކަ، މި ތަނުގައި ދަށުކަމެއްޖެ ވާހަކަ ތަކެއް ކަމަކަށް އަޑުގަނޑުގެ ނިޒާމީ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާޅުކުރެއްވުން:

ކާނޫނު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ގުޅޭ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަނގުރާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ކިޔާލަދޭނަން މި އާޔަތް؛ إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ. ޞަދަޤަﷲ ޤުރުއާނުގެ އަލްމާއިދާ ސޫރަތުން މި ދަންނަވައިލީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި މަޖިލީހުގައި ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު ވަރަށް އޮޅުން ކަހަލަ ވާހަކަތަކެއް ދައްކާ އަޑު އިވިގެން ދުވެފައި އަޅުގަނޑު މި ތަނަށް މި އައީ. ޝަރީޢަތާ ބަދަލު ކުރީ. އެ މަނިކުފާނު މިހާރު ހިންގަވައިގެން އިން ޝަރީޢަތުގެ ބަދަލު ގޮސް މި އާދަމުން ވެސް އަންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މައިގަނޑުކޮށްގެން. މިއީ ބަހެއްގެ މަޖިލީހެއް. އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަނީ، މިކަހަލަ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ނަގަންޖެހުނީ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ވިސްނަންޖެހިއްޖެ ކަމެއް. މާ ރުޅިއައީ ބަހުސް ބޭނުމެއްނަމަ، މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި ނުވިސްނަނީތޯ! އެއްގޮތަކަށް ފެށޭ ނުވިސްނަނީތޯ! މިއީ ވަރަށް ވަރުގަދަ ނިޒާމީ؛ މިއީ ފުރަތަމަ ނިޒާމީ ނުކުތާ ކަންތައްތަކުގެ މި ތަރުތީބުގައި ފެށޭ އަދި މި ނުބައި. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމަކީ ރިޔާސަތުގެ އަޑުއަހާނެ ފިޔަވަޅު އަޅުއްވާ!

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

7. ނުނިމި ހުރި މައްސަލަ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7- ނުނިމި ހުރި މައްސަލަ.

7.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމާބެހޭ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. މި ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާކީ އެބައޮތް 1 ގަޑިއިރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް؛ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަތީފް.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަތީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑަށް ފަހުން ފުރުޞަތެއް ދެއްވީތީ ވަރަށް ގިނަގުނަ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އެދި މި ބަލައިލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް.

ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ނިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ތަމާކުބޭނުންކުރުމާ ބެހޭ ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި ގާނޫނުގައި ހުރި ބައެއް ކަންކަން ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެމުންދަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަރަށް ގިނަ ފާމަސީތަކުން، ވަރަށް ގިނަ މެންބަރުން ހިއްސާކުރެއްވި ފަދައިން ފިހާރަތަކުން ވިއްކަމުންދާ ބައެއް ތަކެތީގައި ވެސް ޒުވާނުން ބަލި ވެގެންދާ ކަމުގެ ޙަޤީޤަތް ބަލަން އެބަޖެހޭ. މިދިޔަ 40 އަހަރުދުވަސް ވަންދެން ވެސް މި ދިވެހި ޒުވާނުންގެ މިނިސްޓްރީ ނުވަތަ ދައުލަތުގެ، ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުގައި ޒަހަރާބެހޭ ގޮތުން ފާހަގަ ކޮށްފައި އެބަ އިނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނީ ގޮތުން ބަންދުކުރެވިފައި ނެތުމުން ވިއްކުން ގަވާއިދުން ފިޔަވަޅު އަޅާފައި ނެތިއްޔާ، މި މައްސަލަތަކުގެ ބޮޑު ބައެއް ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި ކުރިމަތިވާ ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަމާކުބޭނުންކުރުމުގެ ފުރިހަމަ ކުރިމަގަކީ ހަމައެކަނި ތަމާކުބޭނުންކުރުމުގެ އުސޫލުތަކުން، އެ ބައްޕަށްވެސް ބޭނުން. އަދި އެ ހާމަކުރުމުގެ ވެސް ކުރިން. އެއިން އެއް ނިމިގެ ލިބޭ ގޮތަށް ބޭނުން ވެސް ކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޒަމާނަށް ދިމާވެފައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ ބޭނުންތަކުގެ ތެރެއިން ހުރިހާ ތަމާކުބޭނުންކުރުމުގެ ބަލިތަކުން އެތައް މަރުވެފައިވާ ކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީތަކުން މިބަޔާން ޖަހާފައި ހުރި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލާލުމުގައި ވެސް ކަންތައްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންތެރި. މިފަދަ ކަމަކަށް ގޮތްތަކުގެ ސިފަ ނަގަން، އެއީ ރަނގަޅު ވާހަކަ ފޯރުކޮށްދޭ ކަމަށް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހިމެނެއްވެ، އަދި އެ ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ގޮތެއް ހޯދައިދިނުމަށް ކަމަކީ ސަރުކާރު މިއީ، މަސައްކަތް، އަޅުގަނޑުމެން ތިބެހޭ ގޮތަށް ތަޢާރަފްކުރެއްވި އެއް. ބޭރުގެ ތަރައްޤީއަށް ގެނައި ހުޅުމާލޭގެ ވާހަކަ. ސިޔާސީ ހުސް މީހުންނަށް ގެނެސްދިނުމުގެ އަމާން ޤައުމަކަށް ހެދުމަށް ގާނޫނެއް ފާސްކުރުމަށް ވަކި ބޭނުމެއްކުރަން އެބަ ވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ހުށަހަޅާފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ވާހަކައެއް މި ދައްކާލަން. ތިޔަ މޭޒުން މި ގާނޫނު ބަލައިގަނެގެން ތަކާއި ގާނޫނުގެ ކަން ތަރުތީބުކުރުން. އަޅުގަނޑަށް މިހާތަނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިގެންވާ ގޮތުގައި އެ ފެއްޓެވުމާ ސާފުކުރުމުގެ، މިހާރުގެ ޖުމްލަ އެއްބަސް ސަރުކާރުތަކުގެ ފައިދާ ބޭނުންވާ ކަމަށް. އަދި ހާލަތު ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ފިޔަވަޅު ވަކިން ބޮޑު ކަމަށް ފާހަގަ ކުރެވޭ ފުރުޞަތު.

ޕްރޮޖެކްޓް މިހާތަނަށް ނުނިމި ތަޢާރަފްކުރެވިފައެވެ. މީގެ ހަމަޖެހިފައިވާ ކުރިން، ކުރިން މާލޭގެ ދިރާސާކުރުމުގައި ހުސްނުވި
ބޮޑުވާނެ އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރަން، ކޮމިޓީއެއްގައި ޕްރޮފައިލް، ކުއްލިއަކަށްދޭ މަޝްރޫޢުގެ ތެރޭގައި ކުރަންޖެހޭ
ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި އޮތީ، އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން އެކުލަވައިލައިގެން އަދި ރަށުގެ ތަރައްޤީ ރައްޔިތުން އެކުލަވައިލުމަން.
ޕްރޮފައިލް މިހާ ދުވަސްވީއިރުގައި މާލޭގެ ރަށުގެ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮފައިލް ނުވަތަ ރައްޔިތުން ރަށުގެ ޕްރޮފައިލް އެކުލަވައިލެވިފައިނުވޭ.
އޭރު މާލޭގެ ވިޔަފާރި، 2014 ވަނަ އަހަރު ހިސާބަށް އޭރު ވާހަކަދައްކާ ގޭންގުތަކުން ގެންގުޅެއި ހުރި ބަޔަކުގެ ތެރެއިން،
އެ ބޭރު އޮތީ ސަރުކާރަށް އަތްލާފައި ކަމަށް. މިކަންކަމުގެ އެކަން ކުރަންއުޅުނީމާ އޭރުގެ ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީން
ބޭނީ ކަމަށް، އެއީ ކައުންސިލް ބޭރު ކަމެއް ނޫން ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތް ނުކުރެވި އޮތީ ކަމަށް.
އަޅުގަނޑުގެ ވަގުތުގައި، މާލޭގެ ރައްޔިތުންނާ މަޝްވަރާކުރުމަކީ؛ މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދިނުމަށް ދަތިކަމުގައި ވެސް
އަޅުގަނޑުމެން ސަމާލުކަމަށްދެން. އެއީ ހަމައެކަނި މާލެއަށް އުފެއްދޭ ފިހާރަ މިހެންތާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސަމާލު
އުފެއްދަވަންޖެހޭ ނުވަތަ މުޅި އުޅުއްވުމުގެ މާލޭގައި އެކުއެކީ ސަޤާފީ ފަދަ ކަންތައްތަކަށް މިހުނަރު މާލެ މިހުނަރު
ނުވާނެ ސަމާލުކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ދައްކަވައިގަނެ ނޫޅޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ބޭނުމީ ސަމާލުކަމެއް. މި ތަރައްޤީހާސިލްކުރުމަށް
އެކުލަވާލުމުގެ އޭގެ ނުރައްކާގެ އަދިގައި މިއަށް ހައުސިންގ ހިސާބުން ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުން މަރަދު، ގެންނަން ހުރިހާ؛
ނުކުޅެދޭ ނުހިފޭއިރު، ހައްސަކޮށް ހައްސަކޮށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދިރާސާ. މާލެއަށް ތައްޔާރުކުރުން މިހެން ދިއަ ބަޔަ
އެއީ ތަރައްޤީހާސިލް ގެންނަން އޮތީ އެއްވެއް. އެއީ ތަރައްޤީހާސިލްގެ މަސައްކަތް ފިހާރަތަކު އޭރުގެ ސަރުކާރުތަކުން
ނިންމުނުތަކެއް ނިންމާލައި އޮތީ. އިއްޔެއާއި ރައީސް؛ ކަނޑައެޅިގެން ރައީސް ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގައި ބޮޑުވައި
އެބައޮތް، ރައްޔިތުގެ ހުރިހާ އެންމެން، ގޮތުގެމަނަ 70% މީހުން މާލެއާއި ހުޅުމާލެއަށް ޖަމާވެގެން ކަމަށް. އެމަށަށް
ޕްރޮޖެކްޓް ރޮދިގެންދިޔައީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ހިމާޔަތަކަން ރައްޔިތުންނާ މަޝްވަރާކުރެވިގެން، ހިމާޔަތަކަން ރައްޔިތުންގެ
ރުހުން ލިބިގެން ކުރާ ކަމެއްތޯ؟ އެކަން މި އުނގެނި އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ދިއައީމާ. ދެތި ރައްޔިތުން ހުޅުމާލެއަށްގެން، ދެތި
އެންމެންނަށް ހުޅުމާލެއަށްގެން އަނގަ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރުގައި މާލެއަށް މީހުން ތަރައްޤީއޮތްވަކަން މީހުން ނުކުރޭ.
އެހެންވީމާ، މާލެ ޕްރޮޖެކްޓްއިރުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ތަރައްޤީހާސިލްތަކެއް ބޭނުންކޮށް، އަދި އޭގެ ތަރައްޤީހާސިލް
ރަނގަޅު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާނެ ނަތީޖާ ފިޔަވައިކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ރިޢާޔަތް. އަޅުގަނޑު އަޅުގައި
އެބަހުރި ބައެއް މުހިންމު ސަބަބުތަކެއް ސަބަބުތަކެއް. ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކުން އަޅުގަނޑު ހިއްސާކޮށްފައި ހުރި ބައެއް މުހިންމު
ކަންކަން އަޅުގަނޑު މި ބަޔާނުގެ ތަފާތު ހިއްސާކުރާނަން. މިއީ މުހިންމު، އަދި އޭގެ މަސައްކަތް ބޭނުންކޮށް މުހިންމު
ނިންމުންތަކެއް ނިންމާނެ ކަންކަން ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފެނަގަންނަވަން. އިއްޔެއާއި ރައީސް؛ ވަޒަނުގެ އުސޫލުން
ރާއްޖެ ހިސާބުގެއްގައި އަދި ވަކިން ހައްސާކޮށް ދުއްރަފުތަކަން ލިބޭ އޮޅުދަނިޔާ ހަމަހަމަ ބޮޑުގައި ބަހިގެންދިޔުމަކީ މުހިންމު
ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އަޅުގަނޑު މީގެ ދުވަހެއް ދުވަސް ކުރިން އަޅުއްސި ޖަލްސާކަށްވާނެއްގައި،

ފޯރަމްތަކުގައި ކުރީގެ ހާމީ ވަޒީރު ވިދާޅުވުމުގައި އެބައިން، ހިމަނާނާ ދެކޮޅުގައި ޖުޑީޝަރީގެ މުސްތަޤިއްލުކަން ނުވަތަ
ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީތައް ބެހެއްޓުމަށް ހަމަހަމަ އުސޫލުން ކަމަށް، ހުރިހާ އަމަލުތަކަށް ހަމަހަމަކޮށް ކަމަށް. އަދި އާޚިރު
ކުރުވުން އޮތް ހަމައެކަނި ގޮތަކީ، ގާނޫނުގައި އެ އަމަލުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ފުރުސަތުތަކާއި، ބިންބިމާއި، ހުރިހާ އެއްޗެއް އެ
އަމަލުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ގޮތަށް ހަމަޖެހިފައި ބަހައްޓާދިނުން ކަމަށް. އެ ބޭނުން ދުނިޔަވީކަމަށްވާ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް؛ އެއީ ތިމަން ވާހަކައެއް. އެކަން އެންމެހާ ކަމަކަށް ކުރާ އަޑެއް ސަރަ، މިއަދު ފެނިގެން ގޮތްގޮތަށް އެބަ
ބަލައިލެވޭނެ ގޮތުގައި ނިސްބަތްވެގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރަޖިސްޓްރީ ހަމައެކަނި އަމަލުތަކަށް
ބަދަލުކޮށްލުމަށް އެއްގޮތް ބެހެއްޓެވުން ނޯޓް. ބެހެއްޓި ހާގެ މުސްތަޤިއްލުކަން ހިފުން. އެކަށީގެންވާގޮތަށް، މިއަދު ޤައުމީ ސަލާމަތީ
އިންތިޚާބުގެ ކުރުވައި ހުރި ގޮތަށް، ޤައުމީ ސަލާމަތީގެ މުސްތަޤިއްލުކަން މިއަދު ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެކޮޅަށް
ހަމަހަމަކޮށް އަމަލުތަކަށް ބަހައްޓާ ސަރަ، ޖުޑީޝަރީގެ މުސްތަޤިއްލުކަން ލިބުނު އެއްވެސް 4 އަމަލަށް. އެކަން މިހާ،
ޤައުމީ ސަލާމަތީ އެކަށީގެން މި ބަޔާންގެ ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ އޮފީސް ހިންގުމަށް ބަލައި އެ ގޮތުގައި ބަދަލުގެ ޝަރީޢަތުގައި
ފީސްތައް ޕްރިއްލާގެ ޝަރުޢީ އަމަލުތަކަށް ކަނޑައެޅޭ މިންވަރުތަކަށް ހަމަހަމަކޮށް ލިބޭ ގޮތަށް އެ ޕްރިއްލާ ބެއްލެވުމަށް.
އެކިއެކި ކަމަކަށް ހަމަހަމަކަން އަމަލުތަކަށް، އެ އަމަލުތަކުގެ ގުޅުންހުރި ވަސީލަތްތަކާއި އެއިން ލިބޭ މަންފާ ނެތިދާނެ
ގޮތަށް ފެންނަމަށް ސޮއިޖެހުމުގައި އެކަން ކުރުމަށް ޤައުމީ ސަލާމަތީ ޤާނޫނު. ޤައުމީ ފެސް ގަވާއިދުތަކާ ގޮތުގައި އެއްވެ
ރަނގަޅު، އެއްވެ ހަމަހަމަ ގޮތަކަށް ވާނީ އެކަން އެގޮތަށް އެކުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޝަރީޢަތުގައި ކުރަމުންދާ ގޮތް
ގޮތުން މިހާރުން ހުރި ބައެއް މައްޗަކަށް ޤައުމީ ހިއްސާކުރެވޭނެ، ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހިސާބުން ގޮތުގައި
ހުރި ބައެއް މައްޗަކަށް އިދާރާތަކާއި. ޝަރީޢަތުގައި ޕްރޮސެކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ 2008 ވަނަ އަހަރު ފެށިގެން ފަހުން
މި ވީ 11 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޖުމުލަ ކުރިމިނަލް ކޭސް 265 ކޭސް ގޮތަކަށް ވަނީ ސަސްޕެންޑްކުރެވޭ. އެއިން 167
ކޭސް ޝަރީޢަތަށް. 87 ކޭސް ވަނީ ޕްރޮސެކިއުޓްކުރެވިފަ. އަދި އަދާލަތުން 17 ކޭސް މި ވަނީ ސާބިތުވެފަ. އަދި މި
ވަގުތު ކޯޓުގައި 47 ކޭސް އޮތެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިވީ 11 އަހަރުދުވަސް ތެރޭގައި ކުރިމިނަލް ކޭސް ގޮތަކަށް
ދައުލަތުގެ އިދާރީ ކަމާ ބެހޭ ތަޙުޤީޤުތަކަށް ބޭނުންކުރާ ޕްރޮސެކިއުޝަން މަރުހަލާ ގޮސްފައި ހުރި މައްސަލަތަކުގެ
ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އަދި މިހާރު 11 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތަށް އަނބުރާ ހޯދިފައިވާ، ދެ ބިލިއަނަ ރުފިޔާ
ހޮއްލާ ވަރަށް ސަރުކާރު ފަސްޓްރެކް ހޮއްލާ ލިބިފާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރިމިނަލް ޝަރީޢަތެއް ނެތަސް މިންވަރާއި،
އެއީ މިހާރު ފަހަރު ހޯދި މިންވަރާއި ގޮތުގައި ހަމަހަމަ، ސަރަހައްދު ޙާލަތުގައި ދައުލަތަށް އަނބުރާ ލިބިފައިވާ ބިލިޔަން ރުފިޔާ
ބޮޑު އެއްޗެއް ފިޔަވައި ހޮއްލާ ވިލިޔަން ރުފިޔާ ލިބިފާ. މިއީ ޤައުމީ ސަލާމަތީ ކަމަށް ވާދަވެރިކަމުގެ މައްސަލަތަކެވެ. މިދީ
ޤައުމީ ސަލާމަތީގެ ކަންކަން، ސިވިލް ސޮސައިޓީ ކަންކަމާއި، ތަރައްޤީ، މާލީ ނިޒާމު، މާހައުލު ގުޅުންހުރި ކަމެއް ބަލައިލުމުގައި
ސަޤާފީ ކަންކަމުގެ ދާއިރާ ކަމުގެ އިތުރަށް ފަރާތް. ޤައުމީ ސަލާމަތީ ވަގުތު ބޭސް ޝުކުރު އަދާކުރަން މިދެނީ

ސްޓެޓިސްޓިކްސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިއްސާކުރައްވާތީ، މިހާރުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފުރާތަމުން އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކަތަ މައުލޫމާތުތައް ހޯދުމުގައި އެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނާއި އަދި ހާއްބޮޔަކު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ސަމާލުކަންދެއްވާކަމީ އަޅުގަނޑު އެ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރު އަދާކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑަށް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ މި ބިލު ޤާނޫނަކަށްވެ، ކޮމިޓީ ސްޓޭޖުގައި ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާ ގެނެސް، މިއީ ފުރިހަމަ ބިލުއެއްގެ ގޮތުގައި ފާސްކުރެއްވުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަބްދުﷲ.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީނިޒާމުގެ ބިޔަ އުނގަނޑު ވަރަށް ބޮޑު ވިސްނާވަތްދޭ ކަންތައްތަކެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުދިންތަކުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހުމަދު އީސާގެ ކަރަށް ހަމަ ބެއްލި ފިޔަވައިގެން ޤައުމީ ސްޓޭޖުންނަށް ހިނގާ ޤާނޫނާ މިހާރުގެ މައްސަލަތައް ފެށި. ދިވެހިރާއްޖެއިން ދި ރިސްކަކުން އަހުމަދު އީސާ ވަނީ އަންހެނަކަށް ހިނގާ ޤާނޫނުގެން ކަނޑައެޅުވި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި ބަހުސްގެ، ވިދާ މައުޟޫޢުގައި، ވިދާ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެކަން މެންބަރުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވުމަށް މި މަޖިލީހުގެ ބަދަލުތަކާއި! އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ މިއީ ބަހުސްގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމީނިޒާމު ގުޅޭ ކަމެއް ކަމަށް ވާތީވެ؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަޢުލީމާމެދު އިންޓަރނޭޝަނަލް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެންމެ ގިނަ ހުރިހާ ކަމެއް އިންޓަރނޭޝަނަލް ވެފައި، އެ އިންޓަރނޭޝަނަލްގައި މަސައްކަތްކުރި މީހުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަދި އެކަމަށް ތަޢުލީމުދޭ ގޮތަށް ޤައުމީ ސްޓޭޖަށް ކަމަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު އިހުތިރާމާއެކު މި ދަންނަވަނީ، އެހެން ނުހައްދަވާށޭ. އެހެން ނުހައްދަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރިރައީސް ޝުކުރިއްޔާ ކަންތައްތަކެއް ވަނީ ވަކި ބަޔަކަށް ހިއްސާވާ ނޫން. އެއީ މިސާލު ތިބި 65 މެންބަރުން އެކަށީގެން ނޫން އިއްޒަތްތެރިވެރި. 65 މެންބަރުންނަށް އެކަށީގެން ނޫން އިހުތިރާމުކުރެވޭނެއެއް. އެހެންވީމާ، މިސާ ތިބި 87 މެންބަރުން ހަމަ ވާނީ ހަމަހަމަ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކި މެންބަރަކަށް ތަފާތުކުރުމެއް ނެތް. އެކަމަކު ވަނީކޮށް ވަކި މެންބަރުންތަކަކަށް ތަފާތުކޮށް، ވަކި މެންބަރުންނަށް ގޮތްތަކެއް ހަދާ ތަން ފެންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން ޤާނޫނީކޮށް ނެތް. ކޮންމެއެއް އަޅުގަނޑު މި ބުނަން ވާހަކަދެއްކެވުން ނޫން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު ހޯދީ. ޝުކުރިއްޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ހިތްޕުޅުގައި ތިޔަން އަރައި ކަމަށް ވަނީ ނަމަ، އަޅުގަނޑު އަރިހުން އިލްތިމާސް މަސައްކަތްކުރައްވަން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވީ ފުރުޞަތުގައި އިތުރުކޮށްދެއްވުމަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަނީފަށް.

ތިނަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ސަނީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ތަޢާރުފުކުރެވުނު ބިލަށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ މެންބަރުން މި މަޖިލީހަށް ބައްލަވާލެއްވީ، އަޅުގަނޑުއަށް ސަލާމްކުރުމުގެ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އެދިގެން، ހަމަ ހިތުގެ ބާރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ ވެރިންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މައިންބަފައިންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ޤަބޫލުކުރާ، އެ ބައްޕައިރު، އަޅުއަހަން ބައްޕަ ކަމަކާ މި މަޖިލީހުގެ މުޤައްދަސްކަމުގެ ތެރޭގައި ދެމިތިބުމަށް ދައުރު ދެއްވި، އެކަމަށް، އަޅުގަނޑު ޝުކުރުއަދާކުރަން. އަދި ބިލަށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ ޤާނޫނުތަކާބެހޭ. މި ބިލުގެ މުހިންމުކަން މި ބިލުގެ މުހިންމު ކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ކަމެއް ކުރުން ކުރުން ނިންމާއިރު، ފަސް އެ ތަރުކާގެ ޤާނޫނުތަކާއި، ސްޓޭބިލިޓީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލާނީ. ތަރުކާ ފައިދާއާއި އެ ތަރުކާގެ އާބާދީއަށް ޙައްޤުވެރިވާ. އެ ތަރުކާއި އަންހެން، ފިރިހެން ދެބަޔަށް ޙައްޤުވެރިވާ، ޙިއްސާ ފިޔަވަޅުތަކާ، ކޮންމެ އެއްޗެއް މަސައްކަތްތަކުގައި އޮންނަ

ދިނައިން ކޮށްދެއްވީ. މިއީ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ބާރުލިބޭނެ ޤައުމުގައި ހުނަރުވެރިކަން ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައެޅިފައި މިގޮތަށް ބޮޑުބޮޑު ޖަމާޢަތްތަކެއް، އެހެންކަމުގައި ސިޔާސަތުތަކެއް ހޯދައި އެކުލަވާލި ބައެއްގެ އެޕްލިކޭޝަނުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކަން ބަދަލުކުރެވިދާނެ ބޭނުމަށް، ފުރުޞަތުތައް ހުށަހެޅިން. މަޤްސަދުގެ ގޮތުން ފުރުޞަތުތައް ހުޅުވާލެވޭ. އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ރައްޔިތުންގެ ހަޤީޤީ ފައިދާ ކޮށްދޭ ރާއްޖޭގައި ޑިޖިޓަލް ޓްރާންސްފޯމޭޝަން ފަސޭހަކޮށްދިނުމަށް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް، އެ ބޮޑުމިންގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ ތެރޭގައި އެ ކަންކަން އެދިފައިވާ ޑިޖިޓަލް ބަދަލު، މައްސަލަތައް ހައްލުކުރުމަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ފުރުޞަތު ލިބޭ. މިހާރު ހުރި އެއް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ގޮތުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރުޞަތުތައް ހުޅުވާލެވޭ ސަރުކާރުތަކުގެ ސިޔާސަތުތައް. އެ ޑިޖިޓަލް ރާއްޖޭގެ ފުރުޞަތުތަކެއް މިހާރު ހޯދައިދޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ބައެއްގެ ޑިޖިޓަލް ސަރވިސްތައް؛ ސިޔާސަތުތައް ހިންގާ ސިޔާސަތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނު މަސައްކަތް ކުރިއަށް، ރަށުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ތަރައްޤީއާއި ގުޅުން ހުރި ކަންކަން އެއްފަދައިން، އިދާރީ ކަންކަމުގެ ދާއިރާ ކަމުގެ ފަހުގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް، އިޤްތިޞާދީ ދިރުމަށް. ޑިޖިޓަލް ސިޔާސަތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުތަކުން މިހާރު ސަރުކާރުގެ ހިންގުމަށް ކުރިއަށް ހިނގަމުން ދާ ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރުން. މިހާރު އެކި ދާއިރާތަކުގައި ބާރުވެރިކޮށް މި ދާއިރާގައި. މިހާރު ބަދަލުވާ! މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓުގައި، މާލޭގައި އަސާސީ ބަޖެޓުގެ އެކުލެވޭ ބޭނުމެއް. އެގޮތުން ދުވަސް އަސާސީ އައްޔަނު އަޅުގަނޑުގައި. ދުވަސް އަސާސީ ތިއްބެވި ފަރާތްތަކާއި ދާއިރާ ބަދަލުކުރުމަށް. ސިޔާސަތު ތަރައްޤީ ކުރުމަށް އާއްމުކޮށް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމަކީ ބާރުވެރިކަން ދިވެހިރާއްޖެ ރަށުގައި؛ މާލޭގައި އެންމެ ބަޖެޓުން. އެހެންނަމަވެސް، އުފެއްދުމަށް ދުވަހު މިގޮތަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް، ކުރު ތަރައްޤީ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް. ބަޖެޓު ބަރަބަރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ނުވަތަ ގަވާއިދު ނުވަތަ ގޮތަކަށް ބަޖެޓުގެ އެކުލެވިގެން، މިފަދަ ކަންކަން ހިނގާފައިވާ ރައްޔިތުންގެ ޑިޖިޓަލް ސިޔާސަތު ރަށުގައި ހުރިހާ ކަންކަމެއް. އެހެންވެ، ވަޒީފާ އަޅުގަނޑުމެން އިޤްތިޞާދުކުރުމުގައި މި އުނދަގޫ ފުރުޞަތު ތަރައްޤީ ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނަމެވެ. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ކުންފުނި، ބަޖެޓު ވަޒީފާ ހޯދައިދިނުމަށް ތަރައްޤީ ފުރުޞަތުތަކެއް ބޭނުންކުރާނެ ކޮށްގެން މި ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތު ދާއިރާ ކުރުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނަމެވެ. އެގޮތުން މި ދާއިރާގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރުމަށް، ރައްޔިތުންނާ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރުމަށް ހުރި ކަމެއް އެބައޮތް. އެއީ މިކަމަށް ކުރިއަށް ދަތިކަމެއް، ވަކި މުއައްސަސާއެއް އުފެއްދުން. އެއީ އަޅުގަނޑު ބަހުރުވާ ކަމެއް ނޫން. އެއީ ބޭނުންކުރުން ރާއްޖޭގައި ހަމައެކަނި ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތުތައް މި ވިޔަފާރި ބަދަލުކުރުން. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުންފުނި ރައްޔިތުންނަށް އުފެއްދުމާ އެކުގައި ނުހަނު ރަނގަޅު ޑިޖިޓަލް ސަރވިސްތަކުގައި

ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިނުވޭ. ފިރިހެން، އަންހެން އަދަދު އެނގޭ. ނޫނިގެން މި އުޅެނީ އެހެނިހެން މައްސަލަތަކާއި. އެހެންވީމާ، ކަމާ ގުޅޭ އިދާރާއެއްގެ ތެރޭގައި މި މަސައްކަތްކުރެވޭނެ. ކޮންމެ އިދާރާއެއް އުފެއްދި ކަމުގައި ވިޔަސް ރަނގަޅުގެ މައްސަލަތަކަށް ހުރަހެއް އެބަހުރި ކަމުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާއިރުގައި. ހަމަޖެހިލައިލާ، ކައުންސިލްތަކާ ބެހޭގޮތުން، ނުހިނގާ ކަމަކަށް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ކަމެއްސިވިލްސަރވިސްގެ ދުވަހުގައި މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުންނޭ ހުށަހަޅަން ބޭނުން ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރިއްޔާ ދާއިރާ ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަފީފަށް. ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު.

ވިލިމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން އަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. އާދެ! ތަޢުލީމީ ނިޒާމު ބޭނުން މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅި ބަހުސްކުރެވެމުންދާއިރުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ތަޢުލީމީ ނިޒާމު ބަލައިލާއިރުން މެދުވި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޢުލީމީ ދާއިރާއި އަދި ދަރިވަރުން ކުރިން ހުރި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ބަދަލުތައް ގެނެސް، ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުންތައް ވަރަށް އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވާނެ. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީކުރަން ކުރާ މަސައްކަތްތަކުގައި، ކޮބައިތޯ ކުރިން ތަރައްޤީކުރަން ނޫނީ އެންމެ ބޭނުން ތަރައްޤީއަށް ހަރަދުކުރަންޖެހޭ ތަންތަނަކީ؟ މި ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަސައްކަތުގައި މި ފެނުނީ ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ބަދަލުތައް ގެނައުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަމާޢަތް އިރުއަދިވީ، މި ކަންތައްތައް ކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟ އާދެ! ހަމައެއާއެކު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ބަލި ފެތުރުމުގެ ނުރައްކާތެރި ވަގުތު ރަނގަޅު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ދާއިރާއާ މި ބޮޑު ރައްކާތެރިކަމަކީ ކިހާހިސާބަކު އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައެޅުނު ކިހިނެއްގެ ކަންތައްތަކެއްތޯ؟ މި ހުރިހާ ކަމަކާ ބަލައިލާ ފަހުން، ކުރީ ގޮތަށް ދަރިންނާ ނުވަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވާ ހުރިހާ ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތް ނިންމަން އޮތް ވަރަށް ބޮޑު މިންގަނޑެއް މިއީ ތަޢުލީމީ އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެން. ތަޢުލީމީ ބަދަލުއެއް ނަގަން. އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ރައްކާތެރިކަމާ ހިންގުން ގެންދަވަން. އަދި ތަޢުލީމީ ބަދަލުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި، ހަމައެކަނި ހަނދާނެއް ދެކެވޭ ކަމެއް ނޫނީ ކަންތައް ހުރި ހާލަތުގައި ގެންދިޔުމަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ތަޢުލީމީ ނިޒާމުގެ ފަރާތުން ރަނގަޅު ކުރެވޭނީ ފެށް ކަނޑައަޅާ، ހަމައެކަނި ފުރުޞަތު، އޮތުމުގެ ނުހަމަ ކަމަށް ހުރި ގިނަ ނުވަތަ ދަރިވަރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތުގައި ބޭނުގެ އިންޓްރެޝަން

ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވެފައިވާ ޤާނޫނެއް. ބޭރުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް މި ތަނަށް އަންނައިރު، އެ މީހުންނަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް މުހިންމު މައުލޫމާތުތަކެއް ހިމެނިފައި މި އޮންނަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުގައި މި އޮންނަ ތަފްސީލުކޮށް. ނޫނީ ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ކުރުވާން މަސައްކަތްކުރި، ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއިން ލިބެންހުރި އެއްޗަކީ އިންވެސްޓްކުރަން އަންނައިރުގައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެންޖެހޭ ކަންތައްތައް. އާދެ! ޑިރެކްޓަރީ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް، ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އައީ މި ހިސާބަށް، ނޫނީ މި ތަފާސްހިސާބުތަކުގެ ކަންތައްތައް. ބަލަހައްޓަމުން. އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާން އެބަހުރޭ، ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން؛ އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖުމްހޫރިއްޔާ އަހަރުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމައެކަނި އެކްސްޕޯޓްކުރާ އެއްޗަކަށް މި އޮތީ ބޮޑު ކަހަލަ ވަރަށް މަސް. ދެން އޭގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު އެނގިފައިވާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިންޑިއާއަށް ކުރުމާ އެކްސްޕޯޓްކުރި އުޅުނީން. އާދެ މި ކަންތައްތައް ވެސް، މަހުގެ ކަންތައްތައް؛ މިސާލަކަށް އޮޑީ ސަރުކާރުގެ ފެކްޓަރީން ބަލަހައްޓަން ގެންދިޔަ ކޮބައިތޯ ރާއްޖެއަށް ބޮޑު މަގުގެ އަރިދަރިޔާ. ކިޔާ މަހެއްކޮށް އެކި ތަކެތިތަން ބޮޑުވި. އާދެ! މި ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި އޭގައި ތަނުގެޑަން އެ މަސައްކަތް ކުރެއްވި ބޭފުޅުން ވެސް މިހެ. އެހެންނަމަވެސް، އެގައި ހަމަ ކަމެއް ކުރަންޖެހޭތީވެ، އަދިދެއް ދިން ބޭފުޅުން ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ތަފާސްހިސާބުގެ ކަންތައްތައް ބަލަހައްޓަން ގެންދިޔައިރުގައި މިދިޔަ އުސޫލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަފާސްހިސާބު ހިންގުމުގައި ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އަދި ހަމަ އެހެންމެ، މި މައުލޫމާތު؛ މިސާލަކަށް ތަފާސްހިސާބު ބެލެހެއްޓުމުގެ ބޭނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުން މައުލޫމާތެއް އެ ހޯދާއިރުން ޑޭޓާބޭސްތަކާ ކަމަށް ވަކިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ހޯދަ މައުލޫމާތު، އަޅުގަނޑުމެންނާ ގުޅޭ ގޮތުން ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް ދިނުން. އިޖުތިމާޢީ ރަށުން؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިން ދިމާވި މައްސަލަތައް، ތަފާސްހިސާބުގެ ކަންތައްތަކުގައި ދެން ދިމާވެފައި އޮތް ކަމެއް މިއީ. ތަފާސްހިސާބު ރަނގަޅަށް ނުދިނުމާ ދިމާވި މައްސަލަތައް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ރާއްޖެއަކީ ކުރިއަށް އެންމެ ކުޑަކޮށް ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގެ މިންގަނޑު، ތަރައްޤީވެފައިވާ މިންވަރު މިއީ؛ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަރަމުންދާ ގޮތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ބޭރުގެ ފައިސާތަކަށް ދައުލަތުންދިޔައީ. އޭގެ ނަތީޖާއަކަށް ވީ، އެންމެ ކުޑަ ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުގެ ލިސްޓުން އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީވެގެން އަންނަ ޤައުމަކަށް ގްރެޖުއޭޓްވީ. ބޮޑުކުރީ ދެން މި ލިސްޓަކީ. އާދެ! އެގޮތަށް ބަދަލުވީމާ ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އާމްދަނީ ދެން ކަންމަތީ ހުރެގެން ލިބުނު ބޮޑުވެގެން މި ޤައުމުގެ. އަދި ލިބުން ނަހަމަވެދާނެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއް އަހަރު ދެއްވާނެ. އާދެ! މިހެން ކަންތައްތައް ވެގެންދިޔައީ ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮފައިލް ބަހައްޓާ؟ އަޅުގަނޑުމެން ފެނިއްޖާ އަޅުގަނޑުމެން ބަހައްޓާ އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭތި އެއްޗަކީ. ކޮންމެހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަމޫ މުއްސަނދިކަމެއް ދައްކާކަން އަޅުގަނޑުމެން ތަފާސްހިސާބު ބަލަހައްޓާކަން ބޭނުންވާނެ. ހަމަ

އެހެންވެ، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ނުބަލާ މަހެއް އެއީ ބަލި މަހެއްގެ ޒަމާނުގައި ވެސް ދައްކާކަށްނުޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭރުގައި އާމްދަނީ ލިބޭ މިންވަރު ނުލިބޭން ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ ކޮންމެހެން ލިބޭ މިންވަރުކޮށް ކަމަށް ދައްކާކަށްނުޖެހޭނެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާމްދަނީ ލިބޭ މިންވަރު މަދުވެއްޖެ، އެއީ ކޮންމެހެން ދިގުކޮށް ލިބޭ އެއްޗެއްގެ ޒަމާނުގައި ވެސް ދައްކާކަށްނުޖެހޭނެ. އެހެންވީމާ، މިހެން ހުރި ކަންތައްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން މި ޓޫރިޒަމާއި، އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގައި، މި ދައުލަތުގެ މި އިޤްތިޞާދީ އެއްޗެއް ހިނގުން ކަމަށް، އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަނީ ރައްޔިތުންގެ ދުވަސްވަރުގެ ރަނގަޅު ކަމަށް ބަޔާއި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ދައުލަތުގެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރުން ކުރާ މަސައްކަތް މިކަހަލަ ދުވަސްވަރު، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ބަރޯސާވާ ކަމަށް ހަމަ ދުވަސްވަރު ކަމާގުޅޭ މަސައްކަތް، އަދި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއަރުވަން އަޅުގަނޑުމެން ޓޫރިސްޓުން ހަމަ ކަމާއި ދުވަސްވަރު، އަދި އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ ޓޫރިސްޓުން؛ ކަންތައްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާއި ދުވަސްވަރު، ހަމައެއާއެކު ކުރިއަށް ގެންދަނީ ރަށްރަށުގެ ބޭނުންތައް. މި ހާލަތުގައި ކަނޑައަޅާ ހުރި ރާއްޖޭގެ މަސައްކަތް މި ދުވަސްވަރު ގިނަ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ފައިސާ ދިނުމަށް. މިހާރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތައް ދުވަސްވަރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން ކުރާ އިޤްތިޞާދީ ކަންކަމާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން، އަޅުގަނޑުމެން ޓޫރިޒަމާއި ދަތުރުކުރުމާއި ގުޅުން ކަމަށް ޓޫރިސްޓުން ހުޅުވާލުމަށް ސަރުކާރުން ނިންމާފައި. އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު؛ އަޅުގަނޑު މި ވިދާޅުވި ފަހަރެއްގައި މި ދެން ފަށާ ހިނގާން މުޅި ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ރަށްރަށުގެ ބޭނުމަށް ކަމުގައި ވާތީ. މިހާރު ޓޫރިސްޓުން ވެސް ގެނެސް ނުނިކުމެ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރުމަށް ގުޅުން ލިބޭނެ އެހެން ރަށްތަކަށް ކުރިއަށް ދިއުމަށް؛ އެހެން ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ރާއްޖެއަށް ބޭނުންކުރާ ގިނަ ބަޔަކަށް ފައިދާ ލިބޭނެ ކަމަށް. މިހާރު ޓޫރިސްޓުން ދުވަސްވަރު ކުރިއަށް ގެންދިއުން، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރުވާނެ ރަށްރަށަށް ގެނައުމަށް ދަތުރުކުރުމުގެ ފުރުސަތު. އެހެން ދުވަސްވަރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ އިޤްތިޞާދީ ރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމް އަދި އެއްބާރުލުން ދޭން ބޭނުންވާ ރަށްރަށަށް؛ އަޅުގަނޑު މި ވިދާޅުވި ފަހަރު ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ ވާހަކަފުޅު ދެއްކެވި ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސުވާލުއެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް. އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދައްކަވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަފާސްހިސާބުގެ ބިލުއާ މި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުއްވީ، ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޙަސަނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން މި ޒަމާނަށް ކިޔަނީ މަޢުލޫމާތުގެ ޒަމާން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނައިން ދެކެވޭ ބޭއިންސާފުގެ ވާހަކަ. އިޖުތިމާޢީ ބޭއިންސާފުގެ ވާހަކަ، އިޤްތިޞާދީ ބޭއިންސާފުގެ ވާހަކަ. އަދި އެހެނިހެން ބޭއިންސާފުތަކުގެ ވާހަކަ. ރާއްޖެތެރޭ މިލްކުގެ ވާހަކަ، މާލީ މިންގަނޑު ވާހަކަ. ބަޔަކު ތަޢުލީމީ ދާއިރާގެ އަސްލު ސުވާލަ، އަސްލު މުޅި ފެންނާނީ މަޢުލޫމާތުން އެ އެއްޗެހި ފެންނަން ހުރިމަ. ބޭއިންސާފު އޮތް މިންވަރު ވެސް ބަލައިލެވޭނީ ފެންނަން އޮންނާނީ، މަޢުލޫމާތު ލިބިގެން، ރައްކާތެރިކުރުމުގައި، އެއްކުރުން، އެ މަޢުލޫމާތު ތަޙުލީލުކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މިހާރު ވެސް އެކުވެރިވެގެން ފޮނުވިގެން، ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ މިފަދަ ގޮތަށް. އެކަމަކު ބަޔަކުތަކައި ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތް ވެސް، ދިނަ ބަލަނީ؛ ކުރި ދައުރުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތް ފެންނަނީ، ރަނގަޅަށް މަޢުލޫމާތު މިނިވަންކަމާއެކު އެއްކޮށް ބެލެހެއްޓިޔާ. އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުން ވަރަށް ތަފާތު. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި، ތަފާސްހިސާބަކީ ވަރަށް މިނިވަންކޮށް ބެލެހެއްޓެންޖެހޭ އެއްޗެއް. އަދި ތަފާސްހިސާބަކީ އެއްކުރާ މަޢުލޫމާތެއް، އެންމެން އިތުބާރުކުރާ މަޢުލޫމާތަށް ހުރުމަށް ބަހައި މިނިވަންކޮށް ކުރުން އޮވެ، ވަރަށް ފުރިހަމަ ،ވަރަށް ބޭނުންތެރި ކަމެއް ދެކެމުން، ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އެކި ގޮތް އޮއި ވަރަށްވަރަށް ހަރުދަނާ ގޮތެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަރައްޤީއާ ބަދަލުވެގެންދާ އެންމެ އަވަހަށް ޒަމާނުއްސުރެ ވެސް މަޢުލޫމާތު ދިނުން އެއްކުރުމުން އަދި ދައުލަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް އިނގިރޭސިވިލާތުން، ޔުނައިޓެޑްކިންގްޑަމުގައި ތަފާސްހިސާބުގެ މަސައްކަތްތަކުން، އަޅުގަނޑުމެން ޗާޓަރޑްސްޓެޓިސްޓިކަލް ރޯޔަލްގެ ފުރިހަމަ ވާހަކަތަކަށް އަދިއްސަ ހުރި. ރޯޔަލްގެ މަސައްކަތުގެ، އަޅުގަނޑުމެން ސޮސައިޓީގަ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންކުރަން، ބަރާބަރަށް، ވަރަށް ގާއިމުން ބަދަހިކޮށްގެން އަދި އެއްކަލަ، ދިވެހިން ބާނާ މަހުގެ މަޢުލޫމާތެއް. އަޅުގަނޑުމެން، ކ. އަތޮޅުގެ ދޯނި ފަހަރު ބާނާ މަހުގެ އަދަދު ކިޔައިދޭނަން، މަސް ރިޕޯޓު ކިޔައިދީ، ކަނޑު ފުށް އޮތީ ވީ ދުވަސް ބާނާ ދޯނިގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް ގިނައިން އަޅުއަޅަން. ބަލާއިރު ފަހަރަކުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވެސް 3 ވަނައިގައި ތަފާސްހިސާބުތަކަށް އާދޭ. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 1980ގެ ތެރޭގައި ކ. އަތޮޅުގައި މަހަށް ފުރި 427 ގަނޑުޖެހި، 427 އުޅަނދު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު 2020 ވަނަ އަހަރު ކ. އަތޮޅުން މަހަށް ނުކުތީ 30 އުޅަނދު ވެސް. އެހެންވީމާ، ސިނާއަތް

ކަނޑައަޅަން ވެސް އެކި ދާއިރާތަކަށް، ސަރުކާރުގެ ސްޓްރެޓަޖިކް ޕްރޮޖެކްޓް ހަވާލުކުރުމުގައި، ސަރުކާރުން ވަކި ސަރަޙައްދީ ތަރައްޤީ ކަންކަމަށް ގެންނައިރުގައި ވެސް، އެ ސަރަޙައްދުތަކުގެ އިޤްތިޞާދު ތަނަވަސްކުރުމަށްޓަކައި ކުރާނީ ރީޖަން ދެރާގެންދަން ވެސް އެކަމުގެ ދެނިނު ވަސީލަތަކާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިހިސާބުން ނަންގަވާ، މި މަޖިލީހުގެ، މި ތަޢާރަފުވެވުނު އެއްބަސް ބޮޑުކަމެއް އާންމުންނަށް ފައިދާވާ ގޮތަކަށް މިކަން ބޭއްވުމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީ ފުރިހަމަ އަންނަނީ އެ ރަށެއް އޮޅި ގޮތް ސާފުވެގެން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދާދިރާކުރުދާ މާލޭގެ ދަށްމާއިރު، ރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރާ، އެބަޖެހޭ ރަށްރަށުގެ ބެލެންސްކުރު އެކުލަވާލުން. އެ ރަނގަޅު، އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ ކުރި މަސައްކަތްކުރުން އެ ރަށަށް ފިހާރަ ކުރިއަށްގެންދަން، އެ ރަށް ރައްޔިތުންގެ ޖާގަ ބޭނުންތަކާ ހަމަޖެހޭ ހިމާޔަތްކުރުން؛ މި ދެންނެވި އަސާސީ މައްޗަށް އަމިޔަކަށް ނުވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށް ރައްޔިތުން ތަރައްޤީ ބޭނުންވާ. އެ ރަނގަޅު ބަދަލު ނުވެވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ބޯހިމާޔަތް ބަދަލުކޮށް ނުވެވޭ. ސިޔާސީ ބަދަލު ނުވެވޭ. އޮޅުން، މައްސަލައިގެ، ތަރައްޤީގެ ކުރިއަށް ނުދެވޭ. އިންސާފުކުރާ ދިނަ ވަގުތު ބަދަލު ބަޔަކު. ބަޔަކު ދިރިއުޅުނު ބޭނުން ވުމަކީ ބަޔަކު އިންސާފުކުރުން ބަޔަކު ރަނގަޅު ބޭނުން ބަޔަކު. އެކަމަކު ޚާއްޞަކޮށް މި ރަށް، ވަކި ބަދަލު، ވަކި ސަރަޙައްދު، ރައްޔިތުންގެ އަބަދުވެސް ފުރުޞަތު ބޮޑުތަކެއް ވަކި ތަރައްޤީކުރާ ސަރުކާރު ހިލޭ ތަރައްޤީ ރޮނގު، ޚާއްޞަކޮށް ބޮޑު އޮއްވާތީ ދުއްވަން. ޚާއްޞަ އަޅުގަނޑު މަތީ ތިބޭ ގިނަ ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ ތަރައްޤީ ރައްކާ، ޢަމަލުތަކާ. ރަނގަޅު ބޮޑު ޚާއްޞަ ރައްޔިތުން ތަރައްޤީ ޚާއްޞަ ރަނގަޅު ރައްކާތެރިކަމާއިބެހޭ ބެލުމަށް ސަރުކާރުގެ ދަށުން. ބޭނުން ރޭވުން ޚާއްޞަ މީހުން. އިތުރު މަސައްކަތް ބޭނުން މި ފަހުން ރަނގަޅުކުރާ ރޭވުމުގެ ފުރިހަމަ ތަރައްޤީގެ ޚިޔާލު ތަރައްޤީކުރުމަށް؟ އެކަމުގައި، މި ފުރުޞަތު، އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑުކަމެއް ބޭނުންތައް ވަކި އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު އިރުގެ ބަޔަކު، ވަކި ބޮޑު ރައްޔިތުން ވަކި މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑު ވަކި ބޮޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން މިހާ ވަރަށް ނަގަވާ، ދިރިއުޅުނު ބަޔަކު މިހާ ވަރަށް ނަގަވާ، ދިރިއުޅުނު ބަޔަކު މިކަން ތަޢާރަފުކޮށްދެއްވި ބޭފުޅުންގެ ދިރިއުޅުން މި ސަރުކާރުން ގެންނަވާ މަސައްކަތްކުރުން މިކަން ވަކި ތަރައްޤީ ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި މި މަޖިލީހަށް ބިލު ހުށަހަޅުއްވާ އަދިވެސް ޢަމަލު ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ސަރުކާރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ސަލާން މި ވަގުތު މި ފުރުޞަތުގައި. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބިލު ދިރާސާ ވަގުތު މި އަލުވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މި ފުރުޞަތު ސަލާމަތް ދެވޭނެ ނުހަނު ހިތްދަތި. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުސްވެފައިވާ ކަނޑައަޅާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙުމަދު ފައިޞަލް އެދިވަޑައިގަންނަވާ.

ޖަހާން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އަޑުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން. ބޭގަނ ތައްޔާރުވެވަޑައިގަތުމަށް މިހާރު މި ވަގުތު މެންބަރަކު މި އަރުވަނީ. މިއަދު ދެ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް އެބަ ހިނގާ. އެއް ކަމަކީ ހިނގައި ނިމިއްޖެ. ދެ ކަންތައް ވެސް ބަޔާންކޮށްގައި ހިނގައި ނިމިއްޖެ. އެއް ކަމަކީ، މަދަރުސާތައް އަލުން އަނބުރާ ހުޅުވިއްޖެ. މި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާތަކުން ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ދަރިވަރުންނަށް، ބެލެނިވެރިންނަށް، ޓީޗަރުންނަށް އަދި ބައެއްޗިހީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޢުލީމީ ވަޒީރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިނގާ މި ކަމުގެ ހުރި ނާޒުކުކަމާއި އުނދަގޫކަމާ. އެހެންނަމަވެސް، ނުކުތު ވަން ނަތޮ ކަމާއި، މި އެންމެ ކަންކަން ދެނެގަނެ ތިއްބަވައި، ސަރުކާރުންނާއި ވަޒީރު، އަދި އެންމެހައި ބެލެނިވެރިން މަސައްކަތް ސާބިތުކަމާ އެކުގައި ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަވާ. މަދަރުސާތަކުގެ ޓީޗަރުންނާއި އަދި މަދަރުސާތަކުގެ އެކިއެކި ދަރަޖައިގެ ހިންގުންތެރިން؛ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް އެބަ ކުރިއަށްގެންދަވާ. މިއަދުގެ އަސްލު އުފާވެރި ޚަބަރަކީ، އެހިވެވޭއިގެންނަވާން، ޖަމާއަތުގައި މިހާރު ނަފުރުކުރަން ފުރިއްޖެ. ދެން، މިއަދު ހުނދުންއްސުރު ފުރިގެން އެކަން ކުރިމަތިން އާދޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ނިދަނީ ނުވަން ގިނަ ކަމެއް ދެއްކި މިސާލުތަކުގައި؛ ބަޖެޓުވާތީ އަޅުގަނޑު ވެސް އެދޭނީ. ދެން، އެހެންނަމަވެސް، މެންބަރުން ވެސް އެބަހުން. 12:14 ގައި މެންދުރަށް ގޮވާން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށް ޖެހޭބުރުސްއުޅިގައިނގާ، ގައިދުރުކަންތަކާ ޖަމާއަތުގައި ކުރަން؛ އެއީ މިކަމުގައި އޮތް ގޮތެވެ. ހަމަ ގައިދުރުކަން ޖަމާއަތުގައި ކުރުމަން. ހަމަގައިމު ވެސް މި މަޖިލީހަށް ނަރާދުގެ ބާރުނުކުރުވާން ގޮތް ފޮތިފުރާ ހުޅުމު އެތެރިޖެހުން ވިދާޅުވެފައިވާ ގޮތުގައި، ގައިދުރުކަން ނަރާދުރުކުރަން ވިދާޅުވެފައިވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަށް ދުވަހު ނަރާދުރުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ގެއްލިފައިވުމަށްފަހު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދިން އަނބުރާ މިސާލުތަކެއް ހުޅުވި، މިސާލުތަކަށް ދިއުމަށް ހިތްވަރު ދިޔާކަމާ އަޅުގަނޑުމެން ދިޔާ ވަރަށް ބާރު އުފާވެއެވެ. އާދެ! ސަލާމް އަޅުގަނޑުމެން މި ދުރުކަނޑައިލީ.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:11 އިން 11:15 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް އީވާ އަބްދުﷲ)

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންފުޅުގައި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ؛ ސަރުކާރުގެ ޖަވާބުން، ދިވެހި ރާއްޖޭގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބާޒާރުސިޔާސަތުގެ ހިތުގެ ބަހުސް. އާދޭ ކުރިން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން، ކޮމިޓީ މަސައްކަތުގެ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. 10 ޖެހިއިރު، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ. 10 ޖެހިއިރު، ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކޮމިޓީ. 10 ޖެހިއިރު، ޤައުމީ ސަލާމަތާބެހޭ ހިދުމަތްތަކުގެ

ކޮމިޓީ. 10 ޖެހިއިރު، ސްޓޭޓް އޯންޑް އެންޓަރޕްރައިޒަސް ކޮމިޓީ. 12 ޖަހާއިރު ފެށުން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ. 12 ޖަހާއިރު، ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީ. 12 ޖަހާއިރު، ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީ. 12 ޖަހާއިރު، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ. 2 ޖަހާއިރު، އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ކޮމިޓީ. 2 ޖަހާއިރު، ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ. 2 ޖަހާއިރު، ގަވާއިދު ކޮމިޓީ. 2:30 ގައި، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ އަދި އާންމު ކޮމިޓީގެ ޖޮއިންޓް ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން. 3 ޖަހާއިރު، ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ މަސައްކަތް. 3:30 ގައި ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން. ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު.

<u>ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިއްގަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައި މި ވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަފާސްހިސާބުގެ ބިލު ހުށަހެޅުއްވީ ކަމަށްޓަކައި އެ މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަފާސްހިސާބަކީ ޤައުމުގެ ކުރިއެރުމާއި ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ވަރަށް މުހިންމު އެއްޗެއް. ކޮންމެ ސަރުކާރެއް ވެސް އުފެދިގެން އަންނައިރު، އެ ސަރުކާރެއް އުފެއްދުމަށްޓަކައި އުޅުވައިލާފައިވާ މެނިފެސްޓޯ އެއްޗެހި ތަންފީޒުކުރުމުގައި ވެސް ތަފާސްހިސާބަކީ ވަރަށް މުހިންމު އެއްޗެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް ބައްޓަންކުރުމުގައި ވެސް ތަފާސްހިސާބަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ތަފާސްހިސާބުގެ ބިލަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް އުފެއްދުމަށް މި ބިލުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރާކަން ދަންނަވަން. ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަވަށްޓެރި އިންޑިޔާ، ސްރީލަންކާ އަދި ސިންގަޕޫރު ފަދަ ޤައުމުތަކުގައި ވެސް ތަފާސްހިސާބު ބެލެހެއްޓުމަށް ޚާއްޞަ ވަކި މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް މިގޮތުން ޤާނޫނަކުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އޭގެއިތުރަށް ތަފާސްހިސާބު މިގޮތުން ބަލަހައްޓަމުންދާ ގޮތަށް ބެލެހެއްޓުމަށް އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަފާސްހިސާބުގެ ގަވާއިދަށް ޤާނޫނީ ބާރު ދިނުމުގެ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މި ބިލަކީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. ތަފާސްހިސާބު ގަވާއިދުން ބެލެހެއްޓުމާއި ތަފާސްހިސާބު ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުގެ ބާރުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން، ނޭޝަނަލް ބިއުރޯ، އޮފް ސްޓެޓިސްޓިކްސް މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ހިންގަމުން ދާ ތަފާސްހިސާބު ބެލެހެއްޓުމުގެ ކަންތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން، މިއީ ވަކި ޗެޕްޓަރެއްގެ ގޮތުގައި މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ގޮތުގައި ބެލެހެއްޓުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރުކާރުގެ ދަށުން ބަހާލުމަށް، ދައުލަތުން ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދު މި ވަނީ ވަރަށް ބޮޑުވަނީ އިތުރުވެފަ. އެހެންވީމާ، އިތުރަށް މިނިވަން މުއައްސަސާތައް އުފެދި، އެ ކަންތައް ކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް

ބޮޑު ބޭނުންވެގެންދާނެ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ތަޢުލީމީ ނިޒާމު ކަމަށް ބަލައިލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިވެހިން ބޭނުންވަނީ، އެންމެ މުހިންމުކޮށް ދިވެހިން ބޭނުންވަނީ ކޮންދާއިރާތަކެއްކަން ސްކޮލަރޝިޕްތަކާ އެއްކޮށް ދިރާސާކުރުމުގައި ފެށޭ އެނގޭނީ ތަޢުލީމީ ހަރުދަނާކަން ބޭނުންވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުދިންނަށް ސްކޮލަރޝިޕާއި ސަރުކާރުން ހިލޭ ކިޔަވައިދެމުންދާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކިޔަވައިދޭން ސްކޮލަރޝިޕެއް ދެއްވުން މި ހަރަދުކުރެވޭ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން އެބަޖެހޭ. ރާއްޖެއަށް އެންމެ މުހިންމު ބޭނުންވާ ކޮން ދާއިރާތަކެއްކަން ބަލައިގެން، އޭގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން ނިންމާ އަޅުގަނޑުމެން ދެއްވުން ހަރަދުކުރާއިރު، ހަރަދުކުރާ ކުރިމަގުތަކުގައި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެގޮތަށް އެކަން ކުރުމާއި، ތަޢުލީމީ ބޭނުމަށްޓަކައި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭނުންވަނީ ހަމައެކަނި ޑޮކްޓަރުންތޯ، ހަމައެކަނި ނަރުހުންތޯ، ހަމައެކަނި އިންޖިނިއަރުންތޯ، އެކަންޏެއްތޯއޭ އެނގޭނީ ތަޢުލީމީ ބޭނުމެއްކަން. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑު ގެންދަވާނީ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބާޒާރުގައި ފެނޭ ބޭނުންވުން މިހާ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރުވައި މި ވަނީ ތަޢުލީމުގެ ހަރުދަނާކަން ބޭނުންވާނެ. ތަޢުލީމުގެ ހަރުދަނާކަމާއި ބޭނުންވާ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިވެހިން ދިރިއުޅުމާ ހުރި ގޮތްތަކާއި އެގޮތަށް ދިވެހިން ދިރިއުޅޭ ގޮތް ބަލައިގެން ދިވެހިން ބޭނުންވާ ހުނަރުތަކާއި ތަޢުލީމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ދިރިހުރުމަށް ކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ހާއްސަ ތަޢުލީމީ އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭނެ، ރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ހިމެނޭ ކޮމްޕިއުޓަރުންތަކެއް، ހިމެނޭ ފޮރެންސިކްތަކެއް، ހިމެނޭ އިލެކްޓްރިކަލްތަކެއް، ހިމެނޭ ފައިނޭންސްތަކެއް، ދިވެހިންގެ ތެރެ ހިމެނޭ މުހިންމުކަން. އެހެންވީމާ، ތަޢުލީމީ ބަޖެޓުގައިގެން ދިވެހިންނަށް އެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ފަހު، ބޭނުން އެކަށީގެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ހުނަރުވެރިކަން ހުސްވެއްޖެ ބޭނުންވުން ގެނައުމުގެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިންނަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުސަތަކަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.

ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ތަޢުލީމީ ބިލަށް ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. ރާއްޖޭގައި ތަޢުލީމީ ދެމެހެއްޓުމަށް ބޭނުންކުރާ ހަރަދުތައް އެއީ ގަވާއިދު ނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ތަޢުލީމު މިހާރު ލިބޭ އަތޮޅުތަކުގައި، ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި އެކި ކަހަލަ ވަގުތު ފަރުވާ ދެވޭ ރަށްތައް، މިހެން އެއްވެސް ކަހަލަ

ރަށްޓެހިން ބަޔަކުއަށްޓަކައި ނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، ހާމަކުރަމުން ގެންދާ ދަރުސް މި ކަންކަމަކީ ކައުންސިލުތަކުން ހުރަސްޖެހުން ކަންތައްތައް. އެކަންކަމުގެ މަސައްކަތް ދިރާސާކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތަރައްގީގެ މަސައްކަތްތައް ހިންގުމަށްދާންޖެހޭނީ. އެ ކަންކަން ނުހުރެވި ހުރި، މި ކަންކަން ނުވެ އޮތުމުގެ ސަބަބުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދަޔާ ޚިލާފު ބައެއްގެ ހިތަދު، ސިވިލްސަރވިސް، ޚާލަތު، ފުރުސަތު ކަމެއްގެ މަސައްކަތު ކަންތައްތައް ކޮންގެން ނިކުންނާނެ ނަޒީފުގެ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިކުމެ، އެ ނަޒީފުގެ ތަރައްގީގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ރޯލް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ތަރައްގީކުރުން، ތަރައްގީވާން ބޭނުންވާ އަންނަނީ ވަސީލަތްތަކާ އެއްކޮށް. އަންނަން ވެސް އެބައިން ރާއްޖޭގައި ތަރައްގީކުރާ ވާހަކަ. އެއީ އަދި އެހެން ވާ ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ތަން ތަރައްގީކުރަންޖެ ތަރުޖަމާ މީހުން އެ ތަންތަނުގައި ތިބެން އެބަޖެހޭ. އެ ތަން ތަރައްގީކުރަންޖެ، އެ ތަންތަނުގައި ވަޒީފާގެ ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރެވެން އެބަޖެހޭ. ރަނގަޅު ސިއްޙީ ނިޒާމުތައް ގާއިމުކުރެވެން އެބަޖެހޭ. ރަނގަޅު ތަޢުލީމު މީހުން ތިބެން އެބަޖެހޭ. ހަމަ އެހާއެއްކޮޅު ބޭނުންވާ ޢުމުރާނީ ތަރައްގީކުރަން ވަސީލަތްތައް ވެސް އެ ތަންތަނުގައި ގާއިމުވެފައި އޮންނަންޖެހޭ. ތަރައްގީއަކީ ހުރި ބަނދަރުތަކުން، އެޔާ އިޤްތިޞާދުން ވާ ކަމެއް ނޫން. ތަރައްގީއަކީ، މިހާރަށް ވެސް ވާންޖެހޭ ގޮތެއް. އެގޮތް ވެގެން ތަރައްގީވެގެންދާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ބުނަނީ، ހުރިހާ ކަމެއް އެކީ މާލެއަށް ޖަމާކޮށްލައި. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ރަށްދޭތެރެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަން މިއަދު ސާބިތުވެގެން މި ދިޔައީ، މި ކޮވިޑް ބަލާގައި 3 މަސްދުވަސް ވެއްޖެ ސަރުކާރު ބަންދުކޮށްލައި އޮންނަތާ. އެއްނިންމަވާފައި، ބަރާބަރަށް ސަރުކާރު ހިނގައިދިޔަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އާދެ މާނައަކީ މާލޭގައި ހުރި އެއްޗެއް މިނިސްޓްރީގެ ބައެއް ކޮށްދެއްވާފައިވަނީ ނުވަތަ ހުސްމާދުވަހު ފައިސާގައި ހުއްޓުވާ، އެ މިނިސްޓްރީ ހިނގައި. ކަނޑައެޅުން މި ތަނުގައި 300 މުވައްޒަފުންނާއެކު އެތައް މިނިސްޓްރީ ހަދައިގެން މާލެއަށް އެ ބޭނު ޖަމާކޮށްލައި ބައެއްކަންކަން ޖެހޭ. މިއީ ނޫންތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހިސާބުޖަހައިގެން މިއަދު ބަލަންޖެހުނު އެއްކަލަ، ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާބިތުވި ކަމަކީ؟ އެހެންވީމާ، ވަޒީފާގެ ފުރުސަތުތަކާ ރާއްޖެތެރޭގައި ހުޅުވައިލުމަށް ގޮތްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން މި ހުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަންކަން އެގޮތަށް ކުރުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަމުގެ ތަޢުލީމުގެ އަދިގައި މި ކަންކަން ކުރަން އެބަޖެހޭ. މި ވާހަކަ އަންނަން ވެސް ދައްކަން އެބަޖެހޭ. މާލޭގައި ތިބި ސަރުކާރުން ހުރިހާ ސަރުކާރު އިދާރާތައް ރަށްތަކަށް ތިޔަރަށްތަކަށް މިއަދަކު. އެ މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ފެނިގެން އެ ދިޔައީ. މިކަން ތަރައްގީ ވެގެންދާނީ، މިކަން ތަޢުލީމާއި އެއްވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނުހުންނާނެ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ހެޔޮ ހިތުން ތަރައްގީކުރަން ބޭނުންވާނަމަ، މާލޭގައި މިނިސްޓްރީތަކާ ކުރިން ގެނައި ކަނޑައެޅުން ހުރިހާ އަތޮޅުތަކަށް، މިއޮތީ މިނިވަން ހުސްވެފައި މިސްރާބަށް. ހަމަ އެ ތަރައްގީއަށް ރަށްތަކުގެ ރަސްމީގެ ބެލޭ ހިސާބުން ތަރައްގީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ދުނިޔެ މި އޮތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ގޮތްބަދަލުވެގެންގޮސް ކުޑަވެފަ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، ރާއްޖެ ބޮޑުކަމުން ކިޔާދެވޭ މާލެއަށް ހުރިހާ އެއްޗެއް ޖަމާކޮށްގެން މިކަން ކުރަން އަޅުގަނޑުމެން އުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ހޯދުމަށް އެއީ، ނުބައި ވިސްނުމުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވިސްނުން މިއަދު ބަދަލުކުރަންޖެހޭނީ. ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ކަނޑުގައި ތިބޭގެން ލިބޭނެ މަގު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި އޮތީ ފެންނަން. އެ މަގާ ދިމާލަށް ދާން އަޅުގަނޑުމެން މި ޖެހެނީ. އެއީ ބަޔަކީ ރާވަމުރަކާޖެކުރުމަލާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިއީ ހަމަ ކުރިއަށް މި އޮތް ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ތަފާސްހިސާބުގެ އަލީގައި ވިސްނައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވިދާނެ ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަންކަން ކޮށްދިއްޔާ ވަޒީފާގެ ހަމަހަމަކަމާއި، ރަށްގައި ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތާއި، ޞިއްޙީ ދުޅަހެޔޮކަމާއި މި ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާސިލުކުރެވޭނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ބަލަންޖެހޭނީ ދިމާވާ ކަމެއްގައި އެކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެގޮތަށް ބަލާއިރުގައި މިއަށްވުރެ ފަހި މުޅި ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަމުގައި ފެންނާކަން ނޫޅެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ހަމަ މި މުއައްސަސާތަކުގެ ގުޅިގެން ހަދައި، އެ މުއައްސަސާއިން ކުރަން ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތަކާ ސިފަ ގޮތެއްގައި އެ ކަންކަން ކުރެވޭނެ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ފެންނަން މި އޮތީ. އެހެންކަމުން، ކަންކަން އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން ބޭނުންވާ ނަމަ، އެއްގޮތަށް، އެ މަސައްކަތް އެ އުސޫލުން ކަނޑައެޅުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއެރުވުމަށް މަގު އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން އެބައޮތް. ދޭތެރެ މެދުގައި ކަމުގައި ވިޔަސް، ކަނޑު އޮތީ ކަމެއްގައި ޒުވާނުންނަށް ފެށޭއިރު މިއަދު ނުފެނޭ ގޮތެއް ނުވޭ. ޒުވާނުންނަށް [illegible] ދެކެވޭން ވަސީލަތްތަކަށް ގާއިމުކުރެވޭނެ އޮތީ ޖަމާކުރެވޭ މިއީ. އެހެންކަމުން، ތަރައްގީވެގެން ބާރެއް ކަމެއް ފުރުޞަތަށް އަވަހަށް ސަރުކާރުގައި މިހިރަ އޮފީސްތަކުގެ އެކި ތަންތަނުން ބަދަލުކޮށް އޭގެ އަލީގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތައް ކުރަން ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. ދިރާސާކުރުމުގައި އެއް ރޫޙު ބަހައްޓަން. ހަރަކާތްތެރިކަމުގައި އަސާސް ރޫޙު ބަހައްޓަން. ހިނގާދާއިރު ހަމަހަމައާއެކު އިޖުރާ އެއްފަދައިން ބަހައްޓަން. އެގޮތުން [illegible]، އެއް ރޫޙެއްގެ، އެއް [illegible]، އެއް [illegible] ކަންކަން ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ [illegible] މިހާރު [illegible] ދިރިއުޅުމުގައި [illegible]، [illegible] އަލީގައި ރާއްޖޭގެ ރަނގަޅު ތަރައްގީގެ [illegible] އެއީ އެންމެ ބޮޑު [illegible]. [illegible] ބޮޑުކަމުގައި ވިޔަސް، މި ހިސާބުތަކަށް ބެލެހެއްޓުމަށް، އެ ރަނގަޅަށް ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތަކާއި ގާއިމުކުރެވިފައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރަނގަޅުކަން ތަރައްގީއެއް ނުކުރެވޭނެ. އެހެންކަމުން، އިތުރަށް ކައުންސިލުތަކާ ބާރު ގާނޫނުގައި މި ބާރު ހިމަނައިގެން މި މުއައްސަސާތަކަށް މިހިސާބުން ކުރަންޖެހިގެންވާ މުއައްސަސާތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަނީ. އެހެންކަމުން، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަސްމީ ތަފާސްހިސާބާ ބެހޭ ބިލު؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ތަފާސް ހިސާބު؛ ތަފާސްހިސާބަކީ ކޮއްޗަކާތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ 2013 ވަނަ އަހަރު ވެސް ބުނަން އިންސާނުން ބޭއްވާފައި، އިންސާނުން ފާހަގަކުރި ތަފާސްހިސާބުން. ދިވެހި ބަޔަކު ރަނގަޅުކަމާއި ތަފާސް ހާމަކުރި، ކުރައި ބެލުން. ކޮމިޔުނިޓީ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްލޭން، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްލޭންގައި ހުށަހަޅައި ހުރި ވަރުގެ ތަފާސްހިސާބެއް ކުރައި ބަލާފައި، ދޮރުން ދޮރުން ހިނގައި، ގޭގެއަށް ކޮބައިކަން، ކުދިންނަށް ކޮބައިކަން، ރައްޔިތުން ބޭނުންވަނީ ކޮންކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް، ހަމަ އެޖެންޑާއެއް، ބޮޑެތި އެޖެންޑާއެއް، މުޅި ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި ކޮންފަރެންސް ދިރާސާކޮށްގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިޔަށް ގެންދެވިފައިވަނީ. އެ މަޢުލޫމާތު ޔުނިސެފްގެން 2013 ގައި ތަފާސްހިސާބުގެ ބެލުމަށް އިންސާނުން ޔުނިސެފް. ދި ބުނަން، ވެސް ބުނަން ފޮޓޮފާސްޓިކުކުރި. އެ ފަރާތް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް ގޭގައި ތިބޭ. އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރި މަސައްކަތުން ތަފާސްހިސާބު ޔުނިސެފްގެން އެ އިންސާނުން ކުރިއާބޮކުރީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކުދިން ބެލުން. ދިވެހި ބައެއް ރަށްރަށުގައި މި ބުނަނީ ތަފާސް މި ކަހަލަ، ކުދިން ބެލުމަށް. ކުދިން، ބަލައި، އަދުރުބަކުން ނޫ ހިސާބުތަކެއް. ކުދިން، ބަލައި، އެ އަދުރުބަކުން ހިސާބުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ހުރިން. މި ބުނީ، މިހުންނަވި އިންސާނުން ފެށް ޔުނިސެފް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ޖެހިފައި އޮތް މަސައްކަތްކުރަނީ، ކުދިން، ބަލައި، ތަފާސްހިސާބުތަކުން މާލޭގެ ރައްޔިތުން ބޮޑުވަމުން ދަނީ. ޔުނިސެފްދާން އެކަށޭ. މާލެ ސަރަހައްދުގައި 70%، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމީ ނޫނޫ މާލެއަށް އެއްކޮޅު ޖަމާކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުން، ކުރިމައި ނިޒާމު ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ، މާލެއަށް ރައްޔިތުން. މާލޭގެ މަގުތަކަށް ބަލައިލިމާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިޖުތިމާޢީ، އިގުތިޞާދީ؛ ރައްޔިތުން ހިނގާ މަގުގައި މިހިރަކަށް ނެތް. ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ބަލައިލިން، މާލޭގައި އެކި މަގުތަކުގައި ޕާކުކުރެވިފައި ހުރި، ނަހަރާ ހުރި ސައިކަލުތަކާއި ހުރިހާ އެއްކަލަ ބަލައިލުމަށް އެއީ، ކަނޑުގެ ސައިކަލުތަކުގެ ސައިކަލު. ކާރުފަދަ ސައިކަލުތަކެއް. ސައިކަލު ދުވާލާ ބޭނުންކުރަނީ ކަނޑުފަށުގައި ކުޑަ އަބާދީން ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނީ ކަނޑުގައި ދީ އެއްކޮށް ކަޅަ ހުސް ބުޅާގެ ދިމާލަށް ނުވަތަ އެއް ބޮޑު ދިމާލަށް ވެސް ސައިކަލު ފަދަ އެހެން ސައިކަލުތަކެއް ދޭ. އެ ސައިކަލުތަކެއް ދަނީ ނުގުޅޭ ބަހައްޓާ، ތަފާސްހިސާބުތަކުން އެބަ ފެނޭ މާލޭގައި ސައިކަލުގެ ވަރަށް ގިނަ، އުނދަގޫތަކެއް ބަހައްޓާފައި. ހަމަ އެއާއެކު ތަފާސްހިސާބުތަކުން އެނގޭ، ސިޔާސަތެއް. އަޅުގަނޑު

ނިމުނުއިރު ސަރުކާރުގައި ވެސް. މަޖުމަލީގޮތެއްގައި ހުންނަ އެއްޗެހި ޑިރެކްޓަރާކުރަނީ. ޑިރެކްޓަރާކޮށްގެން އެބަ ނަގާ ތަފާސްހިސާބު މިޤައުމުން. ދައުލަތުންނަށް ޒިންމާދާރުވުން ގޮތްތަކެއް ނޫނީ، އެއްޗެހިތަކުގެ ބަޔަކުއްޓާ ގޮތް ނޫނީ، އަނބުރާއަރާ ވެސް ވިޔަފާރި އުސޫލުން، ކޮރަޕްޝަން އުސޫލުން މާލެ ހިންގަނީ. މާލޭގެ ދައުލަތުން؛ މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ދައުލަތުންނާ، ތަފާސްހިސާބުން ބަލަންޖެހޭ އެހެން ދަށްދަރުގެ ދައުލަތުންނާއި މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ދައުލަތުންނަށް ކޮން ޖަސްޓިފިކޭޝަނެއް އުނިވަނީ ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ބަލާއިރު. އިޤްތިޞާދީ ދައުލަތު؛ ބޮޑުކަހަލަ ދުއްވާ މިހާ ބޮޑުކަރަދެއް މާލޭގައި އަރައިގަން ތަނެއް ނެތް. ވަޒީފާތަކެއް އުފެދޭކަށް ނެތް. ވަޒީފާތަކެއް އަރައިގަތުމާ ވެސް ސަލާމާތެއް ނުކުރަން. ޑިމޮކްރަސީއަށް. މި ދައުލަތަށްޓަކައި. ކުޑަކުދިން މި ހަމަނުޖެހުން. ވަސްލަކުން ވެސް އުފައްދާ އިޤްތިޞާދީ ނަގާފި.

މާލެއަށް މާލެ އަށްވެ ދައުލަތު. މާލެ މަސްލަހަތުގެ ބަދަލު ގެންނަ ވަޒީފާ، މާލެ އަށް ދިރިއުޅެ ވެސް މަސްއަލަ، މާލެ ކާޑު ސަރަހައްދުން މަސައްކަތް ކުރަން ބޭނުން. މާލެ އަށް ދައުލަތުން އުޅޭނީ މަސްވެރިކަމުގެ ދުވަސްތައް. އަދި އެހެން އަނބުރާލާނެ ދައުލަތުން ވެސް ކުރިއަށް މަސް ވަޒީފާ ވަސީލަތް އިޤްތިޞާދީ. ތަފާސްހިސާބުތަކުން ނެތް ކުރިން ދަރަދަރުން މާލެއަށް މަސްވެރިކަން އަންނަނީ ހިމާޔަތްކުރާ ބޮޑުވެއްޖެ. ތަފާސްހިސާބުތަކުން ނެތް ބޮޑެތި ވަޒީފާތަކާއި ޚިދުމަތްތަކުން، މިހެން އެއްގޮތް އެއްޗެއް ބޮޑުވެއްޖެ. ތަފާސްހިސާބު ބަލާއިރު، ބިޔަ ކޮރަޕްޝަން މިހާރު އާދޭ ބިޔަ. ތަފާސްހިސާބު ބަލާއިރު ދައުލަތުގެ މުސާރަ ނެތް. ކޮރަޕްޝަންގެ މަސައްކަތް ހުރި. އިނގިރޭސިން ކޮރަޕްޝަން މަޖުމަލީގޮތެއްގައި ހުރި ގޮތެއް ވިޔަފާރިގެން ދިރިއުޅޭ، ބަލަ! އެއް އުޅޭ މާލެ

ބޮޑު، ބިލިޔަން އިންތިޚާބު ހުރި ގޮތަކީ މި ގެންދަވަނީ އުފެއްދުމެއްގެ. ބޮޑުވާ ބޮޑު، މާލޭ ކޮރަޕްޝަންގެ ގޮތަކީ. އިޤްތިޞާދީ ނަގާ، ކޮރަޕްޝަންގެ ގޮތް، ކޮރަޕްޝަންގެ ވިޔަފާރި؟ ބިޔަފާރިކަމުގެ ނެތް. ޢިމާރާތް ދައުލަތުގެ ބަޔާން މާލެ. ގުރޭޓް މާލެ މި ހިސާބުތަކަށް ދައުލަތުގެ އިހުސާސްތައް ހިސާބުތައް އިޤްތިޞާދީ ތިބި ކަން ވެސް ދިމާވާ ދައުލަތުން ފާހަގަކުރިން. ދަރަނި ފުރަބަދުވަސް ވެސް ބޮޑު ބިލިއަން. ފުރިހަމަކަމުގެ ވެސް ބޮޑު ބިލިއަން. ހިސާބުގެ ވެސް ސަރުކާރުގައި ދަރަނިއެއް ދިރިއުޅޭ، ވަނަ ޖަމާކުރުން ދިރިއުޅޭ ފުރުޞަތު، ކަނޑައެޅުން ބަޔާންކޮށްދިން މަދު ހިސާބުގެ ބޮޑު ނެތް، ބޭނުން ދަރަނި ނުޖެހޭ ތަފާސްހިސާބު މާލެއަށް އުފެދޭ ބިލިއަން އެހެން ހިސާބު ސަރުކާރުގައި އެބަ ދިރިއުޅޭ ވަނަވަރު ބޮޑު ނެތް ތަރައްޤީކުރުން އިނގޭތޯ. މާލެއަށް އުފެދޭ ބަދަލު ބޮޑުވެރިންގެ ތަރައްޤީކުރުން އިނގޭތޯ. އެ ބިލިއަން ދިރިއުޅޭ ހިސާބު ބޮޑު ހިސާބުގެ ބޮޑުގޮތަކީ ބިލިޔަން. މައިގަނޑު ބޮޑު ބިލަން ބަލަދު އިނގޭތޯ. ސަލާމް އަހަރު، ފަހަރު ބަލަ މިސްކިތް ދިރިއުޅޭ ބިލިއަން ހިސާބު ދައުލަތުގެ ބޮޑުކަމަށް. ދައުލަތުން ދިރިއުޅޭ ޕޮލިޓިކަލް ނަހާ؛ އެހެން ކަމަށް ޖަހާ މާލެއަށް ބިލިއަން ވަރަށް ދިރިއުޅުން ޖާގަ ރަނގަޅުކުރަން. ސަރުކާރުން ކޮރަޕްޝަން ނުވަތަ ވިޔަފާރި ކޮންމެ ސަރުކާރެއް، އެހެން ސަރުކާރު ބަޔަކު ހިއްސާކުރުން

ޒައިދާއަށް ފިޔަވާރިލުކާ ކަމަށް ވަންޏާ، ސިޔާސަތުތައް އުނދަގޫވެއްޖެއްޔާ އެ ފަރާތްތަކަށް ގޮތްތަކެއް ކަނޑައަޅަން އޮތީތޯ. މާލޭގެ މަގުތަކުގައި ހުރި އެއްޗެހި؛ ކޮމްޕެނީގެ ސަރުކާރުތަކާ އެއީ. ކޮމްޕެނީގެ ސަރުކާރު، ކޮންމެވެސް ކުއްޖަކު އައިސް ވަގުތީ ގޮތުން ދުއްވާލަން ފެށުން ކުޑަކުރަ ޖީއްސާ ދައްކާލައި ބައިސްކަލި. އަނެއް ދެފަރު ޖީ ނުދައްކައި އަސްލުކާފްސް ނަގާފައި އެހެން މިހާރު ވިއްކާލަނީ އެ ސަރުކާރު. އެހެން މިހާރު ހަދާ ދައްކާ ހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށް ދެކެން. މި ކަމަށް ބަޔަކު އަދި ނޫން. މާލޭ ވަގުތު ބަޔަކު އަދި ނޫން. މާލޭ ކާއިދާގައި ހުރި ހުރިހާ ތަނެއް ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެއްޖެ.

އަޅުގަނޑުމެން މި ހިނގާ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ވެސް އިޤްތިޞާދީ ރަނގަޅު ސިޔާސަތެއް ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ފަރާތްތަކާއި، އަދި ކައުންސިލުތަކުންނާއި ރައްޔިތުން ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، އުސޫލުތަކެއް އިންތިޚާބުތަކުގައި ދައުލަތް ޒަރާތްތަކުގެ މުއައްސަސާ ފޯރުކޮށްދިނުން މި އަންނަނީ، އެ ޕްރޮސެސް ނުލަފާ އެ ކަންތައް ތަނަވަސްކުރާ ކަމުގެ އުސޫލުތަކުގައި. އެއްގަނޑަކުން، މިއަދުގެ ހާލަތުގައި ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅާ ސިވިލް ސަރވިސްއިން.

އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. ސިވިލް ސަރވިސްއިން ޕްރޮސެސް؛ ޖެހިލުން ޕްރޮސެސް ނުލަފާ އަމިއްލައަށް ކަނޑައެޅިގެން އިޤްތިޞާދީ ރައީސް، މި ހިނގާ ކަންތައްތައް ސަރަޙައްދު ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއަށް؛ ރައްޔިތުންނަށް އެކަމަށް ބައިވެރި، ވިސްނެ މީހުން އަނގަ ވިސްނެ ނަމޫނާ، ކުރެވި މަސައްކަތް ނުލަފާ އެހެން ދެރަ ބަރަބަރު ބަސްމޮޅުކުރެން އަންނަ ފަރާތްތައް ބަސްމޮޅުކުރެވި؛ ފަސޭހަކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް ބަދަލުތައް ނިމި ކޮންމެހެން އެވަނީ، ކާރީ ބަރަބަރު ކުރީގެ ބަޖެޓާ، ކަނޑަޅަ ބަރަބަރު، މި ހުރިހާ ބަދަލުތަކެއް ހުރި ފަސޭހަކުރާނެ ފެންނަންޖެހޭ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ކަރަންޓު މުޖުތަމަ، ގާގައި ހުރި ކަރަންޓު މުޖުތަމަ، އަޅުގަނޑަށް އެބަ ހިނގާ ރާއްޖެއަށް ތިން އެތެރެކުރާ މިންވަރު. ސްޓޮކްއަށް ތިން ގަނޑަކުރު. އެކަމަށް ކޮންސިއުމަރު ހިފާހައްޓާ ކަމުން، އެ

މީހުންގެ މުދަލުތަކާ؛ ހަމަ ރައްދުވާ މިންވަރުރެއް އެ ނަގައި؟ އެ ބަލައިއެޅުން ފަސޭހަކުރާނެ ނޫން. އެންމެ ޕްރައިމަރީ ޕްރޮޑަކްޝަން ކުރި ކޮން މަސައްކަތްތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނޫނެ. އެންމެ ޕްރޮޑަކްޝަން އެހެން ކޮންމެ ފަހު ނުލާ. ރާއްޖޭގެ މުދަލުތަކަން ބަދަލުވެގެން އިންސާފު، ކަރަންޓު ކޮންސިއުމަރު ވަރަ. ސްޓޮކްއަށް ތިން ގަނޑަކުރު. ފަސޭހަކުރާނެ އިންސާފު. އަދި ކަނޑައެޅިގެން އިންސާފު އެ މީހުން އިތުރަށް ގޮތް މުދަލުތަކުން ކަރަންޓު ބިލަން ހިސާބުތަކުގެ ރާޖެހިފައި. ފަސޭހަކުރާނެ ބޭނުންކުރަން ނޫނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިހެންނޭ އަންނަނީ ކަމުގެ ކޮމިޓީ ގޮތެއް، އެންމެ ޕްރޮޑަކްޝަން ބަދަލުވެ އެބައޮތް، މާލޭގެ މުދަލުތަކެއް ބަދަލުވި މާހައުލުކުރަން ދޫނޑި، ސްޓޮކްއިން ކަރަންޓު ނަގަނީ އެކަށީގެން މުދަލުތަކެއް، މުދަލުތަކެއް ބަދަލު އެ ހަދަނީ ހިސާބުއެކީ، ކޮންމެ މުދަލުތަކުން، މިކަން ބަދަލު އެބަޖެހޭ.

ގެއަށް ވަރުގަ ގެސްޓުހުގެ؛ ގެސްޓުހައުސްގައި ގެސްޓު ހުރި ހަމައަށް ބަލާނަމާ. އެބަ ހިނގާ ރާއްޖެއަށް ގެސްޓު އެބަ ހުއްޓުވާ. ކޮންސިއުމަރު އަދާވެރި ގެނެސްދީ އެބަ ހިނގާ ހިސާބުއްޗަކުން ވީ. ދެން އުޅޭ ފަސޭހަކުރާނެ ބޭނުމަށް ހިނގާނެ. އެކަމަކު އެ އެއްކޮއްސާ ނުވާ ބޭނުމަކަށް އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. ޒުވާނުން ފަހަރަޖެހިގެން މި އޭރު ފަސޭހަކުރާނެ

އަނގައިދެވެސް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަފާސްހިސާބުގެ މުހިންމުކަން؛ މި އަސާސްތަކުގެ ތަރައްޤީގައި ހިފުން، ތަފާސްހިސާބީ ޑިވިޜަނެއް މުޖުތަމަޢުއެއްގެ ނިޒާމުގެ މަޢުލޫމާތު ތަރައްޤީގައި ހިފުން އަދުނުކުރެވޭ މުހިންމު ވަސީލަތެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަދުނުކުރެވޭ މުހިންމު ވަސީލަތެއް. އަދުނުކުރެވޭ މުހިންމު މި ވަސީލަތުގެ މައްސަލަ ދިރާސާކޮށް ތަޙުލީލުކޮށްފައި އަންނަނީ. އަދަދުތަކުގެ ބޭނުން ދިރާސާ މައްސަލަތަކާ، މިހާރު ބާޒާރުވަނިކަން، ކޮވިޑުގެ ދެން ބޮޑުވުމަށް މަހުގެ ވިސްނުމާއި، މާލޭގެ ދުވަހު ދުވަސްވަރު، އާދެ މައްސަލަތަކުގެ ދުވަސް ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ނުހިމެނޭ ކުރިން ހިނގާ، މި ހުރިހާ އަންނަނީ ތަފާސްހިސާބު އަދަދުތަކުގެ ތަފާސީލު ނެތް. ދިރާސާކުރަނީ މިސްރާސްތަކަށް ކުރެވިއްޖެ ކަމަށް އަދަދުތަކުގެ ނުނު. ތަފާސްހިސާބު ބަލަހައްޓާ ނެތް. މިކަން މި ކުރީ ހިމެހިރާ ސަރުކާރުން. ހިމެހިރާ ސަރުކާރުން މި އިންތިޒާމުތަކުގެ ތަރައްޤީ ތަފާސްހިސާބުން އިންތިޒާމު ޤާނޫނީ. ޙުކޫމަތުގެ ހުރިހާ އަދު ހަކަތަށްހުރިހާ، ކުރެވެނިވިގައި، މާލީ ސިޔާ ކުރެވެނިވިގައި އަދު ހުރި ކޮމިޝަނެއް، އަދު އެއްކޮށްދެވޭ ހުރި ހުރިހާ މަޢުލޫމާތު ގެނެސް ނަގައިގަތް. ތަފާސްހިސާބުގެ ބަލައިދު، ޙުކޫމަތުން އެއްކޮށްދެވޭ ހުރި ބޭސް އިންތިޒާމަށް. ޤަވާއިދަކުން ދު ބޯމީ ބޭސް އެބަރުޑު އެއްކޮށްދެވޭ، އެކަން މިދިޔައީ ޖަލްސާގެ ބޭސް. އެކަމުން އެ ނުހައް މިއްސާ. ނިވިއްސާ އަސްކަރީ ގޮތުގައިކަމަށް ހަމަޖެހޭ އިންތިޒާމު ދިރާސާކޮށް ކުރުކަނި. ތަފާސްހިސާބުތަކުގައި ކުރުކަނި. ބިނާކުރުމުގައި ކުރުކަނި. އެހެންވީމާ، ހުކުމް، ޢާއިލީ، ހިމެހިރާ، ހިމާޔަތްކުރުން 2008 ގައި ފެށި އިންތިޒާމު ތަރަ ބޭސްލައިނުކަމުގައި ކުރުޖެހި. ދުނިޔެ ތަފާސްހިސާބު ނިޒާމު ޖެހިއް ވަނީ ތަނެއްގައި ލިބިގަތުން ހަމަތަކުގެން، އެކަށީގެން. މިގޮތުން މި ޤާނޫނު މި ގެނެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އެއްނިވާ، އަދުގަނޑުން މިހާރު ތަފާސްހިސާބުތަކުން ބަލަހައްޓަންޖެހޭ. އަދުގަނޑު މައްސަލައެއް ނިޒާމު މިނިވަން ވިޔަސް، މިނިވަން ނޫން ވިޔަސް، ތަފާސްހިސާބު؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެތެރޭގެ ހިސާބުތަކާއި ނިޒާމު ޤައުމީ ބޭނުން؛ އަދުގަނޑަށް އެބަފެނޭ ދިރިއުޅޭ އަދުގަނޑުން ތަފާސްހިސާބު ބަލައިދޭ، މި ސަރަހައްދުގެ ދިރިއުޅޭ ރިޕޯޓުގެ އެންމެ ވަރުގަދަ ސަރަހައްދު: 1، 2، 3 ވަނަ ދާއިރާ ފެށޭ ގެބޭ. ބިއްލޫ، އިންޑެކްސް ގަސްތަ މުދާ އިންޑެކްސްގެ 10% މުދާ އެކުލެވިގެންދަނީ ދަބަރިންކަން ގެ ތިން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ގާއިމުކުރި ޤައުމީގެ ބަ ސަރަހައްދުތަކުގައި ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ނިޒާމު ބަ ސިޔާސަތުތަކަށް، ގާއިމުކުރި މަސްއޫލު ފުރިހަމަކުރަންވީ އަދުގަނޑުމެންނަށް އިސްރާ ދަބަރު ޑޭޓާކުރި ރިޕޯޓުގެ ދިރިއުޅެއްގައި ލިބުނުކަން. މިއީ ހުށަހެޅި ރިޕޯޓުގެ އެންމެ ވަރުގަދަ ސަރަހައްދު. އަދުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭ ސަރަހައްދު ހިނގާ، އެ ބަދަލުތަކުގައި ޚާއްޞަ އިޤްތިޞާދު ތިޔަ އަލަށް ހަރަކާތްތަކާއި، ފިހާރަތަކާއި، ރަށްރަށުން ބަދަލުވާ ފަރާތް ހަރަކާތް. ރަށްރަށުން ބަދަލުވާ، އެހެން ޑިޖިޓަލް ސިސްޓަމްތައް ބަދަލުވެގެން، ޑިޖިޓަލްކުރުން ބަލަހައްޓާ ފަރާތްތަކުން ބަދަލުވާ. ތަފާސްހިސާބު ނިޒާމު ޤާނޫނު ހުށަހަޅައި ދެއްވީ ސަރުކާރުން ނަމަ. ހުރި ބަދަލު ކުރަން ހިމެނޭ ކަމެއް އެބަހުރި.

ތަފާސްހިސާބުތަކުން ނެރޭ ޓޫރިޒަމްގެ އެކްސްޕެންޑިޗަރ ސާވޭ ހިސާބުކުރެވޭނެ. އެކަމަކު އެބައިނގޭ އެއް ކަމެއް. އެއީ ބޭނުމަ
އެކައުންޓިންގެ ކަންކަމާއި ހުރިހާ އެއްޗެއްކަން ބަލައިލީމަ އެބަ އިނގޭ ޓޫރިޒަމްގެ ޖީ.ޑީ.ޕީއަށް 7.5 ބިލިއަން ޑޮލަރުކަން.
ޓޫރިޒަމްގެ ތަފާސްހިސާބަށް ބަލައިލީމަ އެބަ އިނގޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލަފާކޮށްލާފައި މި ޖީ.ޑީ.ޕީގެ އެންމެ ބޮޑު
އުފެއްދުންތެރިކަމެއް އަންނަނީ ކޮންސިއުމަރ އިކޮނޮމީން. ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީކަން، ޖީ.ޖީ.އެސް.ޓީކަން. ތަފާސްހިސާބުން އެބަ
އިނގޭ އިމްޕޯޓް ބިލްސް، އަންއިންވޮލްމަންޓް ބޯޑުގެ ރެވެނިއު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޓީ.އެސް.ޓީ ނަގާކަން. ވަކަށް
ފިލައިގެން މި އެވަރު ބިލިއަން އަދިން ފެސް ޓީ.އެސް.ޓީ ލިބޭ. އެއީ 2011 ވަނަ އަހަރު ރިއެސް ނަލިސްޓް ސަރުކާރުން
އެކުލަވާލައިގެން އޮތް އިޤްތިޞާދީ މި ޖަމާނުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައި އޮތް ފުރުޞަތުތަކެއް.
އެގޮ ސަރަހައްދު ތަރައްޤީކުރުން މި ދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ޓީ.އެސް.ޓީ ތަޢާރުފުކުރި ހިނދުގެ
ދުވަހެއް މިހާރު. އިންޑިއާއިން އިސްތިދުވަހު ޓީ.އެސް.ޓީ ތަޢާރުފުކުރި. އިންޑިއާގައި އެބައެއް މައްސަލައެއް؛ ރާއްޖޭގައި
ބައެއް ކަންތައްތައް ވަރަށް ކުރި އަރާފަ. އަންނަބައި ކަންތައްތައް ހަމަ ހުރި ތަންތަނުގައި ހުރި އަދި ސަރުކާރު އަހަރު، ދު
ހަފްތާ އަހަރު ކުރިއަށް ހުރި ގޮތަށް. ރާއްޖޭގައި ރިސޯޓް އެބައޮތް. ފުލުހުންނާއި އެބައޮތް. މަސައްކަތްތަކުގެ ވާހަކަ
ވަސީލަތްތައް އެބައޮތް. ހަމަ މާލެއަށް ޖަމާކުރި؛ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް ނުކުރޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މާލެއަށް
ތޯއްޖެހޭކަން. މާލޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުމީ ސަރުކާރުތައް ގެންދާނެ އަޅުގަނޑުމެން. ކުރުމަތް ގެންދާނެ. މާލޭގައި ނުނިމޭ
ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ކޮންމެ ސަރުކާރެއްގެ ސަރުކާރުތައް ކަމުގެ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ސަރުކާރުގައި އިންސާފު މަގުމަތީގައި
ދުރުވެއްޖެ ކޮންމެ ސަރުކާރެއްދުކަން ނިކަމެތިވާ އެއްބާރުލުން. ކާކު؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ގެ
ޤަރާރުގައި ސަރުކާރު ނަގަންދެވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލެއަށް ގެނެ ދިއުމަށް ދިރި ގެއްލިފައިން ސަރުކާރު ނިކަނޑި
މިހާރު. ދިރި ގެގޭގައި ވިލާގެއަރަގައި، ވިލާގެއަރަ އެކަށަވާ ނިޔަ. މާލޭގެ އެއްވެސް ސަރުކާރުގައި ޢެވޭގެންނެވޭ
ވިލާގެއަރ އެކަށަވާ ނިޔަ، އެއްވެސް ސަރުކާރުއްދު. ހުރިހާ ސަރުކާރުއްދުގައި ވިލާގެއަރ ހުންނަނީޖެހޭ. އެއީ އެންމެ
ނިކަމެތިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނިކަމެތިން މުސްކުޅިވި ދުވަހު މައިންބަޖެއްނުނަން އާދަ ގޮނޑިގަނޑުގައި ގެއިން
ނުނިކުމެވި، ކުރެންގައި ބަލަންޖެހޭ ހިސާބަށް ދިޔައީ. ތަފާސްހިސާބުން ބަލާއިރު މިއީ ދަރަނިތަކުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
މާލެއަށް ޖެހިފައެއް. މާލެއަށް ދަރަނިތަކުގެ. މަގު ހިނގާފައި ދާއިރު ބޮޑަށް ފެންބިލް ތަކެތި. ކަރަންޓް ބިލް، ފާރާނާގެ
ފެންބިލް ބޮޑަށް ތަކެތި. އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ހުރިހާ ބޮޑަށް. އެހެން އެއަރޕޯޓް، އެއީން ދަރަނިގެ ފިނޭންސްއިންޖީ
ދިޔައީ. އެކަމު ބަޔަކުގެ ފުރަތަ އެބަދޭ. ދެނެހިގެ ކޮންމެ ފައިސާއެއް ނުވާނެ ދަރަނިއަށް ތިބީ ގުޅިގެން އެއްވެސް ނެތީގައި ބޮޑަށް؟
އެއަރޕޯޓުތަކާ އެއްވެސް ބޮޑަށް ހުރިހާ. މަގު ހިނގާ ހަމައަށް ޤަރުޟު ގެއްލުމުގެ ބޭނުގައި ވަރަށްގެން އެއަރޕޯޓް.
ވަރުވަރުގެން ހިލަނި. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން؛ އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ގެންދާ މިހެން. މާލޭއަކަށް ބޭނުމުގެ ނޫނީ ޖަމާކުރަށް.
އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން، ހިނގާފާ އެއަރޕޯޓް ބަރަންޓީކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ

ތަފާސްހިސާބަށް ބަލާއިރުގައި ރާއްޖޭގައި ކޮވިޑް ޕޮޒިޓިވް ކޭޕޭސިޓީ ހިފާވަރުއް ހުސްނަންބަރުތަކަށް. ތަހައްސުލްޖީފުރުރިއްޔާ އެކަން ފޯރުކޮށްދެވޭ އެ އޮތީ، އެ ވަނީ. ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ބޭސް މަދަން، އަދިވެސް އިތުރަށް ފުރިހަމަ ވިހި ހާސް މަޖިލީހަށްގެ ސްޓޭޓްމަންޓް. އެ ސްޓޭޓްމަންޓް ރާއްޖޭގެ އަދި ސަރުކާރަށްދެއްވި އެ ސިއްހީއްޔާ ގާއިމްކުރަންޖެހޭކަން އެބަ އެނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖެއަށް ބޭނުން މަސް ހިޔާރު ކަންބޮޑު؛ ތަރުކާރީ ހިޔާ ކަންބޮޑުއަވަހަށް އަދިވެސް ހިތަށް. ކަންބޮޑު ކުލަވަރު ނުކުރޭ. ކޮވިޑްބަޖެޓް ނުކުރޭ. އެއްބަސް ހިތަހިދާވެއް، ބޭރު ސަރުކާރު ހިލޭ އެބަ ނަގާ. ދުރުސަހަރަ ހިލޭ އިތުރަން އެބަ ނަގާ. އެހެންނަމަވެސް، މިސާލަކަށް އެއްބަސް ހިތަހިދާވެއް، އާބާދީއިން ބޭރުވިއްޔާ ބަޔަށް ބުނެވިއްޖެ، އިއްޒަތްތެރި ދުރުސަހަރަ ހިލޭ ނަގާ. ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ފޮނުވަނީ ކަންބޮޑުވާ ކަމަށް ބޭނުންވެގެން ބަރާބަރަށް ގުޅިގެން އެބަ ހުރި ކަންކަން. ތަފާސްހިސާބު ހާމަކުރާ ބަޔަކު ކަމަށް ހޭދަކުރެވޭ ބަޔަކު ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ކަންކަމަށް ގޮތް ގުޅިގެން އަދި ކަމަކާ ބެހޭ ފަސޭހަކަމެއް ހުރި. ތަފާސްހިސާބު ހާމަކުރުމުގައި ކަންކަމަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ބާރުއަޅާ ތަފާސްހިސާބު ދީފައި ގޮތް ހިނގަނީ ބަޔަކު ހިނގާ ގޮތް ނެތް. ބަޔަކު ތަފާސްހިސާބު ލިޔެކިޔުމުގެ ބަލާއިރު ދިމާވާ ތަފާސްހިސާބެއް. ތަފާސްހިސާބު ދިމާވާ ހާލަތްތައް ކަމަކަށް ހިނގަނީ ހާސްކަމެއް ދިމާވާ ކަމެއް. ދެން ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންނަމަވެސް، ކަމަކީ ބަދަލެއް ގެނެސް ހިނގާ ދިމާވާ ތަފާސްހިސާބުތަކާ ގުޅިގެން ފާހަގަކޮށްލަން ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާދިލް.

ކެޔޮދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢާދިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާންމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ ގަވާއިދުތަކަށް ގާނޫނީ ބާރު ދިނުމަށްޓަކައި މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައި މި ވާ ތަފާސްހިސާބުގެ ބިލަކީ، މި ބިލުގައި ހުރި ވަރަށް މުހިންމު ޕްރިންސިޕަލްތަކާއި ގުޅޭ ޤާނޫނީ ބާރު ދިނުމަށް ބޭނުން ކަމަކީ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި ފަރާތަކުން ދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމަށް ބޭނުންވާ ޤަވާއިދުތަކަށް ބަރާބަރަށް، ކުރިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިދާޅުވި ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ހާލަތްތަކުގައި މި ދައުލަތުގެ ބަޔަކު ހިނގާ ތަފާސްހިސާބު މި ބިލުގެ މުއައްސަސާތަކާ ދައުލަތް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމަށް ބުނާ މާއްދާގެ ހިސާބުން ހިނގާ ތަފާސްހިސާބު ހާމަކުރާ ގޮތް. އެހެން ކަމަކަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކަންކަމާ ގުޅިގެން މި ހާ ގާނޫނުގައި ބޭނުންކުރެވޭ ޤަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ހިމެނޭ ގޮތުން ހުރި ގޮތް ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ބޮޑު ގާނޫނީ

ނުހުރުވާ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދުސްތޫރުއެވެ. އަދި ހަމަ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރި ބައެއްޗެހިތައް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މީހަކަށް ވެސް އެ މީހަކު ބޭނުން ކޮންމެ ތަނެއްގައި ރަޖިސްޓްރީވެ، ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވޭ. އަދި ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަމުންދަނީ، ތަފާސްހިސާބުތަކުން ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި ވެސް މި ދައުރުގައި ގާއިމުކުރުވުންތަކުގެ ޔަޤީންކަން ރައްޔިތުންނަށް ކަށަވަރުވާން ސިޔާސަތުތަކެއް. އެހެން މިދަންނަވާ ކަމަކީ، އިހުމާލުވެރިކަމެއް ހުރި ނަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދެއްކުމާ ސިޔާސަތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފިޔަކަން ބަދަލުވާ ހާލަތުތަކުގައި ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް ތަރުތީބުކޮށްފައިވާން ޤާނޫނުތަކެއް ކަނޑާ ޖަހާފައިވާ އެބަ އޮތްތޯއޭ؟ އަދި މަޖިލީހަށް ވެސް ކަނޑައެޅިފައިވާތޯއޭ؟ ނުވަތަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް ކަނޑައެޅިފައިވާތޯއޭ؟ އެހެންކަމަށްވާނަމަ، އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި، ސަރުކާރު ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި އެ ސިޔާސަތުތަކަށް ބަދަލުވެއް ނުޖެހޭނެ. އެއްކަމަކު އަސާސީކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަމުން ޤަވާއިދު މި ގޮތުގައި ވެސް، އެއް ކަނޑައެޅިގެން ގޮތަކުން މި ވަގުތުތަކުގައި، މާލޭގައި މިތި ރަށްރަށަށް ނިސްބަތްވާ ހުރިހާ އެންމެން ފިޔަވައިގެންދިޔަ. އެ ބަޔަކު ބޭނުން ތަނަކަށް އެ ބަޔަކު ދާންވީއެވެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވިދާޅުވި އިޚުތިޔާރުވެވޭ ބާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްގައި މައިންބަފައިން ކައިރި ހުރުން އެންމެ އުފާވެރި ކަމަކަށް ވެސް. އަދި އެ މާބޮޑުވާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މާ ރަނގަޅު. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެއްސުވާފަރު މި ތަނަކަށް ހިޖުރަކުރޭ، އަޅުގަނޑު ރަށްގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ގޮތް. އެހެންކަމަށްވާތީވެ، އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅޭ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ހަމަ ރަނގަޅު ގޮސް ރަނގަޅު ސާފު ގޮސްޖެހުނުގޮތުގައި، ރަސްމީ ގަޑިއަކުގައި؛ އަޅުގަނޑުމެން ކާބަފައިން ހަމަގައިމު ވެސް މި މަޝްވަރާކަން އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން އުނދަގޫވުމާ ޤާނޫނު ބޮޑުކުރި އެ ތަނުގައި ކުރިން. ތަނަވަސް މި އުޅޭ ވާހަކަ، އަޅުގަނޑުމެން ވަސީލަތްތަކާއި ޤާނޫނީ ކަމެއް ބަހުބޮޑު އެކި ވާހަކަތަކުގައި ފާހަގަކުރެވޭ އެކި ދާއިރާތަކުން ދެނެގަނެ ކަމަކަށް ކުރިމަތިވާ ކަމަށްވާތީ، ހުރިހާ ރަށަކަށް އެއްގޮތަށް ކުރިއަށް ދިއުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭނެ ގޮތެއް ހަމަޖެހިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުގެ ރަށުގެ ޓްރާފިކުގެ ކަމުގައި ނުވަތަ ސިޔާސަތުގެ ފަރާތުން ޢިމާރާތް ކުރުމަށް، ނަމަވެސް، ކަރަންޓާއި ފެނާއި ނަރުދަމާ ފަދަ އިޤްތިޞާދީ ޙާލަތު އެއްގޮތަކަށް ރަނގަޅުވާނެ. ރަނގަޅު އަދި ސިޔާސީ ވަކިވަކި ގޮތްތަކަށް ފުރިހަމަ ފެންވަރު. ކަމަކަށް މުހިއްމު ބަދަލުތަކެއް ބެލެވޭ ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ފުރުޞަތު ލިބިގެން ކުރިއަށް ދާނެ ގޮތް މި ރަށަށް އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ، އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން އެއްގޮތް މަސައްކަތްކުރުމުގެ މަގު ފަހިކުރަން. ރައްޔިތުންނަކީ ނުހަނު ބޮޑު ބާރެއް ލިބިގެންވާ ބަޔެކެވެ. އެހެންކަމުން، ބަދަލުވާ ވަގުތުގައި ކަނޑައަޅާ ޤަވާއިދު ޕޮލިސީގެ ބޭނުމަކީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން ވަކިން އެއްގޮތަކަށް ނިންމަވާނެ ގޮތެއް. މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވަނީ މި ކަމުގެ ދާއިރާއަށް ވެސް ހަމަ މި ފަދައިން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް؛ އެހެންކަމުން

މިނިސްޓްރީގައި ޕްރޮޓީންގެ އުފެއްދުމާއި، ޕްރޮޓީންގެ މިނިސްޓްރީއެއް ނާސަހަލު ހަމަ ދައުލަތުގެ ރަޖިސްޓްރީކޮށް،
ރަޖިސްޓްރީކުރުވިފައި ހުރިހާ ޕްރޮޓީންތަކަށް، އިދާރީކޮށްގެން ބަދަލުކުރުވާ ޕްރޮޓީންތަކާބެހޭ ގޮތުން އެބަ ވާނީއެވެ.
ކުރިން ބަދަލުވެފައި ޖަލްސާ އެއްގޮތަށް ގެންސްޓެން އަދުލުއިންސާފު ބަދަލުކުރުމުގައި ވިސްނަވާފައި، މެއިގަނޑު މި
ބޭފުޅުގެ ސިޔާސީވެރިން އަދުލުއިންސާފުން ޤާނޫނީގޮތުން ބަދަލުވާނެ ކަމަށް ފަންނީމީހުން ހަމަގައިމު ވެސް އެ ނުވާނެ
ރަނގަޅު މެމްބަރު. އެހެންވީމާ، އަދުލުއިންސާފު މެމްބަރުން، ދެއްކި ހެދުމުން ނިޒާމުގެ އެކުލަވައިލުމާއި، އެފަދަ
ޕްރޮޕޯސަލް ޕްލޭނިންގ ގެންދަވަނީ ޕާސްކުރާނެ ގޮތަށް އަދުލުއިންސާފު ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބާރުވެރި. އެކަން ހަމަގައިމު ވެސް
އަދުލުއިންސާފުން ގެންގުޅެން ސިޔާސަތުތަކުން ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި، ނުވަތަ ވެރިކަން ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި، ރައްޔިތުންގެ
މަޖިލީހުގެ މެމްބަރުން ބަދަލުވާ ވަގުތުތަކުގައި އެއާ ވަކިކުރުން އެކަށައެޅުން ނިކުމެވޭނެ. އެހެންވީމާ، މިއީ ރަށްފުށުގައި
ތަފާތު ސިޔާސީ ބޭފުޅުން އަދުލުއިންސާފު ޤާނޫނުއަސާސީއާ ވާދަ ކުރުމުގެ ތަނުގައި ވިސްނާވަޑައިގަތުން ކަންތައްތަކެވެ. ދެން އެހެން
ކަމަކީ، ރަށްފުށުގައި ވެސް ސަރުކާރުތަކުން ތަފާތު ސިޔާސަތު ހުރުމަކުން ބަދަލުވާ ކުރުމަކީ މަސައްކަތްތަކުގައި ފެނުނު ދެތިން ގޮތުގައި
އެ މީހުގެ ޖީބަށް އަމާނާތްތެރިކަމާ ނުބައި، އެ މީހަކު ދެކޭގޮތުގައި ފެހިވެގެން އެއްކޮޅުމުން ހުންނަ ގޮތެއް. އެއީ
ކަހަލަ ރައްޔިތުކަމާ މިޑިއާއި ޖިހާދާ ކަމަށް ރައްޔިތުކަމަށް ކަމެއް އަސްކަރީ ގޮތުން އަދުލުއިންސާފު ދިފާއުކުރުމަށް
ގައިމުކުރުމަށް، އެ ދުސްތޫރުގެ މައްސަލައިން އަދުލުއިންސާފުގެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ހަރަކާތެއް ކުރުމަށް ވަކިވެރިކަމަށް
ވެސް މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުތައް ނުވަތަ ދައުލަތުގެ ރިޔާސަތުން ބަލައި ދައުލަތުގެ ތަރައްޤީ އަދުލުއިންސާފުން ހިމާޔަ
އެއްކަލަ ނުލިބޭނެ. އެހެން ކަހަލަ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަނީ ބަލައި ސިޔާސީ ކަނޑައެޅުމަށް ހަމަގައިމު ވެސް އޮތްތަކަށް
އާންމު ސަރުކާރުތަކުން. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުތަކުން ބަލާލާފައިކަން؛ ބަލާލާފައިކަން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުމުގެ
މަސައްކަތްތެރިކަމާ އަދުލުއިންސާފުގެ ތަރައްޤީ ފެނިގެން މި ދިޔައީ، އެހެންނަމަވެސް ތަރައްޤީކަމަށް ބަނދުނުވާ، ތިމާއަށް އެޅޭ
މިހާރަކަށް ވެސް ނަތީޖާ އެދުމެއް ފެނިގެން މި ހަރަކާތްތަކުގައި ޢާއިލީކަން އަދުލުއިންސާފުން އެބަ ފެނިލައިރުވެ. އެހެން
ބައެއްފަހަރު ބުނުން ނަހަމަ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުން އަދުލުއިންސާފުން މިއަދު މި ތިބީ ކަނޑައަޅުއްވައި، އަދުލުއިންސާފުގެ
ދުވަސްތަކުގައި އާދައިގެ ވެސް ހިމާޔަތްކުރުން ދަންނަވަން ކުރީ، ހަމަ ތަފާސްހިސާބު ކަނޑައަޅާނަމަ ކުއްޖެއް ޤާނޫނު
ވެސް މި ވަގުތުގައި ދައުލަތުގެ އެއްވެސް މުއައްސަސާއެއް ނޫނީކަމަށް ތަފާސްހިސާބު ސާފު ރައްޔިތުންގެ އާދައިގެ
ހިމާޔަތްކުރަން ބޭނުންވޭ. އެއީ ބަލައިލުމުގެ މަސައްކަތް ނުކުރާތީ ބަހުސްތަކުން ވޯޓަށް. އަދުލުއިންސާފުން
ބަލައިލުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ދުވަހު ވެސް މި ޙުކުމްތަކުގައި، އެ މީހަކު ބޭނުންވީމާ، އެއްބަސްވުމެއްގައި، އެ
މީހަކު ބޭނުންވީމާ އެއްބަސްވުމެއް ކަން. މިއީ އަދުލުއިންސާފު ތަންފީޛު ކުރުމުގެ ގާނޫނުގެ ސިޔާސަތު ވަކިން
ފޮރުވަމުން ރައްކާތެރިކޮށްގެން އަސާސީ ހައްޤުތަކުގެ އެއްވެސް ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަދުލުއިންސާފުން ރައްކާތެރިކޮށް
މައްސަލަތަކުގައި ތަފާތު ސަރުކާރުތަކުގެ ތަފާތު ކަމަށް ވެސް ބަދަލު ކުރަން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅޭނެ، ކުރިއަށް

މަސައްކަތްތަކަށް އެންމެންނަށް ކޮންމެވެސް ގޮތަކުން އިހުމާލުވެވިފަ. އެކަމަކު އެ އިހުމާލުވުމުގެ ސަބަބަށް ކަމަށް މި ވަނީ، ފަރުދީ ފަރާތްތަކާއި ދާންޖެހޭ އެއްބާރުލުންތައް ނުދެވިގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ތަފާސްހިސާބުގެ ބިލުން އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި އެކުލަވައިލާއިރުގައި ރައްޔިތުންގެ ބައްދަލުގައި ނުވަތަ ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން އެދޭ ގޮތަކީ މިއާ ކިޔާގޮތުގައި ވާހަކަދައްކަނީ ކަމަށް ވަންޏާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ޤައުމީ ހަރުދަނާ ސިޔާސަތެއް އެކުލަވައިލާފައި، އެ ސިޔާސަތު ރައްޔިތުންގެ ވޯޓަކުން ފާސްކޮށްގެން، އަޅުގަނޑުމެން ބާއްވަމާ ހިނގާށޭ. އަދި ޕްރޮސެސްތަކަށް ވެސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާ ޕްރޮސެސްތަކެއް، އެއްސަރުކާރުން އަނެއް ސަރުކާރަށް ހިފެހެއްޓުމާއި، އެއްސަރުކާރުން އަނެއް ސަރުކާރު ބަދަލުވިޔަސް، އެ ސަރުކާރު އާރާސްތުކުރުމާއި، މި ބާވަތުގެ ކަންކަމަކީ ހަރުދަނާ ގެންދިއުމަކީ ޗާލުގެ ކަންކަމެއް ނޫން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މިހާރު އެޖެންޑާ އައިޓަމު 7.2 އަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ 2ގެ މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށްގެންދަން. މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް ގަޑިއެއްގެ އިތުރު ވަގުތު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ބިލު ނިންމާލަން އަދި ގަސްތެއް ނުކުރަން.

{7.2}- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވިސާމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 31/79 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެކްސްޕޯޓް އިމްޕޯޓް ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. ބާކީ މިގައި ވޭތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް 1 ގަޑިއިރު. އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަނީ މީގެ ބަހުސްގެ ވަގުތުގެ. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަހީމަށް.

<u>ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ގަމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެލަން. ޚާއްސަ ގޮތެއްގައި އަޅުގަނޑަކީ ފަތުރުވެރިން، މި ދަތުރުގައި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިންޑަސްޓްރީން އިމްޕޯޓް ހިނގާ ގޮތަށް ހުއްދަދެވިފައިވާކަން. ފަރަގަކުރެވޭ އަސްލު އަޅާ، ކުދިކުދި ފަރަގަކުރެވޭ. އަދި މާލޭގެ އިތުރުން އެހެން ތަންތަނަށް ދުވާ ބާވަތް، ޖެހޭގޮތް ފަރަގަތުގައިކަމަށް އަޅުގަނޑު މި މައްސަލައިގައި މަޖިލީހުގައި އެއްކޮށް ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ޖެހޭ ފޯކަސް ނުކުރާ، މިކަހަލަ ކަންކަމާއި، އެއީ އިންޑަސްޓްރީސްތަކާ ސްޓާޓްއަޕްތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަޑުން ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުރިހާ ބަނދަރުތަކުގައި ވެސް އާންމު ވިޔަފާރިވެރިންނަށް މަރުކަޒުތަކާއި ބިންތައް ދޫކުރެވިފައި ހުންނަކަން.

ހަމައެކަނި ޕްރެސް އެމްޕްލޮއިން އެކަށީގެން ނޫން، ވިޔަފާރީގެ މަސްރަހުތައް ހިނގަންޖެހޭނީ. ރާއްޖެއިން އިމްޕޯޓުކުރާ މުދަލާއި، އަދި އިމްޕޯޓް ޗެއިން ނަގަންޖެހޭ ގޮތްތައް ތަފާތުކުރުވިޔައި ހުންނަނީވެސް، އިމްޕޯޓް، އެކްސްޕޯޓް؛ އިމްޕޯޓުކުރާ މުދަލުން ޗެއިން ނަގަމުގެ އުސޫލުތަކެއް، ގާނޫނުގައި އެންނަނީވެސް. އެ ގާނޫނު ވެސް އޮތީ ވެސް މި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މާލީ ބަންދުޖެހިގެން މި ދަނީ. އަދި މާލޭގައި އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑު މަޖިލީހަށް އަންނައިރު ވެސް ފެންނަނީ، ވަރަށް އަވަދިނެތި ދިވެހި ޤައުމުން ސްޕީޑާ ޖަހަމުންދާ ތަން. އެހާ ޒިޔާރަތް ގަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުންނަވާ ގޮތް ފުށުދިރާސާގައި އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ވަގުތު ދިރިއުޅުމުގެ ކަންތައް ތައާރަފުކުރަމުން މި ދަނީ. އެއީ ބިމުގައި ޖާގަ އޮތުމަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މުޅިރަށުގައި ދުއްވާ ކާރުން މާލޭގެ ރަޖެސް ގެއްލޭ ނުގުދުގެ ކާބައިތައް ބޭނުމަކީ؟ އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ނުކުތާތައް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. މިފަދަ ގޮތުން ގަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ތަރަށް ހުށަހަޅުއްވާ ކުރިއަށްގެންދާއިރުގައި ވިސްނަންޖެހޭ ކަންކަން އެބަހުރި. ސަރުކާރުން މިފަދަ ގާނޫނުތައް ހުށަހަޅައި ތަރައްޤީކުރަން އެބަޖެހޭ ކަންކަން. ރާއްޖޭ އަދި ވަރަށް ފުރަތަމަގައި މި ޤައުމު. އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރޮޑަކްޓްތަކާއި، ކޮންޓިނިއުރ ޕްރޮޑަކްޓްތަކާއި، މިކަހަލަ އެއްޗެސް ކަހަލަ ޓްރާންސެކްޝަން އަދިވެސް ނުހިނގާ. އެއީ މުސްތަޤްބަލުގައި އަންނާނެ ހުރި ކަންކަން ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ބަލަނީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޮންޑު ސެކިއުރިޓީޒްގެ، އިންވެސްޓްމަންޓް ބޭރުގެ ކެޕިޓަލްމާކެޓް ރިސޯޓުން ވިޔަފާރިކުރާ ދުވަސް. ރާއްޖެ ދަނީ ވެސް އެ މަގުން. ދާން ވެސް ޖެހޭ އެ މަގުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސަތުތައް ގާނޫނީ ހަރުދަނާކަން ބައްޓަންކުރެވިފައި ހުންނަންވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، ހދ.އާއި ހއ.އާއި، ހުވަދު އަތޮޅުގައި، އައްޑޫ އަތޮޅުގައި އާބާދީގެ ނިސްބަތުން މުޅިންވެސް ފިޔަވަތި ގޮސްދިޔަ ފެސް. އިމިގްރޭޝަނު ކިހާ ފަރިއަޅުވާ ވެސް. އެ ހިސާބަށް؛ މިހާރު މާލޭގައި ކޮބާ ގިނަ މީހުން އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ކޮށް ދެ ޖިއްބަ ދިޔާއާއި، އަންނައިރާވެސް މާލޭގައި އަހަރެސް އެ ކޮބާ ވިޔަފާރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ނިޒާމުގައި ބަޔަކު ޒުވާނުން އަންހެނުންގެ މާލީ ހަރަކާތްތަކުގެ ތަފާތުތަކުން ހަމަޖެހިގެންނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން ކުރާއިރުގައި ވެސް ދޫކޮށްލައި ކަންކަން ރިކާޑް ކުރަން ބައެއް ތަނެއްގައި ނުކުރެވޭ ދިރާސާގެ؛ އެހެންނަމަވެސް، ދިރު މުސްތަޤްބަލަށް ކަންކަން އިންޑަސްޓްރީ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން ބައްޓަންކުރުމުގެ ކަންކަން ބަޔަކު ރަނގަޅަށް ނުވޭ. ގަދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވިސްނުން ހުށަހެޅުއްވި ގާނޫނީ ސަރުކާރުގެ ފާޅުވެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާއި އަޅުގަނޑު އެއްބަސް އެއީ ކުރިއަށް ދާނެ ކަމެއް ކަމުގައި އިސްކަންދޭން، މި ބަދަލުގައި މި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ތަފާތު ޤަވާޢިދު ގޮތް. އަޅުގަނޑު ވަޒީފާ ދެވޭ ގެއަށް ދާ ވެސް؛ މިހާ ކާމިޔާބު އިޤްތިޞާދީ އެރުވުމަށް އެދި ދަނީ. އަޅުގަނޑު ވެސް ވިސްނާ، މ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންޓިނިއުޓީ ޤާއިމެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، ކުޑަކުޑަ ޤައުމު އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތްގައި އޮތީ. މިލިއަނުން ކޮންޓިނިއުޓީ ޤާބިލުކަމާއި އެޖެންޑާކުރުމުގައި، ޗާ ހަނދުވަރު މިލިއަން، ބޯޅަ ހަތަރުގެ މިލިއަން ކޮންޓިނިއުސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ސަރަޙައްދުން އެޖެންޑާވާން. އެހެންވީމާ، މިލިބޭ އެއަރޕޯޓުތަކާ މިލިބޭ އެއަރލައިންތައް ތަރައްޤީކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަދެވޭ ވިސްނަންޖެހޭ އެއަރޕޯޓްތަކާއި ވެސްޓަރން ސަރަޙައްދުތަކުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެސްޓޭޓްތައް މިނިވަންކަމާ ބާރުވެރިކަން. އެންމެހައިވެސް، އެސްޓޭޓް އެއަރޕޯޓް މި ދާނީ ޕޮލިސީތަކަށް؟ އެސްޓޭޓް އެއަރޕޯޓް، އިސްޓޭބްލިޝްކުރި އެއަރޕޯޓް ޖަގަހައި، މިލިބޭ އެއްވެސް ކަހަލަ ހުވަދުއް ނުވޭ. މާނައަކީ، ހިލޭސާބަހުގަނޑުއް ވެސް ހަމައެކަނި ސިޔާސަތުގެ އަސްލަށް ވެސް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓޫރިޒަމަށް ހިލާ ވެސްޓަރންއެއް މިއިން ޓޫރިސްޓުންނަށް. އެންމެ ސީޒަންތަކުގައި ހިނގާ! އެސްޓޭޓް ބޮޑުކަމަކީ ބޭރުގެ ބަޔަކު ކުރި ކަންތައްތަކުގެ ދަށުން ހިރާސްތަކަކީ އަހަރެއް ކުރިއަށް ވެސް، އެސްޓޭޓް ތަރައްޤީކުރަން މުސްކުޅިވެދާނެ ކަމާ، މި ފެށޭ ޓޫރިޒަމްގެ ރައްޔިތުން ބޮލަށް ކަމަކާ ކަހަލަ ހުރިހާ ކަމެއް ތަނަވަސް ފެށިގެން، ދެން މިހާރުވެސް މިހާރުވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިތާމައާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ހަމަ ގޮތުގެ ފުރުޞަތު ރައްކާތެރިކަން ބަހައްޓަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ބޭރު ބޭނުންކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން ވަރަށް ކުރިން ވާހަކަދެކެވި އެބަހުރި ދައްކާފަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފަށައިގަންނަމުން އަޅުގަނޑު ރައީސަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން ބޭނުންވޭ އިނގޭތޯ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުގައި 2008 ގައި އެންމެ ފުރަތަމަ އައުޓް ހިމަޔަތް ޤާނޫނު ކަނޑައެޅުނީ ޤާނޫނު ގެންދިޔުމުން، އެ ތަންތަން އިޖުރާއާތުކުރެވި ކޮންސަރވޭޝަން އޭރިޔާތަކަށް، އެ ވިސްނުމުން ވިސްނާފައި މިހާރަށް މި ފެނުނު ތާރީޚުގައި އެންމެ ރަނގަޅަށް ވިޔަފާރިކުރެވިފައިވާ އަދި އެ ސަރަޙައްދުތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރުން އެ މަސައްކަތް ވިސްނުންފުޅު ކޮންޑިޝަން ގެންނެވި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރައީސް ނަޝީދު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ގާތުން ދުށިން، އެ މަސައްކަތްތައް ފުރާވަމުން އައި މަސްޖިދު. އަޅުގަނޑު ދުށިން ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތުގައި ނިކަމެތިކަން ފުރާވަމުން އައިސްފައި. އެ މަސައްކަތްތަކާއި، ކޮންޓިނިއުޓީ އުފެދުނު

ޓޭބަލްގައި ބިލަ ބޮޑެތި ޕްރިންޓަށް ބަލާއިރު، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޓްރާންސްފަރ ވަރަށް ގިނަ ދިމާވެފައި ނިކުމެގެންދިޔަ ކަން. އަޅުގަނޑު ދެކޭން، ޕްރޮކިއުމަންޓް ރެގިއުލޭޝަން ޕްރޮކިއުމަންޓް މަތީ އެއް ކޮންޓްރެކްޓަރު، ދެ ކޮންޓްރެކްޓަރު، މިހެންގޮސް މާލޭގެ ވިޔަފާރިވެރިން ޝާމިލުވެގެން އަދި އަތޮޅުތަކުގެ ވިޔަފާރިވެރިން ވެސް ޝާމިލުވެގެން، ފުރުޞަތު އަދިވެސް ވެރިކަން ވައްޓާލަންދެކަން، ފުރުޞަތުތަކެއް އަދިވެސް އިސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖް، ސަޕޯޓާ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ވެސް ދިނުމުގެ މަސައްކަތް ބޮޑުކަމަށް ދަތިކަމާ ޖެހިފައިވާ ގެންދަވަމުންދާތީ. އެއީ ސަރަހައްދުން އަޅުގަނޑު ދެކިން މިހާރު ޕްރައިވެޓް ސެކްޓަރު، އަޅުގަނޑު ޖެހިގައި މަޖުބޫރު ކިޔާ ކަން. މަޖުބޫރުކުރަނީ ލާރި ދޭހާލަތާ އެކްސްޕޯޓް ފިޔަވަޅުތަކެއް ކަން. އަޅުގަނޑު ނުދެކޭން މާލޭގެ ވިޔަފާރިވެރިން، އެ ބަޖެޓުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރ އެކަތަ ގެންދަން ވެގެން ކޮންޓްރެކްޓުތަކުން އުޅުނު ކަމެއް. އެއާއެކީ ގެންގޮސް ރަނގަޅު ބަޖަޓެއް އިސްކޮޅަށް ރައްކާ، އެއް މާލިއްޔަތު ގެންދާ ކޮންޓްރެކްޓަރުންނަށް ވެސް 30%ގެ ލޯނު ދެވުނު. ލޯނުތަކުން ޖެހޭ ކަމަށް ދިމާވެމުންދާ. މިހާރު އެކަ ބޮޑުކަމަށް އަޅުގަނޑު ވާހަކަ، ބޭރުން އައިސްފަ 50% އަދި ބޭރުން އައިސްފަ ފުރިހަމަ ކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ޝާކިރުކުރަން. ހަމަ މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ކޮމިޓީގައި ކުރިއަށްގެންދާ މި މަސައްކަތް މިހާރު ކުރިއަށްދާތީ. އަޅުގަނޑު ބޯޓުތަކާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި، ހުރިހާ ވިޔަފާރިތަކާ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް، ރިސޯޓުތަކުން ގެންނަ މުދާ މިހާރުވެސް ކުރެވުނު ދާ ގޮތަށް، ވިޔަފާރިވެރިން ހަމަ ސިޔާސީ ގޮތުން ތަކެތި ބަދަލު ގެންނަ ފުރުޞަތު ދޭތެރެއިން. ހަމަ މިހާރު ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ހުރިހާ އިގްތިޞާދީ ޕްރޮޖެކްޓް އިންޑަސްޓްރީ ދިރުން. ގެސްޓް ހައުސް ރަށްރަށަށް ސަޕޯޓް ކުރެވެން. އަޅުގަނޑު ފުރަގަހަށް މިހާރު ބިނާކޮށް ދެވޭ ގެސްޓް ހައުސް އެހީ ރަށްތަކަށް ހަމަ މި ރަށަށް، އެ ރަށުގެ ކޮންސަލްޓަންސީ ވެސް ދީފާނެ ދަށު ފަރާތުން ދިނުމަށް ކޮންސަލްޓަންޓް ފުރުޞަތުތަކުގެ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ފަސޭހަކަން ދޭން، ބޮޑު ދިނުމަށް ދީ، ބޮޑުކަމަށް ކޮންސަލްޓަންޓް ދޫކުރެވޭ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ދެމެހެއްޓެނިވި ދީގެން، ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ދެމެހެއްޓެނިވި ރަނގަޅު އަތޮޅުތަކުގައި ލިބިގެންދާނެ. ހަމަ މިހާރު ރާއްޖޭގައި މަސައްކަތް ކުރާ ސްޓާރޓަޕް ބިޒްނަސް، މަސައްކަތް ކުރާ ސްޓާޓަޕްތަކާ ސްޓާރޓަޕް ކުރުމަށް ކަމަށް ބޭނުންވާ ގެނެސް އެއީ، އަޅުގަނޑު ދަތިވެ ބިޒްނަސްތަކަށް ތިބި. މިހާރު ބޮޑެތި މާލީ ޕްރޮފަސަރާއި، ލޯނުގެ ފުރުޞަތު.

އަޅުގަނޑު ބޮޑެތި ސިޔާސަތު. މި އެސްއެމްއީއެއް ހަމަ ވެސް ވަކި ފަރާތަކަށް ކުރިން އެސްއެމްއީ. ދަތުރުތައް، ސިޔާސަތު އެގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖެ ދަތުރު، ސަރުކާރު، ބިޔަ؛ މި އެސްއެމްއީން ވެސް ލޯނު ބޭނުންކުރާއިރު މިއީ ހަމަ ރާއްޖޭގެ އިގްތިޞާދު ވެސް ދަރިވަރި ހުރި ކުންފުނިތަކެއް. ދައުލަތުގެ ފަސޭހަ އޮފީސް ފަރާތަކަށް ބޭނުން ވަރަށް ކުރިއަށް ދަރިވަރި ހުރި އެސްއެމްއީ، ބޮޑު ސިޔާސަތު ދިރާސާކުރި. އެހެނަސް ލޯނު ލިބޭ އޮޑިޓަރު، ލޯނު ކޮމިޝަނަށް އެސްއެމްއީސް، އަދި ހުރިހާ އެސްއެމްއީސް އެސްއެމްއީސް، ބޮޑެތި އެސްއެމްއީސް؛ ހުރިހާ އެސްއެމްއީން ކޮންސަލްޓަންޓް މަސައްކަތާ، މިހެން ވެސް ކުރިއަށް މަސައްކަތްކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ވިޔާނާ ކޮންސަލްޓަންޓް ވިޔަފާރިވެރިންގެ ކަމެއް. ކޮންމެ ބޮޑުވުން އެހެނިހެން މިހާރު

ކަންތައްތަކުގައި. އަޅުގަނޑަށް އެ ކަންތައްތައް ފާހަގަކޮށްލައިލަނީ. އަދި އެ ބޭފުޅުން ވެސް ހިއްސާކުރުމުގެ ވެސް ދިރުވައި ހުރި. އެހެންވީމާ، މިއިން ރަނގަޅުވާނެ ކަންތައްތައް؛ ސަރުކާރަށް ވެސް ހަމަ ބޭނުން ފައިދާވާނެ ގޮތަކަށް، އަދި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ވެސް ފައިދާވާނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު އިސްލާހުތަކެއްވިއްޔާ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އެ އިސްލާހުތައް ހުށަހަޅާނަން. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ރައީސް؛ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް ކުރިން ވެސް ހަމަ އެ ވިސްނުންތެރި ގޮތުގައި ގޮތަށް، 2008 ގައި ފުރުސަތު ދެއްކީ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ހުޅުވައިލާފައި ބާއްވާ ގޮތަށް މިއަދުވެސް ފުރާނައެ މި މަސައްކަތް އަދާކުރަނީ. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ މާލޭގައި ހުރި ގޮތުންނަށް، ވިޔަފާރިވެރިންގެ ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ ކުރުމުގައި ގަވާއިދު އިސްލާހު ކުރިއްޔާ ފުރަތަމަ ރައްޔިތުންނާ ވެސް އެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދެނީ. އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގެ ސަރުކާރުން ގޮތުގައި އެ ކަންތައްތައް ވާ ފުރިހަމަކަން ކުރިއަށް ގެންދަން. އެ އަޅުގަނޑު ވެސް ބަލަހައްޓާފައިވާ ދިމާކުރާ މި ފައިސާ، ޙައްޤުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްބަސްވުމާ ވިޔަފާރިވެރިންނަށް؛ މާލިއްޔަތު ބަލަހައްޓާ ސަރުކާރުގެ ވިޔަފާރިވެރިން، ޤާނޫނަކަށް ގެނައި ބޭފުޅުން، އެ ބޭފުޅުން މި ގޮތުން ވެސް ބިލް ފާސްކުރުމަށް އެއްބަސްވެ ދިމާކުރާ ސަބަބު. ޤައުމު ހަމަ މި ބޭފުޅުން ރައީސް، އެއްބަސް ޤާނޫނާ ވިޔަފާރިއަށް.

މި ބޭފުޅުން ވަރަށް ބޮޑު ފުރުސަތެއްދޭން ހަދައިދޭނެ ދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑު ދެކޭ. ދިމާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަރުކާރުން ބޭނުމުގައި ޓެކްސް ވިޔަފާރިވެރިންގެ މި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވޭ، ރައީސް؛ އިޤްތިޞާދީ ހަމަ ޙައްޤުތަކާ ފަރާތުން ބޭފުޅުން، ހަމަ ރަނގަޅުކޮށް ބެލުމަށް. ވިޔަފާރިވެރިން ނުލިބޭ، މި ކަމާ ގުޅުންހުރި ބޭފުޅުން ވެސް ބަދަލުތަކެއް ބޭނުން އެދޭ ދޫކޮށްލައިފި. ކާކު ދީފައިވާ ދެއްކެވުމަށް އެ ޙަޤީޤަތަކީ އެއް ދުވަހެއް ހުރި. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ބޭފުޅުން ބަހައި ހިއްސާކުރާނީ އެކަމަކު ހުށަހަޅުއްވައިގެން އަޅުގަނޑު ވިސްނުމުގައި އަދި ވެސް މި ބޭނުން ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި މާލޭ ގެނައިރު. ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިފައިވާ ބައިވެރިވެއްޖެ. ރައްޔިތުންނަށް، އިޤްތިޞާދުގެ ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނުކުތާތަކެއް ސަރުކާރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގައި ވިސްނާލުމުގެ ފުރުސަތު ރައީސް، ދެން ހަމަ ބޭފުޅުންނަށް ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ދޭ މިކަމުގައި ރަނގަޅު ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް 2008 ގައި ފެށިގެން މިހާރުވެސް ކުރިއަށް ގެންދާ ޙަރަކާތްތައް. އަޅުގަނޑު ދެކެން މި ދުވަސް، މި ކަންތައް ހަމަ ފުރިހަމަކޮށް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ސަރުކާރުން ދެކޭ ގޮތް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން ގެނައި ވަރަށް ބޮޑު ފުރުސަތެއް ދޭން ހަމަ ދިޔައީ ހަމަ. ޤައުމަށް ޚިދުމަތްކުރާ މި ދުވަސް ހަމަ. ހިނގާ އެމް.ޑީ.ޕީ ސަރުކާރުގެ ވެސް ހަމަ އޮތް ތަނެއް، އަދި އެހެން ވެސް ދުވަސް ކަމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ މި ފަރާތުން ދެން ހިނގައިދިޔަ ބަހުސްގައި ހުރި ކަންކަން އަޅުގަނޑު ދިމާވާ ކޮންމެ ކަމެއް؛ އެ ފުރުސަތު ހަމަ ކަމަށް، ދައުލަތުގެ ފައިދާއަށް މި ސަރުކާރުގެ ރާއްޖެއަށް، ދިމާ ހަމަ ހުރިހާ ފުރުސަތުތައް ދެއްކުމަށް ވާނެ.

އަޑުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބައެއް އެއްޗެހި ހުރި މިހާރު މަސްހުނިވިފައި އެ ތަނަށް ގެންދިއުން. އެ ތަނަށް ގެންދިއުން މަސްހުނިވިފައި ހުރި ބައެއް ފައިތަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް. އެކަމަކު ވީއެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިންމާލެއްވުމަށް ގެންދެވުން އެދެން.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާއީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެކަމަކު ވީއެ އަޑުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ރައީސް، ހަމަ އެ އެއްޗެހެއްސަށް، އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް އަދިން މުޅިއާޚާކަށް އަސްއެކަލެވޭ އެ ފުރުޞަތުތަކެއް ހަމަ ހުޅުވައިލާފައި، މިގެ މަސްދާ މުޅި ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލިބޭނެ ގޮތަށް ހަދައި، ވިޔާފާރިވެރިންނަށާއި، އަދި ހެއްސަބަރަށް މި ދެ ފިޝް އެކްސްޕޯޓްކުރުން މިއަށްވުރެން މާ ރަނގަޅު ލޯކަލް ފުއްދާކަން، ގޮތުގައިފައި ހަދައިގެން އަޅުން އެއީ އަޑުގަނޑު ވަރަށް އެދޭއެދުމެއް. އަޑުގަނޑު އެއްޗިހިދީ، މި ބިލުގެ ޖާގައިން އަޑުގަނޑުމެން ކުރަން މި އެދޭ މަސައްކަތްތަކަށް މާ ފުރިހަމަ ބަދަލެއް އަންނާނެ ކަމަށް. އަދި އަޑުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރަން، ކޯވިޑް މަރުޙަލާގައި އަޑުގަނޑު އެ ދިވެލެހެއް ހުރަހަތަން ކަމުގައި ވީނަ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލުގެ ބަހުސް ނިމުނީ. މިހާރު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޑުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން، މި ބިލުގެ ބަހުސްއަށް އަޑުގަނޑު އަލުން އަނބުރާ އެނބުރި ވަޑައިގެން.

8. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހާރު ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން؛ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8.

8.1- ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތް އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް. އެނގިވަޑައިގަންނަވާށް، މި ރިޕޯޓް އިއްވާލައްވާނީ އާންމު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ލަޠީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތް، އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު މި މާއްދާ އޮތް ގޮތުގައި، 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި ބުނަނީ؛ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން ކޮންމެ މީލާދީ އަހަރެއްގެ ޑިސެމްބަރު މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް މަޖިލީހުގެ އަމީންޢާންމަށް ހުށަހަޅަންވާނެ. އަދި ހަމަ އެ މާއްދާގެ (ށ)ގައި މިހާރު މި ބުނަނީ، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން؛ އަނބިން، ފިރިން، އަދި 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިން ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުން، އަހަރަކު އެއްފަހަރު ތައްޔާރުކޮށް މަޖިލީހުގެ އަމީންޢާންމަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އިސްލާހުގެ ގޮތުގައި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅި، އަދި ކޮމިޓީން މިހާރު ނިންމާފައި އޮތް ގޮތަކީ؛ ހުށަހަޅާ ގޮތަކީ؛ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ގެނެސް އިސްލާހަކީ، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން، ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން؛ އަނބިން، ފިރިން ނުވަތަ 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިން ވެސް ހިމެނޭ ގޮތުން ތައްޔާރުކޮށް، ކޮންމެ މީލާދީ އަހަރެއްގެ ޑިސެމްބަރު މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން އަމީންޢާންމަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި ހަމަ އެ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ގެނެސް އިސްލާހަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން އަނބިން، ފިރިން އަދި 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ މާލީ ބަޔާން ނުހިމެނޭ ގޮތުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރި ގޮތަކީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދިރާސާކުރުމުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކާއި އަދި އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ޖަމްޢިއްޔާގެ ވިސްނުންތެރިޔާއި، ޒާތުގައި މަޝްވަރާ ވެސް ވަނީ ހިންގާފަ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާނެ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެއްވާފައިވާ ލަފާ. އަދި ހަމަ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ދެއްވާފައިވާ ލަފާއާއި އަދި އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާއެއް ކަމުގައިވާ، ޓްރާންސްޕެރެންސީ މޯލްޑިވްސްއިން އެ ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުންތެރިކަމުގައި ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުގެ ލަފާ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިގޮތުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން އެބަ ވިދާޅުވޭ، މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން ހުށަހަޅާއިރު އަޅުގަނޑުމެން މި ގެނައި އިސްލާހަކީ، މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން އަދި

18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންނާއި، ދުންބަރުގެ އަނބިންނާއި ނުވަތަ ފިރިންނާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މާލީ ބަޔާން ފެށް
ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތަށް. އެސެޓްސް ޑިކްލެއަރކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެސެޓް ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން
ހާމަކުރުން އެއީ މުހިންމު ކަމެއް ނޫން ކަމުގައި؛ މިދަންނަވާ ގޮތަށް އަނބިންނާއި ފިރިންނާއި، އަދި 18 އަހަރު
ނުފުރޭ ދަރިންގެ މާލީ ބަޔާން އާންމުކުރުން ނުފެންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާލައި މި ވަނީ. އެއާ ދޭތެރޭ އެންޓި-
ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ވިދާޅުވަނީ، އެ މާލީ ބަޔާން ދިރާސާކުރާ ފަރާތްތަކުގެ؛ ދުސްބަރު ޒިންމާވާ ދޭން އެހެން
ފަރާތްތަކުގެ މާލީ ބަޔާން އާންމުކޮށްދިނުމާ ނުކުރަ، އެހެންކަމުން ބަލާފައި ކަމަކަށް ވާނެ ބޭނުން ކޮށް މާ ބޭރު ކަމަކަށް
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށް ފުރިހަމަ އިޚްތިޔާރު ދެވެން ކަމަށް. އަދި އެއީ ވަރަށް ބައިވަރު ޖާގަ މަސްއޫލިއްޔަތު ދިނުމަށް
ފަރާތްތަކުގައި ހިމެނޭ ބައިވަރު ވާހަކަ؛ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން މުހިންމު ކަމެއް ނޫން ކަމަށް މި ދިނުމަށް
ސަބަބުތަކަށް ޖަހައި. ހަމަ އިއްޔެގައި ޖާގަ ހުސްކޮށްދޭން ކޮށްލަނީ ފަސް ފެށިގެން އިތުރަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ، މާލީ ބައާން
ހުށަހަޅައިދޭ އެ މާލީ ބައާން މިހާރު އޮތް ގޮތުން ހުށަހެޅުން ރައްޔިތުންގެ މަޢުލޫމާތުގެ އަމިއްލަ ޙައްޤެއް ކަމަށް. އެގޮ
ބައިވެރިވާ އެއީ ދައުލަތުގެ އޮފީސް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ސަބަބު ފޯރުކޮށް މީހުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުށަހަޅާ ގޮތަށް އެކަން
ބައިވެރިކުރަން އެއީ އެ ބާރުވެރިން ރައްޔިތުން ބަދަލުވެ ކަމަށް. އަދި އެ ބައިވެރި އެކަމާ ދޭތެރެއަށް ކުރިން މި
މަސްއޫލިއްޔަތު، މާލީ ބަޔާންތަކާއި ރައްޔިތުންގެ ޚިޔާލު އަޅާކިޔާ ގޮތަށް 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ މާލީ ބަޔާނާއި ފެށް އެއީ
ހުށަހަޅަންޖެހޭ އެއްގޮތް ކަމުގައި އެ ބާރުވެރިން ދެކެނިވާ ކަމަށް ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މަސްއޫލިއްޔަތު
މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުން އެ މާލީ ބަޔާނާއި ޕަބްލިކް ކަމަށް ދިނުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ކަމަށް ކަމެއް، ދެން މި ދިނުމަށް މާލީ ބަޔާނާ
އަނބިދަރިކުދިން މަޢުލޫމާތު ހާމަކުރުމަށް ނޫން ކަމަށް. ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު؛ އިނގޭތޯ ރައްޔިތުންގެ މާލީ ބަޔާން ފެށް
އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ފާޅުގައި، ޕާލިމެންޓް ސިސްޓަމް ގެނެސް ހަމަ ފުރިހަމަ އެއީ، މާލީ ބަޔާން އަޅާކިޔާ ކަމަށް
ހުށަހެޅުން. އެހެންނަމަވެސް، އެގޮ ބައިވެރިވެ ރައްޔިތުންގެ ހުށަހެޅި މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމަށް ދޭން ދިނުމަށް ޒިންމާދާރު
ޕާލިމެންޓަރީ ބައިވެރިވާ ކަމަށް ނޫން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ ހުށަހަޅާފައިވާ ރައްޔިތުން އިތުރުން
އެއްގޮތް ރައްޔިތުން ހުށަހެޅުއްވި ޕާލިމެންޓަރީ ފެށް ހުށަހަޅާ ދަށުން. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ފުރިހަމަ މާލީ ބަޔާން
ހުށަހެޅި ކަމަށް އެއީ އިތުރު ވަރަށް ބައިވަރު ޒިންމާ ދޭން. ދެން އެއީ ފުރިހަމަ ދިނުމަށް ދިނުމަށް މިކަމުގައި
ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އެއީ ކަމަކަށް ފެށް، މި ބައިވެރިވެ ކަމަށް، ދައުލަތުގެ އެހެން މަސްއޫލިއްޔަތު ހުށަހަޅާ މާލީ ބަޔާނާއި
ހުށަހަޅަން ފުރިހަމަ ފޯރުކޮށް ކަމަކަށް ވެސް، ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރުގެ ދުސްބަރުގެ މާލީ ބަޔާން ފެށް ފުރިހަމަ
ފޯރުކޮށްދޭން ހުށަހަޅާ ކަމުގެ އެއީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ފުރިހަމަ ފުރިހަމަ ފެށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްވާނެ.
އިޚްތިޔާރު ދިނުމަށް، މި ދިނުމަ ބައިވެރި؛ ޕާލިމެންޓަރީ ސިސްޓަމް ކަމަށް، ހަމަ އެކަމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޢުލޫމާތުގެ
ދުސްބަރުގެ މާލީ ބަޔާން، ރައްޔިތުންގެ މަޢުލޫމާތުގެ އަމިއްލަ ޙައްޤު ހުށަހެޅުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ މާލީ ބަޔާން

ހުރަހެޅުން ފުރާޓޯރީގައި މި ވަނީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ޙައްޤެއް. މި މަސްއޫލް ގަބޫލު ބަދަލު ދިމާވަނީ ގޮތުންނެވެ. ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ޙައްޤެއް. އަދި ނިސްބަތް ކުރެވުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށް. މި ފުރުޞަތުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. މިއަދު ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު ފާސްކުރުމާއެކު، 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ގެނެވުނު ބަދަލުތަކާއެކު މަޖިލީހުގެ ރައީސް، އަދި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޝުކުރު އަދާކުރަން...

ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު:

މިއަދު ނޫނީ ވީ ފުރަތަމަ ދުވަހުގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު ފާސްވެއްޖެ. ދަރިފުޅުން ގޮތުން އަދި މިއަދު ގާނޫނީ ރޫޙާއި ކުޑަކުދިންނަށް އެކަށީގެންވާ ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ފާސްކުރެވުނު ޤާނޫނާއެކު، ހިމާޔަތް ލިބިގެންދާނެ. ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ޓަކައި، ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކާއި ވަކިވަކި ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވޭ. ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކަށް ވީ ދަރިފުޅުން ބަލަހައްޓައިދޭ ފަރާތްތަކަށް ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރުމުގެ މާނަ ހަމަހަމަ ކުރެވިގެން. ކުދިންނަށް ރައްކާތެރި މާޙައުލެއް!

ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު ޢަމަލީ ދާއިރާއަށް ވަދެއްޖެ:

ވަރަށް ބޮޑަށް ސްޓްރެޓެޖިކް ރޭވުމަކާއެކު. ކުޑަކުދިން ވަރަށް ބޮޑު ބައެއް ދިރިއުޅޭ ޤައުމެއް ކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖެ ނުވަތަ ދިވެހި ޤައުމު ބެލެވޭ. ސްޓްރެޓެޖިކް ރޭވުމަކާއެކު ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަށަވަރު ކުރުމަށް، ކުޑަކުދިންނަށް މި ޤާނޫނުން ހިމާޔަތް ލިބިދޭ. ކުޑަކުދިންގެ ދިރިއުޅުމާ ގުޅޭ ހުރިހާ ކަމެއްގައި، މި ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ސިޔާސަތުތަކާއި ޤަވާޢިދުތައް އެކުލަވާލެވޭ. ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކާ ގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން، 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ޙިމާޔަތްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގައި ޚާއްޞަ މާއްދާތަކެއް ހިމެނޭ. ކުޑަކުދިންނަށް ޙާޞިލުވާ ފަރާތްތަކުގެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ އެކުލެވޭ. އަދި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިޔަށް ގެންދާނެ ފަރާތްތައް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވޭ. ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކުގެ އިތުރުން، އަދި 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންނާއި، ކުޑަކުދިންގެ ދިރިއުޅުމުގެ މާޙައުލު ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޓަކައި ދުވަސްވީ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތަކަށް ހުރި ހުރަސްތައް. އަދި ކުޑަކުދިންގެ، 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންގެ، ދަރިފުޅުންގެ

އަނބިން، ދަރިން، އެ ބޭފުޅުންގެ މައްޗަށްދާތީ، މާލޭ ބަޔާން އުޅޭ ޝާއިޢުކުރަންނުޖެހޭ އެއްބަހަކަށް ނުހެދުމުގެ ވާހަކަ. އޭގެ ސަބަބުތަކެއް އަޅުގަނޑު ދެންމެ ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ރިޝްތާރުކުރީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެންނެވި ފަދައިން، ޓްރާންސްޕޯޓްސިން ލޮބިމުދުކުރާ ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރެއް. ހަމައެކަނި މަޖިލިސް ފަންސާސްދުވަހުގެ މާލޭ ބަޔާން އަމިއްލައަށް ހުރިހާ އެއްޗެއް ކުރަން ފަށާއިރު، އެމް.ޑީ.ޕީން އެހެންނަމަވެސް، އެކަނި. އެހެންނަމަވެސް ކުރަމުން ދާތީ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތް އެކުގައި އިޤްތިޞާދީ ބިރުވެރިކަން، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ބޭނުންތަކާއި ދަތިތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަރިހުން، ދިރިއުޅުމުގެ މައްޗަށް 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ މައްދަލާތު ވެސް ދައުލަތުގެ ކަމާ ބެހޭ މުއައްސަސާތަކަށް ހުށަހެޅުން ކަނޑަ އިންތިޒާމްތައް މިގޮތުގައިން ހަމަޖެހިގެންދަނީ ބަޔާ؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރުގައި އަޅުގަނޑު އަޅުގައި އިޖުތިމާޢީ ހުށަހެޅުން، ކުރިއާއި ނިސްބަތް ދިރާސާކޮށް. އެއީ ދިރާސާގެ 60، މާފުކުރައްވާ! ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުގައި އަޅުގަނޑު އިޖުތިމާޢީ (ބ)ގެ ގޮތުގައި. އިޖުތިމާޢީ އަޅުގަނޑު، މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ ގުޅުންހުރި ދުވަހުގައި ޚަރަދުގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން ހަމަޖެހިގެންދާނެ ލިބެމުން، މި މާއްދާގައި (ހ)ގައި ބަޔާންކުރާ ޗެކުކުރުން ދުރުގެ 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ދުވަހުގެ ޚަރަދުގެ ބަޔާންތައް ނުވަތަ މާލީ ބަޔާންތައް، ޢާމާލަތު ޖެނެރަލް ހަމަޖެހިގެން ޒަރޫރަތުތަކުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަ އިޞްލާހަކީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ބަޔާންތައް 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެހިގެން ލިބެނީމާ، އެ 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޢާމާލަތު ޖެނެރަލް ޒަރޫރަތުތަކުގެ ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް، ޢާމާލަތު ޖެނެރަލް ވެސް ވިސްނުންފުޅުގައި އޭގެ ގޮތަށް އަދި އެހެން ބައެއް ބޭފުޅުން ވެސް ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންކަން އިޤްތިޞާދީ ފިލިއަވަސްނުކުރާ މިގޮތަށް ޢާމާލަތު ޖެނެރަލް މި ބައެއް ހުށަހަޅައިދިނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ޢާމާލަތު ޖެނެރަލް ވެސް އިސްލާހު ގެނބުގެއްޓަން ކަލަކަށް، މި ބައެއް ގެ އިޞްލާހުކުރައްވާން ޢާމާލަތު ޖެނެރަލްގެ އިސްލާހު، ޢާމާލަތު ޖެނެރަލްގެ ޢާމާލަތުގައި ގެނބުގެއްޓަން ކަލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދިރާސާގައި ހިމެނިފައިވާ ކަމަށް މަސައްކަތްކުރި ގޮތުގައި އަދި ކަމާބެހޭ ކޮމިޓީގެ ހުރިހާ ދިރާސާ ވެސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި މައްސަލައާ ބެހޭގޮތުން ވަގުތު އެބަ ހުޅުވާލަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ މިއީ ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންގެ ޝަޚްޞިއްޔަތާ ހުރި މައްސަލައެއް. މާއްދާ ގޮތުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން ފުރިހަމަ ހަމަޖެހުމެއް ލިބޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ގަދައަށް ގެންދަވާނެ، ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލީހުގެ އުފެއްދުމުގައި އަދި މި ބޭފުޅުންގެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ކަންކަން ދެފުށް ފުރުސަތު ގޮތަށް ބަހައްޓާލުމުގައި ވަރަށް ގިނަ ބަހުސްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަކާލާތުކުރައްވާ. އަދި ރައްޔިތުންނަށް ވައްދުވައިދިން ގެންދެވި. މިހާރު

އިއާދަކުރައްވައިގެން ތީ ބޭފުޅުން ތިޔަ ވިދާޅުވި ގޮތަށް މިހާރު މި އޮތީ މިކަން ހަމަޖެހިފަ. ތަކުރާރުކުރުން، ތަކުރާރުކުރަނީ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އަދި ރާއްޖޭގެ އުސްކުރައި ބޭފުޅުން ހަނދުމަފުޅުކޮށްދެއްވާށޭ! މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ އަނބިއަނބިކަނބަލުންނަށް ފިރިފިރިކަލުންނަށް، ދުން މި ހުރިހާ ބަސްބަހުން ހިފަ ވެސް އަދި މިގައި އުނދަގޫވާ އިސްލާމް. ކައިރާގެ މާދި ބޮޑަށް އެދިބަހާ ޖެހިލަފަން ފުރުޞަތު. އެ މާދި ބޮޑަށް ގެދޭ ގޮތުން އިތުރު މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް އިލްތިމާސް ހުށަހެޅުމަށް ބަލާފައި ޖެހިލަފާ ނަމަ، އޮތީ ޖެހިލަފާ ގުޅިގެން އެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ފިލުވައިގަންނަވާން. އެއީ އަޑުއަހާ ހިތްހަމަ މި ދަންނަވާ ފަހަރަށް ފަހަގަ. ވަރަށް ސާފު. އަޑުއަހާގެ ގޮތުން އަޑުއަހާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވިފަ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަން މި ސާފުކޮށްދީފި. އަޑުއަހާގެ އަނބުރުން ހާއިރާ އަދިގެ މާދި ބަލާއި އެޖެހޭ އެދިހަލް ފުރުޞަތު. ދެން އަޑުއަހާގެ ދެ ކުރިން މީހާ 18 އަހަރުން މަތިވެފަ. އެހެން ވިދާ، އެ ދެބަސްގެ ބަލާއި މި ގާނޫނު ބޮޑު ގޮތަކުން ފުރުޞަތުކަންޖެހޭ. ދެން މެންބަރުންގެ އަތްމަތިގައި އޮތީ، އެކަން އިތުރަށް ކުރައްވާނެތީ ނުވަތަ ނޫނީ. އަޑުއަހާ އެހެނަން އަޑުއަހާ ދެބަސް ކައިރިން، އެ ކުރިންގެ ބަލާއި ފުސް އެ ކުރިން ޖަވާބުދީފުސް ތަކަން ފުރުވައިދައްވަން. އަޑުއަހާ ވިދާޅު ފުރުޞަތު މި އަތްވަސް، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ އަށް.

<u>ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އީވާ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދައްކަވަން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިހާނުގެ މުޖުތަމަޢު، ވިހާނުގެ މުއައްސަސާތަކާ ޤާނޫނީއަސާސީ މިއީ އެއްވެސް ހަމަހެއްގައި އެ މިހާރުގެ މުސާރަ ދައްކާދީ މިހާރު، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ނުވަތަ އެ މިހާރުން ވަޒީފާ މިހާރުން އެއްޗެއްސަކަށް އެކަނި ހުރިހާ ކަމަކީ ހުކުމް. އެއީ ރައްޔިތުންގައި ކުރިހާ ކަމަކީ ފާޅުގައި، އެއީ ރައްޔިތުންގައި ފުރިހަމަ ހުކުމްހާ އެކަމަށް އެކަނި ކަމުގެ އަނބިދަރިން. ރައީސާގެ ސިޔާސީ ތަޖުރިބާއާގެ މިފަހަރު ޖިންސުއާގެ މިފަހަރު ގައުމުތަކާ، މިފަހަރު މަޝްވަރާގެ މިފަހަރު އެޖެހޭތާ، މިފަހަރު މުއްސަނދިއާގެ މިފަހަރު ބިލަތާ، މިފަހަރު އަތުވެރިއާގެ މިފަހަރު ފިހާރަތްތާ، މިފަހަރު ގައުމުތަކާ، މިފަހަރު އެޖެހޭތާ. މިހެންގޮސް މިއީ ރައްޔިތުންގައި ހަމައެކަނި ތަކުރާރު މަޖިލިސް ދިރާސާ ހުރިހާ ވަރަކަ ގޮތްގައި ކަންކަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެން އައީ މިދިޔަ 5 އަހަރު. މިދިޔަ 5 އަހަރުގައި ފިޔަވަޅުއާ، ބަސްބުނުމުގައި ތިން މިހެންނާ، ވަކިކުރުމާއި އަދި ގާނޫނުތަކުގެ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މި ދާއިރާގައި 5 އަހަރު ދިރާއި، އެ ނަޒާހާތް މުއައްސަސާތަކުގެ ނަތީޖާތަކަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހަމައެކަނި ވެރިކަމުގެ ނަތީޖާތަކަން. އެއީ ހަމައެކަނި މިދިޔަ 5 އަހަރުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ހުކުމްގައި ތިން މެންބަރުން، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރުން ސިޔާސީ ކުރި ކަމެއް ވެސް ނުވެ. ހަމަ ފާހަގައި، ހަމަ ފާހަގައި ތަފާސްހިސާބު ގޮތް އެހާފަހުން މި ތަނަށް އަހާ، އިވާ އިސްލާމް މި ގޮތުގެ އަހާ? ހަމަ ފާހަގައި ކަނޑައެޅުން ދިޔަ ދެވަސްތާނެއް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ.

އަޅުގަނޑުމެން؛ އަޅުގަނޑު، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒު ފަހުމީ، އަޅުގަނޑުމެން ލީޑަރ
އަނގަބަހުން ބަޔާންކޮށްދެއްވި ލިބުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ
ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީ، އެމް.ޑީ.ޕީ އަށް މި މަޖިލީހުގައި އަޣުލަބިއްޔަތު ލިބުނީމާ، މިކަން އަޅުގަނޑުމެން މި
ބަދަލުކުރި ސަރުކާރު، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންނުވި، އެހެން އަޅުގަނޑުމެން އެކަށީގެން ބޭނުންކުރެވޭ ނޫން. ގާނޫނަކުން
ވެސް ވެރިންނަށް، ގާނޫނަކުން ޒަމާނުގައި ބަސްބުނުމުގެ ޒަމާނު ހިންގަން ލިބޭ މިނިވަންކަމެއް، ކަންކަން ހިންގުމުގައި
ލިބޭ މިނިވަން ގާނޫނަކުން ވެސް އެހެން ޝަރުޢީ ޒަމާނެއް އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ހިންގާފައިވަނީ ބޭނުންވާ
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބޮޑު ލިބެން ވަރުގެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަދަލު ގެނައި ސަރުކާރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛
އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހުރިހާގޮތުން މި އެއް ބަދަލު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތް ބައެއް
ހުރިހާގޮތަކުން ބަލާފައި ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ފިކުރާއި ބައެއްގެ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ 18 ނުފުރޭ ދަރިންގެ ބައެއް
ހުރިހާކަމެއްގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ. ސަރުކާރު އޮތުމުން. ޕްރޮވިޜަނެއް ދެންބަލާ ބައެއް
އެކަނި ހުރިހާގޮތަކުން ބޭނުންކުރެވޭ؟ ސަރުކާރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ފިކުރާ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމުގައި އުޅޭތާ ދުވަހަކު އަޅުގަނޑުމެން
މި މަޖުބޫރުކުރި ލިބޭ އާއިލާ، ބާރާއި، އާދޭ ވެރިގެ އާދަ ވެސް އުޅެނީވެ، އާދައާ މާލީ ބައެއް ވެސް ހުރިހާކަމެއްގައި.
އެއީ އެވެސް ރައްޔިތުންގެ ކަމާ ބަހާ އިދާރާއަކަށް ހުރިހާގޮތަކުން އާދައާ ބައެއް ވެސް ޢިނާޔަތްކަމެއްގައި އެހެންވެގެން. އަދި
18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ މާލީ ބައެއް ވެސް ހުރިހާގޮތަކުން ޢިނާޔަތްކަމެއް ސަރުކާރު، އާދައަށް މި ފަރުމާ ލިބެންހާ
މުދަލެއް، ލިބެންހާ ޚަރަސާލެއް ލިބޭނީ އަޅުގަނޑު ދަރިއްޔާ ކަމަށް ވާތީ. 18 އަހަރުން މަތިވާ ދަރިން އެއީވެ
އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާރުގައި ލިބޭ ކުރިންނެއް ނޫން. އެހެންވެގެން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން، އެމް.ޑީ.ޕީން
ވަކާލާތުކުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލިސް މެންބަރުގެ ފިކުރާ އަސާސީ އަދި ދަރިންގެ މާލީ ބައެއް ވެސް
ޢިނާޔަތްކަމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާ ބޭނުން ފޮނުވާލާ ހުރިހާކަމެއްގައިކަމެއް. މި ކުރިޔާގެ ދިރާސާ އެކުލަވައިލުމާ އެއްޗަކާ ކުރިޔާގެ
މުޤައްރިރު، ހުއްޓުނު ހުކުމުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު، ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ
76 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގާފައިވާ. ޢިނާޔަތް ދައުލަތުގެ ހުރިހާކަމެއްގައި ކަމާ ބައެއް. އެކަމަކު އެ
ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ މާއްދާ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް، އެއިލާއަށް ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތަކަށް ނޫން. އެއީ ވަކި
ހިސާބުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެ ބުނާ
އަމިއްލައަށް ދަރިންގެ ބައެއް ވެސް ހުރިހާ ކަމެއް، އެއީން ގުޅޭ ބައެއް މަސައްކަތް ދަރިންގެ އަމިއްލައަށް
ހުރިހާކަމެއްގައި ނިންމާލެވުނު ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް، އެއީ ކުރެ މިންވަރު ކަމަށް. އެއީ އެކަމާ ކުރެ
މިންވަރު ކަމަށް. އެހެން މަސައްކަތް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ބަލައިގެން، ދަރިންގެ ބައެއް ވެސް އަމިއްލައަށް
ހުރިހާކަމަކާ. އަދި ދަރިންގެ ބައެއް ވެސް ހަމަ ވެސް ކުރާނެ. ރައްޔިތުންނަށް ފެނަކަ ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ

މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުން އާންމުކޮށްދޭގައި ބަހައްޓާނަމެވެ. އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ؛ އަޅުގަނޑުގެ ފިކުރުގައި، ދެން މެންބަރުންގެ އަނބިން، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ 18 ނުފުރާ ދަރިންގެ މާލީ ބަޔާން އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލައަށް އިޢުލާނުކުރުން ނޫން ހުށަހަޅާނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންޓެގްރިޓީ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކަށް، ޢާއްމު ރައްޔިތުންނާ ހަމައަށް އަޅުގަނޑުމެން ޝަފާފުވާށޭ ބާއްވާނީ. އޭރުން އިއުތިބާރު ރައްކާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާރުގައި އިޢުލާނުކުރުން ނޫން އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން އާންމުނުކުރެވޭނެ. މިހެން ކަން ހުރަސްއެޅުން ސަރަޙައްދު ފެނޭ ހަމަ މިދިޔަ 10 ވަރަކަށް އަހަރުގެ ތަޖުރިބާއަށް. އެއީ، މުއައްސަސާތަކުން ތަރުޖަމާކޮށް ފެނޭ މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން ބަޔާނާ ބުނީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އެބަ ބާރުއޮވޭ ނުރައްކާ ބުނުމުގައި. އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން އޭޖެންސީ ޤާނޫނުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާންތައް ދިރާސާ، އޭޖެންސީ ޤާނޫނުތަކުން އަހަރަކު އެއް ފަހަރު ރިވިއުކުރަނީ. އަދި އޭގައި ނަޒާހަތު ކަމުގެ ނުވަތަ މުއައްސަސާތަކުގެ ފަރާތުން ރިޕޯޓުކުރަނީ، އޭޖެންސީ ޤާނޫނުތަކުން އެ ތަހުޤީޤުކަން ފެށޭ ފޮނުވޭތަން. އެހެން މުއައްސަސާތަކުގައި މި ވަނީ ކަމެއް ފެށޭ އަހަރުތަކުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބާރުގެ ދަރަނި ނޫން އޭރަށް އޮންނާނީ. އިންސްޓިޓިއުޝަނުގެ ޒިންމާގައި ދިރާގައި އޮންނާނީ. އަދި އޭޖެންސީ ޤާނޫނުތަކުން އެހެން މުއައްސަސާތަކުން؛ ތަހުޤީޤީ މުއައްސަސާތަކުން، ތަހުޤީޤުކަން އެ ބަޔާންތަކުގެ ބަލައިލުމާ ކަމަކު ވަންޏާ، ބަޔާންތަކަށް އެދޭ ކަމަކު ވަންޏާ، ހަމަ ވަގުތުން ދެވޭ ޒަމާން ހުށަހަޅާ، ތަހުޤީޤުކަން ބަލަހައްޓަން. އެހެންވީމާ، އިޖްތިމާޢީ ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި ފެނޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމަލީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އަމަލީ މި ބާރު ހުށަހަޅަނީ. މި ދައުރުގައި ނުކުތް އެހެން މުއައްސަސާއެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހެވެ؛ ޗެއާރމަންސާޕީ ބަސް ޒަމާން އެހެން އެއްފަހަރު މުއައްސަސާއެއް ނުކުތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހުށަހަޅާ ޒަމާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކައިރިގައި ބަހާށް. އަޅުގަނޑުމެން އަމަލީ އެކަނިވެ މި ބާރު އޮތް، އަޅުގަނޑުމެން މި ބާރުހިފާ ހާލަ ފެށޭ ކުރާނަމާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑިޖިޓަލްގެ ފެށޭ މާލީ ބަޔާން އަޅުގަނޑުމެން އިންޓެގްރިޓީ އިންސްޓިޓިއުޝަނަށް ފެށޭ ދިރާގައި ބާއްވާނަމަ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބުނަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ބާރުލި އަމިއްލައަށް ހަމަ ނަޒާހަތްތެރިކަމުގައި އަދި އެއީ ސިވިލްސަރވިސް އެއްކަމަކަށް ހަމަހަމައި، އަދި ރައްޔިތުންގެ އިތުބާރު އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން ބޭނުންވާނީ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން މި ކުރީ ސަބަބެއް. އިސްލާމީ ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން، މިކަން އެނގޭ ރަނގަޅަށް ޤަބޫލުކުރާ އުސޫލަކީ، އެގޮތް ކުރިއަށްނިޔަން ގެންދެވޭ އަޑުއެހުން. ކޮމިޓީތަކަށް ފެށޭ މި އޮންނަނީ، އޭޖެންސީ ޤާނޫނުތަކާ ދެކޮޅަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަރުބާރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ހިފާނީ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރުން. އަހަރަކު އެއްފަހަރު ދޮށީ ޒަމާނު އޮންނަނީ. އަދި އެއްމެ ފަރާތަކުން މި ފަހަރު އަރައި އަދި ޒަމާނު ކޮމިޓީތަކުން ދެން މިހަރަށް. ދެން އޭނާ ހާމަކުރަހާ ފެށޭ މާލީ ބަޔާން ފަހަރުގެ ދަރަނިތަކުގެ މިއަހަރު އަދި ހާމަކުރެއްވުމަށް ވީނީ ކަމުން. އެކަމަށް އިސްލާމީ ރައީސް، މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރަންޖެހޭ ޒަމާނުކަތް

ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކުންފުނިތަކުގެ ބޮޑު ވެންޑަރުން. ކުންފުނިތަކުގެ ދުނިޔޭގެ ޑިޕާޓްމަންޓް ހިމެނޭ، މިނިވަން
މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޝަނަރޒް ހިމެނޭ. އަދި ރައްޔިތުން ފަރާތުގައި، ބާރުދީފައި، ބަސްބުނަން، ކަންކަން ނިންމަން
ބައިވެރިވުމާއި މިއީ ބައެއް ކަމުގައި ވަނީ، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް އެކަނި ނޫނެސް، އެ މީހުންގެ މާލީ ބަޔާންތައް
ފަދަ ހަމަ ހާމަކުރަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ؛ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިކަން އެންމެ ރަނގަޅު
ސްޓްރީމްލައިންކޮށް، އެންމެ ރިއަލްޓައިމް އޮންލައިން ޑިކްލެރޭޝަން ސިސްޓަމް ޕަބްލިކްކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި
ދައުލަތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގައި މިކަން އިސްލާހުތަކުގެ، ފޯރުކޮށްދެނީ ދައުލަތުން ބާރު ހިންގައިފިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އިސްލާހުތަކުގެ
މާލީ ބަޔާންތައް އެއްކުރަމުންދާ ހާމަވާ ގޮތަށް، ޑިކްލެއަރކުރާ ގޮތަށް، ޑިސްކްލޯޒްކުރާ އެއްޗެހި
ޑިސްކްލޯޒްކުރާ ގޮތަށް އެއް ހަމަހަމަކަން އިންޓަރނެޓުގައި އިންސްޓިޓިއުޝަނަލްކޮށް، އެއް އިންސްޓިޓިއުޝަންތަކަށް ދާ
ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތަކަށް ލާޒިމްކޮށްދޭނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެޖެންޑާ 19 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި
ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއިން މިއީ ހަމަ ކުރީ ވާހަކައެއް ނޫން މިއަދު މި ކޮރަޕްޝަނާއި. މިއީ ހަމަ ބޮޑު ކަމެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކޮރަޕްޝަން. ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ތަކުރާރުކުރަން؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ
މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރުން، ޖަޑްޖުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވެސް މެންބަރުން ދެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޖުޑީޝަރީގެ މާލީ ބަޔާން އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދާނެ، ފެނިގެންދާނެ އަޅުގަނޑުމެން ޑިކްލެއަރކުރާކަން. ހަމަވުމަ
މިހާރު އެންމެންނާ ޕްރޮސީޖަރ ވެސް ވަރަށް ތަފާތުކޮށް ޕްރޮސީޖަރ. އެ ޕްރޮސީޖަރ އަޅުގަނޑުމެން އިޚްތިޔާރުކުރުމަށްވިއްޔާ
އޭޖެންސީތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ސަޕޯޓްކުރާނަން. މިހާރު ރިޕޯޓުގައި އެންމެން، އަދިއްޔާމުގެ އަޅުގަނޑުމެން
ހަފްތާއަކު ވީކްލީ ރިޕޯޓު ދޭން، އެއީ ކޯޓުއަދާލަތުގައި އެންމެ ގާތުން. އެކަމަކު އަދިއްޔާމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި
ޒިންމާދާރުވާ އެންމެން، ވަކި މެކޭނިޒަމްގެ ތެރޭގައި އެ އެއްޗެހި އެޖެންޑާ ޖޫރިސްޑިކްޝަން. އެހެންވީމާ، އެޖެންޑާ
ޖެންޑާ ހަމައެކަނި މި އެއްޗެހި ހުށަހެޅީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޕްރޮސީޖަރ ބައި ޑޮމެއިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެނެގަތުން
ބައިން. ޕްރޮސީޖަރ ވެސް އެންމެހާ ބަދަލެއް ގެންނަފަދަ. ކުރިއަށް އެންމެހާ؛ މިޔޫ ހާމަވަނީ، ހަރަކާތެރި ހާމަވަނީ، ދެން
އެސެޓްސް، ދެން މިއަދުރިއާއި ކުރައްވަންޖެ؛ އެންމެ ޕޮލިސީތަކު ގަބޫލު އެންމެހާ ކުރިއަށް. މިހާރު އެންމެން،
ފުރުސަތުގެ ޕޮލިސީއާ، ފުރުސަތުތަކުން ޕޮލިސީ ޕްރޮސީޖަރ އެންމެހާ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިސްނުންއާއި ހުރިހާ
މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޚިޔާލުގެ ފެށުން ހުރި ހުރިހާ މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަކަން ޕްރޮސީޖަރ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަށް، މިކަން ކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ؛ އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ނަޒާހަތްތެރިކަން ހިފެހެއްޓުން އެކަންކަމުގެ ނޫން. އިޖުތިމާޢީ ރާއްޖެއަށް އެކަން ހިމާޔަތްކުރަން. އެކަމަކު މިގެ ބޮޑު ބޭނުމަކީ،
މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ވެސް، މާލީ މުއައްސަސާތައް ސަލާމަތްކުރުން
މެންބަރުންގެ ވެސް ނަޒާހަތްތެރިކަން މަޖިލީހުގެ މެދުގައި ހިފެހެއްޓުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޕޯސަޓުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި މައުޟޫޢަކީ މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރަން އަދި އެދިވަޑައިގެންފައި އެބަ ތިއްބެވި 5 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އަޅުގަނޑު އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވަން، ފުރުޞަތު ބަންދުކުރާނަން މިހާރު އެދިވަޑައިގެންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފަހު. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދާނީ މެންދުރަށް ފަހު. ބަހުސަށް ފަހު އިޖްތިމާޢުގެ ވޯޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ދާނީ. އަޅުގަނޑު އެއްމިފުރުސަތުގައި މި ރިޕޯޓްގެ ވޯޓަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދާންޖެހޭ ގޮތް ހޯދަން. ވަގުތު ހާސް ދުވަސް އެވޭ. ދުއްމިނަކަށް އޮންނަނީ 1 ދުވަސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެބަ އެދިވަޑައިގެންނަވާ، ރައްޔިތުންގެ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެބަ އެދިލައްވާ ވަރަށް ސާފުކޮށް، ހިތާމަވާ ވަރަކަށް ފޮނި ބަހަށް ވެސް، ވަގުތު އެބަ ވަނީކޮށްލާކަށް. އަދި އަޅުގަނޑު މި ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުގެ ހިއްސާ އަނބިދަރިންގެ ހިއްސާ މައްޗަށް ތަކުރާރުކުރާ، މައިންބަފައިންނާއި، ބޭބޭބޭބެއިން، ކިޔަވާން، ބޮޑުދައިތައިން، ދެބޭންގެ ދަރިންޔާ، ބައިބޭއިންގެ ދަރިންގެ ހިއްސާ މައްޗަށް ތަކުރާރުކޮށް އަދި ހާމަކޮށް ނިސްބަތްވާފައި ހުންނައިރު ވެސް، ހަމަ ކުއްލިގައި ހުންނަ ދެރަން ދެކަހު ވެސް ނުދަންނަ، ކޮންމެވެސް ދެރަން ނަމެއް ކިޔާ މިހާކު އެބަހުރޭ، އާންމުގެ ދެކަލުންބަރަން މި ގޮސްޓޮސް ހުންނަ. މިހިރީ ބަދަލުވެގައި އަޅުގަނޑުމެން ދީން ފުރިހާގެ ބޭސްބު ޖުލައިބުސޯދާ މިހެން އާއިމާ، މިކަން ރަނގަޅުވާނެ. ނުކުން، އެހެނެއް ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރާނަން. އަދި ކުރަން ވެސް ވަރަށް ބޭނުންތެރި. އެހެންނަމަވެސް، ނަޝާހާމަދިރާކަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ކިބައިގައާއި ސަރުކާރުގެ ވަޒީރުންގެ ކިބައިގައި ހިފެހެއްޓުމަށް އެންމެ ދުރުން ބައްލަވާ، ރައްޔިތުން. އެ ރައްޔިތުން ވޯޓުދީގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އިންތިޚާބުވެ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެކަށީގެންވާ ޝަރަފުވެރިކަން، މިއަދީގައި ތަކުރާރުވެގެން އިންތިޚާބުވެވަޑައިގެންނަވާ ބައިވަރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބަ ތިއްބެވި. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަށް މި ކަންކަން އެބަ ސާފުވެވޭނެ ޢިލްމީ ގޮތުން. ތަކަރުރީއަން އެގޭ ހަރަކާތް އެއީ ކޮރަޕްޝަން. ބައްލަވާ! މިހާރު އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ މައްސަލައިގައި އެ ގެއްލުނު ފައިސާގެ އިތުރުން، ގެއްލުނު އިތުބާރު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިގްތިސާދުގެ މައްޗަށް ގެއްލުނު އިތުބާރު. އެއީ މާ ދެރަ ކަމެއް. އިޖުތިމާޢީކޮށްވާ އެ ފައިސާ އަނބުރާ ހޯދުން. މިހާރު އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބޭ ގޮތުގައި ހަމަޖެހޭ ސަރުކާރުގެ މިލިއަން ޑޮލަރުން އަނބުރާ ހޯދުން ދަތިވާނެ ކަމަށްޓަކައި. 590 މިލިއަން ޑޮލަރާ ހަމައަށް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ އަދަދު ދެވިއްޖެ. 500 މިލިއަން ޑޮލަރާ ހޯދުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް މި ސަރުކާރުން ކުރަމުން. އެހެންވީމާ، އެ ފައިސާ ދައުލަތަށް އަނބުރާ ލިބެންޖެހޭ. ދީން އަޅުގަނޑުމެންގެ އުއްމީދަކީ، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީގެ ހުރިހާ ފައިސާ ދައުލަތަށް އަނބުރާ ހޯދުން. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ހުސްބަޔަކީ މެންދުރަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، 12:14 ގައި މެންދުރަށް ގޮވާ ވާހަކަ. އަދި

ޖަމާއަތުގައި މިއަދު މެންދުރު ނަމާދު އިސްޖަހާލައި މެންބަރުންނަށް ކުރެއްވޭނެ ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެންމެ އެހެން ދެންނެވިހެން ދެންމެ އަޅުގަނޑު ސަފަރަކު ހުއްޓި ވަގުތު އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބުނީ، މެންދުރު ނަމާދުން ފަހުން ޖަމާއަތުގައި ކުރުވުން. އެހެންވީމާ، އިސްޖަހާލައި މެންބަރުން މެންދުރަށް ވަޑައިގަންނަވަން ޖެހޭނީ ހަމަ އަނެއްކާވެސް މަޖިލީހުގެ ނަމާދު ކޮޓަރިއަށް. ނަމާދު ކޮޓަރިގައި ވެސް ނަމާދުކުރައްވާނީ ގައިދުރުކަމާއެކު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:29 އިން 13:18 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. السلام عليكم. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ދަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ރ) އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތް، އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ މައްޗަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަކީ މި ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެންމެ ޒިންމާދާރު، އެންމެ ގަދަފަދަ މުއައްސަސާ. އެންމެ ގަދަފަދަ މުއައްސަސާއަކީ ވެސް ވަރަށް ގާތް. އެންމެ ގަދަ މުއައްސަސާ. ގަބޫލުކުރެވޭނެ އެ ދިހައި މި މުއައްސަސާ މި ގޮތަށް ހިނގާތީ. މިއަދަކީ، 2020 ވަނަ އަހަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މީގެ ކުރީގައި ދުވަހަކު ވެސް، ދުވަހަކު ވެސް ތާރީހުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން މީޑިއާގައި ހާމަކޮށްފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ 19 އިން މި އިންގިލާބު މި ގެނައީ. މިއީ ސަރުކާރާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ ހެޔޮލަފާސާ. މިކަން ކުރެއްވުމުގައި އާންމު ކާމިޔާބުވެ މުޤައްރިރު ކަމުގައި އިންނެވި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޗެއާޕާސަން. މިކަން ކުރެއްވުމުގައި ރިޔާސަތުގައި އިންނެވި، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ރައީސް. މިއީ ހެޔޮލަފާސާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިދަނީ އެހެން ގޮތުގައި މުއައްސަސާގައި ދުވަހަކު ވެސް ނުހިނގާ މިންވަރަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްޕަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނާއި، އަނބިންނާއި ފިރިންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރާ ގޮތް، މި އިންގިލާބު، މި ބަދަލު މި ގެނައީ، މި 19 ވަނަ

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން. މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދަންނަވަނީ މިއީ ސްޓޫޑިއޯ ބަޖެޓުގައި. އަތޮޅުތަކުން އެންމެން އުފާކުރަން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވަޢުދެއް އަތޮޅުތަކުގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރަން ގޮތަށް އަތޮޅުތަކުން މި ބަދަލު ގެންނާނެކަން. އަތޮޅުތަކުން އެކަން ފުރި އަތޮޅުތަކުން ޕްރައިމަރީއަށް ވޯޓުދިނީ ހިސާބުން. ޕްރައިމަރީއަށް ވޯޓުދިނުއިރުގައި އަތޮޅުތަކުގެ ހުރިހާ ކެންޑިޑޭޓުންގެ މާލީ ބަޔާން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރަމުންދިޔައީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ޓްރާންސްޕެރަންސީ ލާޒިމުކުރަނީ ވަރަށް ކުޑަ މިންވަރަކަށް. ޓްރާންސްޕެރަންސީގައި އޭންނަނީ ރައްޔިތުންގެ އަމީންއާންމަން މާލީ ބަޔާން ހުށަހަޅަންޖެހޭނެ. އެ ހިސާބުން އެ ފުރުސަތު، ނިމުނީ، ވާޖިބު އަދާކުރުވެސް. އެހެންނަމަވެސް، އަތޮޅުތަކުން އެމް.ޑީ.ޕީގެ އިސްނެގުމަށް، އިސްނަގައިގެން، މިހާރު ބަންގާޅު ނޫން. އިސްނަގައިގެން، ވަޢުދުއްގެ ގޮތުގައި ވެސް، އަތޮޅުތަކުން ގޮވާލަން އައިސް މި އިންޑިޔާބޭ، މި ބަދަލު މި ގެނެވުނީ. ވަރަށް އުފާކުރަން، ވަރަށް ފަޚުރުވެރިވަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށްޓަކައި، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ޓަކައި، އަތޮޅުތަކުގެ ވިސްނުމަށްޓަކައި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ކުރައްވާ މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި، އާންމު ކޮލެޖުން އެ ކޮންފެއްވި މަސައްކަތްކުރެއްވުމަށްޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތާމަޖެހުން ލިބޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ހަގީގީކަން އެދުވެން، ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލީހަކަށް އަތޮޅުތަކުން އިސްތިޤާމަތުގައި މަޖިލީހަށް ހަރުދަނާ. އަތޮޅުތަކުން ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލީހަކަށް ހެދުމުގެ ތެރޭގައި މިދަންނަވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ އިމިއުނިޓީ، އަތޮޅުތަކުގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި، ފުރުސަތާއި، މި އެންމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހުޅުވާލާ ގޮތަށް މި ނިންމީ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގައި ބައެއް ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން؛ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ފަދަ މުއައްސަސާތަކުން ހޯދާކަށް ދިމާވާ ވަރަކަށްވުރެ މުހިއްމު ތަފާސީލުގައި ފެނިގެން. އެ ބޭސްބުން މިދޮޅު ގޮތަކީ ދަރިންނާއި އަނބިން، ނޫނީ ފިރިން، މި މީހުންގެ މާލީ ބަޔާން މިގޮތަށް ހުށަހެޅުއްވުމާ ކަމަށް. އެ އާންމުކުރުމުން ލިބޭ ފައިދާއަށް ވުރެ އާންމުކުރުމުން ލިބޭ ގެއްލުން ބޮޑުވާނެ ކަމަށް ފެނުނު. އެހެންވީމާ، އެ ބައިވަރު ހާމަކުރުން. މެންބަރުންގެ ހާމަކުރާނީ. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުތަކުން މި ހުށަހަޅާ، ދަރިންނާއި މި ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއްގެ މާލީ ބަޔާން. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ އެހެން ކޮންމެ މުއައްސަސާއެއްގެ ތަޙުޤީޤަކަށް ބޭނުންވާ ކޮންމެ މަޢުލޫމާތެއް އެ ލިބޭނެ ގޮތަށް. އަދި އަތޮޅުތަކުން މި އިތުރުކުރަނީ، ކޮރަޕްޝަން ގެއްލުވާލަން މި ހުރިހާ މާލީ ބަޔާންތަކެއް ހުށަހަޅާ ގޮތަށް. މިއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަތޮޅުތަކުން އުފާކުރާނެ ކަމެއް. އަތޮޅުތަކުން ކުރާނެ ކަމެއް ބޭރުގެ ޤައުމުތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް ހިންގާކަން އަތޮޅުތަކުން ރައްޔިތުންނަށް ދައްކައިދީ އުފެދިފައި ބަޔާންތަކުގެ ޖަމާޢަތް ކުރަނީ އުފެދިފައި. ދައުލަތުގެ އެހެން އެއްޗެސް މުއައްސަސާތަކުން، އެއްޗެސް މުއައްސަސާ އެހެން ނުކުރާ ސިޔާސަތު، އެއްޗެސް. ފަސޭހާކަމާ ވެސް މި ދިރާސާކަން ދިޔައީ ކުރެވޭ ކުރެއްވުމުގެ ދެލަފާތުގެ ނޫން. ހާދަ ކުރެއްވިއަސް ނޫން. އަސާސީ ދިރިއުޅުން

މައުލޫމާތުތައް ނޫނިއްޔާ މާލީ ބަޔާންތައް ހުށަހަޅުއްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވަނީ ނޫން. ވަޒީރުން ޖެހެނީ ނޫން. ކުންފުނިކުންފުނީގެ ވެރިން ޖެހެނީ ނޫން. މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ވެރިން ވެސް މި މިންވަރަށް ކުރަނީ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ފަޚުރުވެރިވަނީ، މި އިންޑިޔާގެ ބަދަލު މި ގެނައީ އަޅުގަނޑުމެންކަން، އަޅުގަނޑުމެން މި ހާމަކުރަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް އުފާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީގެ ކުރީގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުރުތަކުގައި ދިޔައިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ތިބި މީހުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ފުރުޞަތަކަށް ނުލި، އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރާކަށް. ހުދު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އީވާ އަބްދުﷲ ވެސް ހާމަކުރި ފަދައިން، އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލައަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އެދިފައި ވެސް ވާނެ؛ އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް އެދުނީން ސިޓީއަކުން ރަސްމީ ސިފައިގައި، އަޅުގަނޑުގެ މާލީ ބަޔާން ބޭނުންވާ ކޮންމެ ފަރާތަކަށް، ކޮންމެ ނޫސްވެރިއަކަށް އަހަރަކު ކޮންމެ ހިނދަކު އެއްވެސް ހުރަހެއް، ދަތިކަމެއް ނެތި އެ މާލީ ބަޔާން ދިނުމަށް ގޮތް ހަމަޖައްސައިދެއްވާށޭ. އަދި ފެބްރުއަރީގައި ޝާއިޢުކޮށްދިނުމަށް އެދި ރަސްމީކޮށް ސިޓީން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާފައިވޭ. އޭރުގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިނީ، އެ އުސޫލު އޭރުގައި ހަމަޖެހިފައި ނޫނީ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ތަޢާރަފް އޭރުގައި ވެސް މިވެނިކަމުގައި، އަޅުގަނޑު ވެސް، އީވާ އަބްދުﷲ ވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފަރަ އަދި އޭރުގައި ތިއްބެވިހާ ދިން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން އެގޮތަށް ބޭރުކުރެވި. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް އުފާކުރަން، މި އިންޑިޔާގެ ބަދަލު އަޅުގަނޑުމެން ގެނައީމު. އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަޚްލާޤީ ބާރު އޮވުގެން އަޅުގަނޑުމެން އެގޮތަށް ނިންމީމު. އަނބިންނާއި، ދަރިންނާއި، ފިރިންނާއި، މި ބޭބޭފުޅުންގެ މާލީ ބަޔާން ވެސް ހުށަހަޅާ ގޮތަށް މިނިސްޓަރުކަމު މީދު ވަރަށް ބޮޑު ކަންތައްތަކެއް. ވަރަށް ހާމަކަން މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަކަށް ވާތީވެ، ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލީހެއް އުފައްދަން އަޅުގަނޑުމެން މި ވައުދާ އެއްގޮތަށް ކުރިޔަށް ވަރަށް ފުރިހަމަ ކަމެއް. މިއީ ސުލްޙިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރައްވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ. މިހާރު ފުރުސަތުއަރުވަން އެދިވަޑައިގެންނެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތުއަރުވާނަން އެދިވަޑައިގެންނެވީ. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު ބަންދުކުރާނަން. ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު ސަލީމަށް.

<u>ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ސިސްޓަމަކަށް މި މަސައްކަތްކުރަނީ ހަމަ ޖަލްސާގައި ވޯޓު ވަގުތު ބާއްވާ ނިންމުމެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިއްޔެ އަޅުގަނޑުގެ ގޮތުގައި 18 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވިދާޅުވި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި އަދި ފާޑުފާޑުގެ ފަރާތްތަކުން ހިންގާ ޖަމާޢަތްތަކުގައި ފާޑަށް މިހާރު ނުވަތަ ސިޔާސީ ޕާޓީ މި ބޭނުން، އެ ފަރުދުންނަށް ހުރި ޚާއްޞަ އިމްތިޔާޒުތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ލިބޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކަންތައްތަކުގެ ސާބިތުކުރުމެއް އެ ސިޔާސީ ޕާޓީ ނުވަތަ ފުރުޞަތާ މިހާރު ބަޔާ އެއްވެސް އަހަރެއް ނުވަތަ އެކަން ކުރާނެ ސަރުކާރާއެކު ވަގުތުން، އެ ފަރުދުބަޔަކަށް 23 މިލިއަން ރުފިޔާއި ލިބިގެން ޖާގަ، އެބޮޑުބަޔަކު ހުށަހަޅައިދިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަންހިނގާފައި ހުރި ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން 19 ވަނަ މަޖިލީހަށް އިންތިޚާބުވެވުނުއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުގައި އޮތް އެންމެ މުހިންމު މަސްއޫލިއްޔަތަކީ، މި އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރުން ސަރުކާރަށް ޖަވާބުދާރީކުރުން. މި ކަން އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރަންވާނެ. އެކަމުގައި ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުރިހަމަ ކުރަމުންދާ ކޮންމެ މަސައްކަތެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ ވިދާޅުވި ބަޔަކަށް އެޑްވާންސް 19 ގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމު، މި މަޖިލީހަކީ ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލީހަކަށް ހަދަންވީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ދާއިރާގެ ފޮނި ނަހަމަ ހިސާބަކަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ. ސަބަބަކީ، 2013 ވަނަ އަހަރު، 2014 ވަނަ އަހަރު ލިބިފައިވާ ހުށަހެޅުމަށް ފެނިގެން ދިޔަ ތަޖުރިބާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނީ، ދިވެހި ރައްޔިތުން އިޤްތިޞާދީ މުއައްސަސާތަކުގެ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް. އެކަން ބަލަހައްޓަނީ، ރައްޔިތުންގެ ޕާސްޕޯޓް ބަލަހައްޓަނީ އަޅުގަނޑުމެން އަދި މުހިންމު ފުރުސަތެއް މިއަދު މި އަޚަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތާއި ދަރުސް ގަބޫލު، އަޅުގަނޑުގެ އަސާސީ، އަޅުގަނޑުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާޖަތް ތިރީގައި ހުރިހާ އެއްޗެއް. އަދި ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ފަހަރެއް ޤާނޫނީ ކަމަށް ހުރިހާ ތަފާތުކުރުން. އަޅުގަނޑު ފެނިގަތަނީ ތާއީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން އަދި މިކަމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފުރިހަމަ މުޤައްރިރު ހާޒިރުވެ ސިޔާސީ ކަނޑައެޅުމަށް ފާސްކުރަން ކަންކަން ފަސް ނޫން. މިކަމަށް ކަންކަން ހަމަޖެހިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ މުއައްސަސާތައް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނަމުގައި ރައީސް ބޭނުމުގައި ހުރިހާ ކަމަކަށް ނުވަތަ އެހެން. އެބޭފުޅުންގެ ޤާނޫނީ ހަމަޖެހުމަށް ބަލައިގަތުމެވެ. އެއިން ހިސާބުން ގޮސް ފާއިތުވި ހަދާކަށް ސަރުކާރު އަޅާލުން ނުވެއެވެ. ރާއްޖެ ބޭރުގައި ހިމެނޭ ކާކުކަމެއް ފާހަގަކުރަން ކަށަވަރު ފެނިގެން ނުވާނެ. ސިޔާސީ ސަރަހައްދު ކަށަވަރުކުރާ ފެނިގެން ނުވާނެ. އަދި އެހެން ބާރުވެރިން، ދެމީހުން ޓެކްސް ކުރެވޭ، ބޭރުގެ ޕާޓީތަކުގެ ކަށަވަރު، އަދި ދައުލަތުގެ ހިސާބު، ދައުލަތުގެ ކަރަންޓު އަދާކުރަނީ ފެނިގެން މި ހުރި ތަފާތު ޤާނޫނީ ފަރާތްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުރިހާ ތަފާތު ވެރިޔާގެ އިލްތިމާސް، ދަރިން، ފިރިން؛ އެ އެންމެންގެ ތަފާތު ހަމަޖެހުމަށް ބަލައިގަތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރާ ކަމާ ބެހޭ ތަފާތުތަކުގެ މަޝްވަރާ ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ހޯދައިގެން. އެ ތަފާތުތަކުގެ ހަމަ ނިމުމެއް ނުލިބި މިކަމުގައި

ހިމަނައިގެން. އެއާއެކުގައި ގާނޫނުއަސާސީ އަތޮޅުކައުންސިލްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވާޖިބުތަކާ މިންވަރަށް ފުދޭ އާމްދަނީ ހޯދައިދިނުން ކުރިއަށް އަދައިގެން އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރިއަށް މި ދަނީ. ގާނޫނުއަސާސީ ގެނެވުނު ގޮތުގައި އަތޮޅުކައުންސިލްތަކުގެ ރިޕޯޓު މިކަމުގެ ސަޕޯޓުގެ ގެންދަނީ ހުށަހަޅާފައި އެ ރިޕޯޓުން ނިމޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދުނިޔޭގެ އެންމެ ތަރައްޤީވެފައިވާ ޤައުމުތަކުގައި، އެންމެ ރަނގަޅު މި ކަންކަން ކުރާ ޤައުމުތަކުގައި އެ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކަށް، މިހިސާބުން ފަރާތްތަކަށް ވެސް، އަތޮޅުކައުންސިލްގެ މި ޕްރޮސެސްގައި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭއިރު، ޕާޓިސިޕޭޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އެ ފުރުޞަތު ދެވޭ. އެހެންކަމުން ރަށްރަށުގެ އަތޮޅުކައުންސިލް ރިޕޯޓުތައް އެއްގަމުގައި ބޭރުފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުމާއެކު ހިނގާ ގޮތް. އަތޮޅުކައުންސިލް ހިންގާ ގޮތް ބަލަހައްޓާ އިންތިޒާމުތަކެއް ނެތް ނަމަ، އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރިއަށް ގެންދާ މަސައްކަތް ޝަފާފުކަމާއެކު ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ. މިކަމުގައި ދުނިޔޭގެ ތަޖުރިބާ ވެސް ބަލައިގެން ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަތޮޅުކައުންސިލްތަކުން މި ރިފޯމަށް ބާއްވާ ހުށަހެޅުން ގެނެސްދޭ ފައިދާ ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތުތައް ލިބޭނެ. އަދި އަތޮޅު ފަރާތުން ގެނެވޭ ބަދަލުތައް، ރަށްރަށުގެ އިޤުތިޞާދު ބަދަލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭ ގޮތަށް ގެނެވޭ ބަދަލުތަކަކީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެހެންކަމުން، ސަރުކާރުގެ ކޮންމެ ކުރުމެއް ފަރާތަކުން ވެސް ދުނިޔޭގެ އެންމެ ރަނގަޅު ތަޖުރިބާ ބެލުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަތޮޅުކައުންސިލް މި ރިފޯމަށް ބާއްވާ ކުރިއަށް ގެންދަން. އަދި މިއަދު މުޅިން ބަދަލު އުޅުނު، އަތޮޅުކައުންސިލު ހުސްތަނަށް ބަދަލެއް ކަމުގައި ވެސް ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަ ދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖަށް. ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލީ ބާރުތައް ހުށަހެޅިގެންދާނީ ގޮތަށް، އަދި އާންމުކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ބަޖެޓުގެ ދަށުންނާއި ތަރައްޤީ ފަރާތް ދީފައިވާ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމް އެ ފާހަގަކުރެއްވި، އަތޮޅު

ވެސް މިކަން ކުރަންދާއިރުގައި، ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކުންފުނިތަކުގެ އިސް މަޤާމުތަކުގެ ޒިންމާދާރުންނާއި، އަދި އެންޓިޓީސް ދައުލަތުގެ މުހިންމު މަޤާމުތަކުގައި ތިބި ޒިންމާދާރުންގެ ބާރުތަކާއި މިގޮތުން އަންގައިދިނުމަށް ފެންވަރުދަމަހައްޓަން، މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދައިގެ މި ކަންކަމުން ސަލާމަތްކުރުމަށް، އަދި ހުއްޓުވުން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށް ކުރެވުނު ހޯދުންތަކުގެ ނުރައްކަލަކީ ގެނައުމަށް ބޭނުން މުހިންމު ކަމެއް ގޮތުގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ދެކެން، ކުންފުނިތަކުގެ އިސްތިޢުމާލުގެ މާލީ ބާރުތަކާއި ބޭނުންކުރަމުން. މިހާރު ހުރަހެޅުމަށް މި ދުވަހު އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ހަމަ ހަމައެކު ވެސް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބަދަލުތަކާ އެއްބަސް ވެފައިވާ ރިޕޯޓުތަކުގައި ފާޅުކޮށްފައި ހުރި ކަންކަން، ހަމައެއާއެކު ރިޕޯޓުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވެސް ޤާނޫނު ހިމެނޭ ކުރާ ކަންކަމާމެދު ބަލާ. މިކަންކަމެއް ތަކުރާރުނުވުމަށްޓަކައި ހަމައެކަނި ނޫން ކޮމިޓީން ދެން ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ރެކޮމެންޑޭޝަންތަކާއި ސަރުކާރުގެ އިސްލާހީ ކުރުމަށް މަޝްވަރާ ދީ، މުސްތަޤްބަލުގައި ނަހަ. ހަމަހަމަކޮށް ވެސް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް މި މަސައްކަތް ކުރަނީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބާރުތަކާއި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބާރާތަކަށް ހަމަ ހަމަޖެހުމަށް ކޮމިޓީގެ ހަމަ ގަވާއިދުތަކާއި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާ ރިޕޯޓުތަކަށް. ދައުލަތުގެ ފައިސާގެ ބޭނުން ބަލައި ފައިސާ ބޭނުން ކުރިއަށް ގެނައުމަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޢުތިރާޟެއް ނެތަ؟ ފައިސާއިން ލިބޭ ނުރައްކާ އިޢުތިރާޟެއް ނެތަ؟ މަޝްވަރާތަށް ތަސްދީޤް.

<u>ފައިސާއިން ލިބޭ ނުރައްކާ ނެތަ؟ މަޝްވަރާތަށް ތަސްދީޤް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިޢުތިރާޟެއް ނެތީސް. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަށް ހުށަހެޅުއްވީ އިސްލާހަކަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ރިޕޯޓު ތާއީދުކުރައްވާ. އަދި އާންމު ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ދެންމެ ހުށަހެޅުއްވި ރިޕޯޓަށް، އަދި އެ ރިޕޯޓުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން އަށްޑައި އިޞްލާހުކުރަން ހުށަހަޅުއްވާ ކުރަނެޅުމަށް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އިޢުތިރާޟެއް ނެތީސް. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް މި ނޫނީ، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މާލީ ބާރާ ހުށަހަޅުއްވާ. އަދި ޑރ.އިބްރާހީމް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ 18 އަހަރު ނުހަނު ދުރަށްދާއި، އަސާސިއްޔާތުއި، ފިރިހެނުގެ މަޖި ބާރާން ހުށަހަޅުއްވާ. އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްނަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ގޮތުން މަޖި ބާރާން ޤާނޫނުޖަހަރު މަޖިލީހުގެ އަމިއްލަ ބާރުން. އަދި މިހާރު މި ގެންގޮސް ބާރު އެއްކޮށް، މަޖިލީހުގެ އަމިއްލަ ބާރުންނެވެ އެ މަޖި ބާރާން އާދެ ބެހޭ ޤާނޫނަށް ޤާނޫނުޖަހަރު ގޮތަށް މި އެބަ. އިޢުތިރާޟެއް ނެތީސް؛ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް މިގޮތަށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމަކީ، ސަރުކާރުގެ

އެއްވެސް އިދާރާއަކުން މިހާތަނަށް 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންނާއި، އަނބިންނާއި، ފިރިންގެ މާލީ ބަޔާން ހުށަހަޅަންޖެހޭ ގޮތަކަށް ނޫން މި އޮންނަނީ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް ކުރައްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަމެއް ނޫން، އަދި ވަޒީރު ބޭފުޅުން ވެސް ކުރައްވަންޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަމެއް ނޫން 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންނާއި، ދަރިންނާއި، އަނބިންގެ މާލީ ބަޔާން ހުށަހެޅުމަކީ. ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން އަމިއްލައަށް އިސްނަގައިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ނިންމަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އަނބިންނާއި، ދަރިންނާއި އަދި 18 އަހަރު ނުފުރޭ ކުދިންގެ މާލީ ބަޔާން ހުށަހަޅާ ގޮތަށް. އަދި ތަފްޞީލީ އިދާރާއަކަށް ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް ފުރުސަތު ލިބިގެން އެބަދޭ އެ މަޢުލޫމާތުތައް އެ ފަރާތްތަކަށް ޑިސްކްލޯޒްކުރަން. އިޢުތިރާޒެއް ނެތޭ. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން އިންޓަރޕްރެޓްކުރީ ކުރިއަށްވުރެ ބޮޑަށް. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކޮށްފި. ޑެކްލެއަރކޮށްފި. އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން އެއް އަހަރު ވީމަ، މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުން އިޢުލާން މާލީ ބަޔާން ހުރަހަކާއިދެ، ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަން އޮންނާނެ، އިޢުލާން ކުރެވިފައި ވާނެ. އެ ވެބްސައިޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކުރާނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް ދަންނަވާ ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަ ދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދަށް. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم އައްސަލާމު ޢަލައިކުމް. ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އާންމު ކޮމިޓީން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިމަތިވި ހިތާމަ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް ވަކި ބޭފުޅެއް ކަމަށް. ވަކި ބޭފުޅެއްގެ މުނިފޫހި ކަމަކަށް ރައީސް އޮފީސް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަކީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސްކަމަކީ ވެސް ކުރިން ހިފެހެއްޓި އޮންނަނީ، ކުރިން އިން ވަރަށް އަބުރު ބޭފުޅެއް ކަމަށް. އެ ބޭފުޅާ ކުރުކުރިޔަށްވާ ގޮތަށް ކަމަށް ރިޔާސަތުން އަބަދުވެސް ކުރުކުރިޔަށްލެވޭނެ. އެ ބޭފުޅާގެ ހަމަ ހައިސިއްޔަތު، އެ ބޭފުޅާގެ ނިޔަތްތެރިކަމުގައި ކަމަށް އަބަދުވެސް ރިޔާސަތަށް ވަޑައިގަންނަވާ ބޭފުޅަކު އުފަލުކުރައްވާނެކަމަށް. މިއީ އެހެން ޖަވާބެއް. މިއީ އެހެން މަޖިލީހެއް. ރައްޔިތުންގެ ރައީސަކަށް ވީ އިންސާފު އެހެން ބޭފުޅެއް ވެސް އެހެން ބަދަލުވެއް މި އަސްނަ ޢާއްޖޭގައި. އެހެންވެގެން ބޭފުޅެއް. އެހެން ބޭފުޅެއް ޑިމޮކްރަސީ އަންބޮޑިގެންނާ ރަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލިއަސް. އަޅުގަނޑުމެން ވީ ވަޒީރުން، ނަޒާހަތްތެރި

މަޖިލީހެއް އުފެއްދުން؛ އަޅުގަނޑުމެން ވީ ވަޢުދެއް، ސިއްރު ކަންތައް ނުކުރާނަން؛ އަޅުގަނޑުމެން ވީ ވަޢުދެއް، ރައްޔިތުންނާ ގާތުން ޚިދުމަތްތެރިން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބުނިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރާނަމޭ. އެއީ ހަޤީޤަތުގައި ގޮތްތަކުން ޗާޓުމުވެގެން ވެސް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލަމީހުން، އެމްޑީޕީގެ މެންބަރުން ވީ ވަޢުދެއް އެއީ. ކަމަށް ބަލާއިރު ބުނެވުނު ގޮތަށް މި ބަޔާން ވެސް އުފެއްދި، ކަނޑައެޅި ރިޕޯޓް ދޫކޮށް، މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބުން ދޭތެރެއަށް ވަރަށް ރަނގަޅު ގޮތެއް ހޯދައިދީފައި ވާކަން އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ނިންމަނީ ވެސް ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއް ކަމުގައި ހިތަށްއަރަނީ. ބަޔާންތަކަށް ލިބޭނެ ގޮތްތައް ކުރިއަށް ދާން، މަޖިލީހުގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާ ގާނޫނު ބަދަލުތަކާއި ބެހޭގޮތުން ވެސް މަސައްކަތް ކުރެވެމުން ދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަ ދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ ޝުކުރިއްޔާ ގަޔާނަށް.

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ގަދަކަން ވިދާޅުވި، ދެކަން ވިދާޅުވި، ރާއްޖެ ގަދަކަން ވިދާޅުވި، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަހަރެން ނިކަން ބަލަން، އެކަމަކު ޤައުމުގެ ނޫސްވެރިން. އެ ބާރުތަކުން ބައިވެރިވެގެން މިކަން އެ ރިޔާސަތު. ވަރަށް ވަކިވަކިން އަޅުގަނޑު ވެސް ގޮތުގައި. ދެން ރިޔާސަތުން ވިދާޅުވި ކަންކަން ފަށައިގަތް ނޫސްވެރިންގެ ފަރާތުން ކުރިއަށް މި ބޭނުމަށް. އެހެންވީމާ، މިދިޔަ ހަފްތާ، އަޅުގަނޑުމެން ބުނެވުނު ގޮތަށް މަޖިލީހުގެ ނިޒާމާއި ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނު، ގާނޫނު؛ އަޅުގަނޑުމެން މި ބައިވެރި ކުރިމަތިލައިގެން ވެރިކަމަށް ހުރަހަކަށް ނުވާނޭ. އަދި އެ ވެރިކަމުގެ 18 އަހަރު ނުވާ ދަރިންނާއި އަނބިންގެ ހުވަފަތް ފުރިހަމަ މަޖިލިސްގައި ކުރިމަތިލާ ފެނުނަކަށް ހުރަސް އެޅުމާއި، އަދި ބޭނުންތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން ރަނގަޅަށް، މަޝްވަރާކޮށް މަސްއޫލިއްޔަތުގައި ވަކިވެދާނެކަން. އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަ، ރައީސް ވެސް ވިދާޅުވި، 18 އަހަރު ފުރުމަށް ވިލާތުގައި ބަލަގެއްލުން ވެސް ރައީސް ކުރިމަތިލާ ޤާނޫނު ކަމަށް. އިސްލާހުކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑު؛ މިހެން ޙައްޤުތަކުގައި ވިދާޅުވި، އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނު މި ހަމަޔަށް. ގާނޫނުތަކުން، ގަވާއިދުތަކުން އަޅުގަނޑުމެން

ޖާގަ މި ހަދައިދެނީ. އަޅުގަނޑަށް ޤާނޫނުން، އުމްރުގެ ގިނަ ދުވަސްބަރުން ހަމަ އަސިބަދަރިންގެ މައުލޫމާތު ވެސް ހަމަ ތަނަގަނޑު ހާމަކުރައްވާނެކަން. އެކަމަކު އަޖައިބު ކުރާ ކަމެއް މިއީ އިނގޭތޯ. ކުރިން އޮތް ކަމެއް ނުކުރަނިވި ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް އައިސް ބައްލަވާ! މިދިޔަ ދައުރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ، ހިން ޖަލްސާއިން ދެ ޖަލްސާ ކުރަމުހަރަމްހަމަވެގެން ހުއްޓައިލާ ތަން. މި އޮތް ބޮޑު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަކި މުއްދަތެއް ނޭޅި، ކުރިން މަސައްކަތްކުރެއްވި ނިމިގެން ހުއްޓިގެން އޮތް ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ. މި އެއް އަހަރުގެ ތެރޭގައި މި މަޖިލީހުގެ ހާޒިރީ ހަމަވެ ނަގާއިން ބައްލަވައިލައްވާ. ކުރިއަށް ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް؛ ކުރިޔަށް ގެންދަވާ ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި، މިއަދު ރައީސް ވިދާޅުވި، މި ތަނުގައި ކުރިޔަށް ހަރު ވާހަކަ. މި ތަނުގައި ކުރެވުނު ކަންތައްގައި މިހާރު އޮތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހިރަ އިޤްތިދާރު ފަރުމާކުރުން ތާރީޚު ދިރާސާކުރުން މިހާ މަސައްކަތްތަކުގައިވާ. އެހެންވީމާ، ދެކޭތީ ވެސް އުފާވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ އިންތިޒާމް ހަމަޖެހުމުގައި އެ ދުވަސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ތުޅާޒުވާނުދޮރުން، އަޅުގަނޑުމެން ސަފުހާތަކަށް ބާރު ދިނުމަށް ރައްޔިތުންގެ މިދާއިރާގައި، ދައުލަތުގެ ހަމަތަކަށް ބާރު މިޤާނޫނަށް. މި އަދި ބަދަލު އެކިގައި މިޖެހޭ އެބަޖެހޭ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލުގެނައުން ހަރުގެ ކަންކަން ކުރިއަށް ގެންދިއުން. އެކަމަކު ކަންކަން ރާއްޖޭގެ ރަމިސަރާނުގެ ދުރާލާ. މި މަޖިލީހުގެ ކޮންމެ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން މިވަނީ ޙަޤީޤަތުގައި ކަމަށް ވިސްނާލަން. އެކަމަކު ކަންކަން އާއި، ރައްޔިތުންގެ މަނިކުފާނު ހިމެނޭ ކުރިއެރުވުން ހުށަހެޅުން. މި މަޖިލީހުގެ ކޮޅުގައި ހިނގާ ބިލްތައް އެއްބަސްވެ ފާސްކުރެވިފައި. ކަންކަން ދިރާސާކުރުމަށް ނިންމަވާ ދުވަސްކޮޅު. ފިޔަވަޅު ހަމަ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ސިފަ ފެންނަން. މި އަހަރުގެ ކޮށްދިނުމަށް ހޯދައިދިނުމަށް ފަހަރު ހިސާބުން ހުރި ހަމަޖެހިފައިވާ ދައުލަތުގެ ޙައްޤު. ކަމެއްގެ ދަށުން ހޯދައިދިނުމަށް ދެކެވޭ މާއްދާތަކެއް ގެންދިޔަ ކޮމިޓީގައި ނިންމި.

އެކަމަކު، ރައީސް ވެސް ކޮޅުން ވިސްނުން ހިއްސާކޮށްލަން. ރައީސް ފުރިހަމަ ޤާނޫނުގެ ހުރިހާ ބައެއް ހިއްސާކުރެއްވުމަށް، މި ބިލްގެ ކުރިއަށް ބަޔާނެއް ޝުކުރު ކުރުން. ޤާނޫނަކީ ކަމެއް ދުވަހުގެ ކަމަށް. ހިތާމައާއެކު މިއަދު ހުރި ދުވަސް. ދެވަނަ ބިލްތަކުގެ އަދަދުތައް ހިއްސާކޮށްދޭ. މިދިޔަ ޤާނޫނު ހުރި ހަމައެކަނި ކަންތައް. ހިތާމައާއެކު ފާހަގަކުރަން. މި ބިލް ހުށަހެޅުއްވި އަދި ބަޔާނާއެކު ޖަލްސާ ދުއްވަން.

އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން މިއަދު ރައީސް ދެކޭގޮތުގައި، ޤާނޫނީ ނިޒާމް ސަރުކާރުގެ ޖަވާބުދާރީ ކުރުމަށް، އުސޫލު ގަވާއިދު ފާސްކުރައްވާނެ. މި ބިލްގެ މިނިވަންކަމާއި މަސައްކަތަކީ މި ދައުރުގައި ފާހަގަކުރެވިއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ދިމާގައި ހިނގާ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް. މި ދައުރުގައި ވެސް ކޮމިޓީގެ ކޮންމެހެން ހުއްޓުވީ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮމިޓީތަކާއި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު އަދި ހޯދަން ޤާނޫނު ބިލަށް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް މި ދިރާސާކޮށް ތަޙުޤީޤު ހަމަގޮތެއް ކުރިއަށް ގެންދެވޭތޯ ބައްލަވާ ރައީސް ފިޔަވަޅު ދަށުން، ކަމަށް 18 އަހަރު ނުވާ ދަރިންނަށް، ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ބި.އެމް.ޑަބްލިޔު ގާނޫނު އެއްބަސްވުމުގެ ހަމަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައި. ކޮމިޓީގައި ވަކި؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވެސް ހަމަ މިކަން ވެއްޖެ. އެކަމަކު ހަމަ ނުހިނގަން މި ހުށަހެޅުން، ރައީސް ފިޔަވަޅު

ވާހަކައަކުން. އެހެންވީމާ، މިދެންނެވި އަޅުގަނޑުމެން؛ ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ޤާނޫނާ އެއްގޮތް ނުވާ ހަމަގައިމު ވެސް. މާލޭ ބަޔާން ހާމަކުރަން އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް ލަދުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އޭގެ އިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން ޝަރުޢީ ކަނޑައެޅުމެއް ނެތިން. އަޅުގަނޑުގެ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ހަމަ އަސާސީ ޤާނޫނު އެއްގޮތްވާ ޤާނޫނު ނޫން. އެކަމަކު ބޭނުމަކީ ހަމަޖެހިލުމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ގޮތް ކަނޑައެޅޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެއްވެސް ކަހަލަ ބިލަކީ ޤަވާއިދުތަކުގެ ތެރޭގައި ގަބޫލުކުރެވިދާނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ އެއްގޮތްވާ ގޮތަށް މި ކަންކަން ކުރަން ޖެހޭނެ. އަދި ޤާނޫނީ ޙައްޤުތައް ވެސް ޤަވާއިދުގައި ވަނީ، ރައްޔިތުންނަށް ހުރި އެއްވެސް ހިދުމަތެއް ވެސް ގޮތެއް ނިންމާފައި. މި ޤާނޫނު ދަސްކޮށް ތަސްދީޤުކުރަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ވެސް ހިމެނޭ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަ ދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒިޔާދަށް. ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު،

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހަށް ކުރިމަތިލައިގެން މަސައްކަތްކުރިއިރުގައި، ކެމްޕޭންކުރިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ވި އެއް ވަޢުދަކީ، މި މަޖިލިސް ޒަމާނީ މަޖިލީހަކަށް ހެދުމަށް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެށޭ އާ ދައުރަކީ ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދިނުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެގޮތުން، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ގެނެސްފައިވާ ބަދަލަކީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަން. އާދެ، 18 އަހަރު ނުފުރާ މަޖިލިސް މެންބަރުންގެ ކުދިންނާއި އަދި އަނބިންގެ ނުވަތަ ފިރިންގެ މާލޭ ބޭސް ވެސް ހަރަދާ ދޭން މި ބަދަލުގެނެސްފި. އަޅުގަނޑުގެ ދަރިފުޅާއި ނަމްބަރު، 18 އަހަރު ފުރިފައި ނޫން ކުދިންގެ މާލޭ ބޭސް ހަރަދަށް ވެސް. އަދި އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތެއް ނޫނީ، އަޅުގަނޑުގެ އެއްބަނޑު އެއްބަފާ މީހުންގެ މާލޭ ބޭސް ހަރަދަށް ވެސް. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ، ހާމަކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން ނަގަހައްޓާ ނަގާފައި ހުރި އެއްބަސް ފޯމު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި މަޖިލީހަށް ބިލް ގެނެސް ވާހަކަ ދެކެވޭ ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވިދާޅުވިހެން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، އަސާސީ ޤާނޫނުގެ ތަފާތު މާއްދާތަކުން މި ވަގުތު ގެނެސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކުރިން އެކިއެކި މަޖިލިސްތަކުން ފެނިގެން ހުރި ބަދަލުތަކަކީ، އެ ބަދަލުތަކުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިގެން ހުރި ކޮންމެ ބަދަލެއް ވެސް ބަލަން. ހަރުގެ ދިހަވަރު ހުރި ނަތީޖާތަކެއް ދޭ. މަސައްކަތްކުރަން މި ބަލައިގެން ތަފާސް ހިސާބުގެ ފަރާތުން، ޢަމަލީ ގޮތް ބަލައިލާއިރު.

އަތުގައި އަޑަކީ ޓެލެކޮމްސް ގެއެއް. ހަދިޔާއަކަށް ދީފި، ބީ.އެމް.ޑަބްލިޔު ކާރެއް. އުޅުއްވާ ޓިކްޓޮކް އެޕްލިކޭޝަނެއްގައި. މި ފައިސާ އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބުނީ ކޮންގޮތަކަށްތޯ؟ އާދެ، މި ކަންތައްތައް އެބަޖެހޭ ބަލަން. އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ބޭނުންވަނީ، ހަމައެކަނި މާލޭ ބަޔަކު ހުރިހާކަމެއް ނޫން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިދަންނަވާ ގޮތަށް، ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ތަކެތި އެއްޗެއް ހުށަހަޅައިދެއްވާ އެއަށް އިއުތިރާޒުކުރުން ނުކުރާ ބުނުން އެއަށް. އެފަދަ ކަމެއް ނުކުރުން، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން ހިފެހެއްޓުން ކަމަކީ. ކޮންމެހެން، މާލީ ބާރުގެ ހުރިހާކަމެއްގެ، ހުރިހާގަވައިދެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މިހާރު ފެށި ޖެހުން ނޫނީ ބުނަން، މިފަދަ ހުރިހާކަމެއް އެއްފަހަރު ފާރަވެރިކަން ހުރިހާކަމެއްގައި. އާދެ! އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ފުރުސަތުގައި ޝުކުރު ދަންނަވަން މަޖިލީހުގެ ގޮތުގައި ގެންގުޅުއްވާ ބަދަލަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރާ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަރިހުން އަޅުގަނޑު އެދެން ވޯޓުގެ ރަސްމީކޮށް ޖައްސަވައިދެއްވުން. ވޯޓުގެ ރަސްމީކޮށް ގެޖެހައި އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދެ ވާހަކައެއް ދަންނަވަން ބޭނުން. ފުރަތަމަ ވާހަކައަކީ، މި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ތަނުގައި މި ރޭތަކުގެ ގިނަ ބައިވަރު ރައްދުވުންތަކުގެ ނުރުހުންތެރިކަން ނުކުމެ. އަޅުގަނޑަށް މި ރާއްޖޭގެ ރައްދުވުންތައް ބައްލަވާފާ. އެ މެމްބަރުން ވާހަކަދައްކަވައި އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ. އެ ބޭފުޅުންގެ، އެ މެމްބަރުންގެ ދެކޭ ސިފަ އަޅުގަނޑަށް ނުލިބެ ހަމަ ހަދަން. އެ މެމްބަރުންގެ ބިލްބޯޑުން އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދާރީ ހަދަން. މުޢާމަލާތްތަކާއި އަޅުގަނޑު ހުރުމަތް ކުރަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ އަނބުރުގެ ފެށި ސިޔާސީ ވާހަކަފުޅެއް ދިޔައިމާ. އެ ބޭނުންވުން ހުރުހުރިގޮތް. އެހެންވީމާ، އެ ނުރުހުމުގެ ދާހަކައި މި ޖަމާއަތުގެ މިޒާޖުގެ އެކިއެކި ބަލާނެ އަޅުގަނޑުމެން ހުރިގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ ހަމަޖެހޭ އެހެން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޙްތިރާމާއި، ކަންބޮޑުވުމާއި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފަދައިން ހުރިހާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާ ވަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ 2 ވަނައަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ މި ވަގުތު މުހިންމު ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑަށް ވަގުތު މަޖިލީހުގެ އެހެން ބޭފުޅުންގެ ފުރުސަތު ދޭން ކުރިން ކޮވިޑް، ބަޖެޓާއި، ޤާނޫނުތަކާއި، ވަކިވަކި ރައްޔިތުންގެ މަޝްވަރާތަކުގެ ކުރިއަށް ކަންކަން ރައްދުކުރުމަށް،

ބެލުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށާ ކަމަށް. އެންމެފަހުގެ އަދަދުތަކުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ފުލުހުންގެ ބިލު މި ތަނުގައި ބަހުސްކުރަމުން. އަދި އެންމެފަހުގެ އަދަދުތަކުން، އެ ބިލުގެ ސަފްހާތަކުން ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވެގެންދާނެ. އަދި މިހާ ހާލު ކޮބާ އިސްލާހު އެ މުއައްސަސާއަށް އަންނާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެދޭނީ، މި ރާއްޖޭގައި ރަނގަޅު ފުލުހުންގެ މުއައްސަސާއެއް އޮތުމަށް. އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި ގޮތަށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ވިޔަސް، އަދި ސަރުކާރުގައި ވިޔަސް، އެހެން ކަމަކަށް ވިޔަސް، އެހެން ރައްޔިތަކަށް ޝައުޤުވެރިކަން ނެތް މިންވަރަށް އަދި ފުލުސް އޮފީހުގެ އާންމު އުސޫލުތަކާއި ހަމަތަކާ ހިލާފަށް، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ގޮސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ޖަލްސާކޮށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ގެ ބަލައި ފާސްކޮށް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އެފަދަ ކަމެއް، މިފަދަ ކަމެއް ކުރަން؛ އެ ވިސްނުމުގައި އެއްވެސް ފުރުޞަތު ނުހުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ދަންނަވަން. އަދި އެންމެފަހުގެ އަދަދުން. އަދި މި މަޖިލީހުގެ ސަލާމަތީ ރައްޔިތުންގެ ހިމާޔަތުގެ ބޭފުޅުންގެ އަށް ބަލާ ފަސްޓްއޮފީސަރުން، ބާޒާރު ވެސް ނަމަލިބޭ ހުށަހެޅުއް. އަޅުގަނޑު ޝުކުރިއްޔާ ނުކުރަން އެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންކަން، ސަލާމަތީ ރައްޔިތުންގެ ބަޔަކު ދެއްވުމަށް. އެދެން އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި ޝައުޤުވެރިކަން ނުވެ. (މަޑުމަޑުކަމުން ދަންނަވާލަން)

9. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ ޖަދުވަލުގައި ވޯޓު. ނޯޓިސްކުރަން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުހައްމަދު ނަޝީދު ޢަބްދުﷲ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ފުލުހުން ކޮމިޝަނުގެ މިނިވަންކަން ބަލައިގަނެ، އެކަން ރަސްމީކޮށް އިއުލާންކުރުމުގައި ކޮރަޕްޝަނަށް މަގުފަހިވާ ފަދަ އަމަލުތަކެއް ހިންގާފައިވާ ކަމަށް ބުނުވުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން މިކަން ހިނގައި ގޮސްފައިވާ ގޮތް ބަލައި ކަނޑައަޅުއްވަން ބޭނުމި، މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން ކޮމިޓީތަކަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ބޭނުމި، ހުށަހަޅާ ގޮތަށް މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރިހަމައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ނޫޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝީދު އަބްދުﷲ.

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	65
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	01
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	60
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	61
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	31
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސްނުވި

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޮށްފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން، ނޫޅިވަރަމް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ގަރާރާ ގުޅޭ ގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދަކީ؛ 87. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 65 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވީ އެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވީ 60 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވާ މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ 61 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވީ 31 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި ގަރާރު ބަލައިގަންނާކަށް ފާހެއްނުވި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ގަވާއިދު އިސްލާހުކުރުމުގެ ރިޕޯޓަށް އަދި އެއް އިސްލާހު ހުށަހެޅިފަ. އެއީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހު. އެ ތާއީދުކުރައްވަނީ މި ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ލަތީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)ގެ ދަށަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު އިޞްލާޙުކުރަން؛ 68- (ބ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މެންބަރުންގެ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާން ނުވަތަ މާލީ ބަޔާން އާންމުންނަށް ދިޔުމުން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 7 ދުވަހުގެ

ތެރޭގައި އެ މުދަލާއި ފައިސާގެ ބަޔާންތަކުގެ ނުވަތަ މާލީ ބަޔާންތަކުގެ ކޮޕީ އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް އަރިހަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ސުވާލު މި އަހަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް ތާއީދުކުރާނެ މެންބަރަކު ހުރިތޯ. ހުރި ނަމަ، ތާއީދުކުރައްވާށެވެ. އާދެ! ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އީސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް ތާއީދުކުރަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް މި އަހަނީ، ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ރ) އިސްލާޙުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތް، އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިޞްލާޙު. ވޯޓު ފާސްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު

ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު އީސާ

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 87

ހާޒިރުވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 66

ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	65
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	65
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	33
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) އިސްލާހުކުރުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގޮތް، އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ހުށަހެޅުމުގެ ތާއިދާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު ހުށަހަޅުއްވައި، ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު އީސާ ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހާ ގުޅޭ ގޮތުން ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 87. ޙާޟިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 65. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަތީ 65 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 33 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ ފަހު ވޯޓު. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) އަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހު، މަޖިލީހުގެ އާންމު ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތަށް މަޖިލީހުން ގެންނެވި އިސްލާހާއެކު ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	87

ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	66
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	62
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	62
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	32
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 87. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވީ62 މެންބަރުން. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވީ 62 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވަނީ 32 ވޯޓު. އެހެންވީމާ، ގަވާއިދަށް ގެނެވުނު އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ އަޅުގަނޑުމެން މިޖާއިން މި ފުރަގަސްވަނީ، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ އަނބިއަނބިކަނބަލުންނާއި، ދަރިދަރިކޮޅުންނާއި، 18 އަހަރު ނުފުރޭ ދަރިންގެ މާލީ ބަޔާން ހާމަކުރުމަށް ޢާންމުކުރުމަށް މި އެދުނީ އަޅުގަނޑުމެން ކަމަށް މިޖާއިން މި ފެންނަނީ. ދެން އަނެއްކާވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އުނިވަޑައިގަންނަވާނެ، މިހާރު މި އޮތީ އެގޮތަށް ފާސްވެފައި، ހާމަކުރާ ގޮތަށް. އަދި އަނބިއަނބިކަނބަލުންގެއާއި ދަރިދަރިކޮޅުންގެ ބަޔާންތަކާއި އާޖެބަރު ޤާނޫނަކީ ސަރުކާރުގެ އުޅޭގައި ބަޔާންތަކާ ގުޅޭ. އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއް، އެއްވެސް ބަޔާނެއް އަޅާ ބަލާ ގޮތަށް ޖަލްސާގައި ނުކުމެ، ތަޅުމުގައި ވެސް، ޝަރީޢަތުގައި ވެސް އަދި އާންމު މަޢުލޫމާތަށް ވެސް އެ މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް. މިހާރު 2:00 ގައި، އެންމެހައި ރަސްމީ ކޮމިޓީތަކުގެ ޤާނޫނީ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ނަންބަރު 4 ގައި. ހަމަ 2:00 ގައި، ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ ޖަލްސާ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ނަންބަރު 5 ގައި. 2:00 ގައި، ގަވާއިދު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 7 ގައި. 2:30 ގައި، މާލިއްޔަތު

ކޮމިޓީ އަދި އާންމު ކޮމިޓީ، އެއީ ކޮޓަރި ނަންބަރު 10 ގައި. 3:00 ގައި، ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކާއި ބެހޭ ކޮމިޓީގެ ސަބް ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 10 ގައި. 3:30 ގައި، ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީ، ކޮޓަރި ނަންބަރު 4 ގައި. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އަޅުގަނޑުމެންނަން؛ އާދެ! ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޤައްރިރު ކަމުގައި އޮންނަ އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީ 2 ޖަހާއިރު ވެސް އެބައޮތް އަދި ޒޫމް ގޮތުން މިއަދު ހަވީރު 6 ޖެހުމާއި ހަމައަށް އެ ކޮމިޓީ މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ވަނީ. ތަކުރާރުކޮށް މުޤައްރިރު އެބަ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި އެދޭ، އެ ކޮމިޓީ މި ތަނުގައި ހަމަވެފައި ފެށޭ ނޭރު ކަމަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަން ޖެ ކަހަލަ. އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތްތަކުގައި އެބައޮތް. ގަވާއިދުވެރިކަމާއި! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފަސް އަދި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ފަސް އެ ކޮމިޓީގައި އެބައޮތް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ ވަރަށް ގިނަ ހައްސާސް މައްސަލަތައް. އެހެންވީމާ، އޭގެއިން ފަސް، ވީއެއިން ފަސް އަދި ވަޑައިގެން ފަސް އެ ކޮމިޓީގައި ހިނގާ ކަންތައް ބެލުމަކީ ބޮޑުންތެރި ކަމެއް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން ދެން އޮތީ ވަހަކައަކީ؛ އިމްތިޙާނު އެކްސްޓެންޝަނާ ބިލު، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަންނަ ހަފުތާގައި ނިންމަވަންޖެހޭ ބިލެއް. އެ ބިލު ބަހުސް ނިމުނުން އަންނާނީ ފުރި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަށް. ދެން އެ ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ބިލުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދެވޭތޯ. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މިއަންނަ ހަފުތާގައި އެ ކޮމިޓީ އިޖްތިމާޢުކޮށްލައި ހަމަ ދުވަހު އެ ބިލުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ނިމޭ، އެކަމަ އެ ބިލު އަޅުގަނޑުމެންނަން ފާސްކުރެވޭތޯ. އާދެ! މި ރޭ 8:30 އިން 9:45 އަށް އެބައޮތް ފުލުހުންގެ ބިލުގެ ރިޕޯޓު ބައްދަލުކުރުމަށް. އެއީ ފުލުހުންގެ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށާއި އަދި ވަޑައިގަންނަވާ އާންމުންނަށް ސުވާލުކުރުމާ ގޮތަށް ހިނގާ ރިޕޯޓު. އެ ރިޕޯޓުގައި މި ބާބުތަކާއި ބައްދަލުކުރުމަށް؛ ހަސަން ޒަރީރު، ހުސައިން ޝަރީފް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި އޮމަދޫ ދާއިރާގެ ޢަލީ ނިޒާރު، އަދި ހިނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ ޢަލީ ސޯޝިޔަލް މީޑިއާ ސަރވިސް ރިޕޯޓް؛ އެ 3 ބާބުތަކެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެއްމެ ދެކުނުގެ ޖޫރީގެ ބައްލަވާ ބާބުތަކުން ފަސް އަދި ވަޑައިގެން މި ރޯދަމަހު ސަލާމުލައިކާއިހަން ބޭނުން ކުރަމުންދާ ބާބުތަކުން ފަސް މި ރިޕޯޓުގައި، މި ބައްލަވައި ހިލާ ބާބުތަކުން ފަސް ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމަށް. ދެން ޖަލްސާ އަޅުގަނޑު ނިންމާލާނީ އެކް? ބިލު އިޖްތިމާޢުކޮށްލާ ޖޫރީގެ ބަހުސްކުރުމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހިނގާ ރިޕޯޓުތަކުގެ ގޮތުން 24 ގަޑިއިރު ތިއްބެވިއިރުސް ފަސް. ދެން މި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 6 ޖުލައި 2020 ވާ ހޯމަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.